

EL PLA VALENCIÀ DEL LLIBRE I LA LECTURA

Accions recomanades

AUTORS:

Gemma Lluch (UV-ERILectura)

Josep Maria Baldaquí (UA-IIFV)

Dari Escandell (UA)

Anna Esteve (UA-IIFV)

Àngels Francés (UA-IIFV)

Document final del Contracte d'assessorament tècnic sobre plans de foment de la lectura i el llibre signat amb l'empresa Fundació FULL (Cod. Exped: OTR2015-15038ASESO).

Com citar el document:

Lluch, G. (dir.), Baldaquí, J.M.; Escandell, D.; Esteve, A. i Francés, À. (2016): *El Pla Valencià del Llibre i la Lectura. Accions recomanades*. València: Universitat de València.

I. Sobre la implantació del pla valencià de foment de la lectura i el llibre	7
I.1 Consideracions preliminars sobre les accions proposades.....	7
I.2 Necessitats informatives	8
I.2.1 Dèficits d'informació	9
I.2.2 Les necessitats informatives per a fer una anàlisi de la realitat lectora valenciana	9
Estudi 1. Actors de la lectura i el llibre. Propostes al PVFLL	10
Estudi 2. Població familiar	10
Estudi 3. Població adulta.....	10
Estudi 4. Edició valenciana	11
Estudi 5. Biblioteques públiques i biblioteques escolars	11
Estudi 6. Llibreries	12
Estudi 7. Autors.....	12
Estudi 8. Pràctiques de lectura	12
I.3 Accions i cronograma	13
I.3.1 Accions de formació	13
I.3.2 Accions	14
Acció 1. II Simposi sobre la lectura, el llibre, les biblioteques i l'escola	14
Acció 2. III Simposi sobre models de bones pràctiques de lectura.....	14
Acció 3. Lloc web La lectura. Generalitat valenciana	14
Acció 4. Club virtual de lectura	15
Acció 5. Hàbit lector i comprensió lectora.....	15
Acció 6. Programa Lectura Fàcil LF.....	15
Acció 7. Visibilitzar i coordinar les activitats públiques del sector	16
Acció 8. Donar suport al sector editorial.....	16
Acció 9. Revisar la Llei 4/2011 de Biblioteques de la Comunitat Valenciana	16
Acció 10. Visibilitzar, promociar i coordinar les activitats relacionades amb la literatura.....	17
Acció 11. Fomentar el paper de les llibreries com a agents mediadors	18
Acció 12. Augmentar el paper dels mitjans de comunicació en el foment de la lectura	18
I.4 Constatació i verificació de la informació existent.....	18

I.4.1	Estudis sobre hàbits lectors i consum de llibres.....	18
I.4.2	Estudis sobre biblioteca pública que cal tenir en compte	19
I.4.3	Estudis sobre biblioteca escolar que cal tenir en compte.....	19
I.4.4	Estudis sobre llibreries	20
I.4.5	Estudis sobre accions de Foment de la Lectura	20
I.4.6	Estudis sobre pràctiques de lectura virtual en valencià	20
II.	Informe-resum dels II Simposi sobre la lectura.....	21
II.1	Descripció del Simposi.....	21
II.2	Resum dels participants al Simposi	22
II.2.1	Ponents.....	22
II.2.2	Panel Indústria editorial.....	23
II.2.3	Panel Lectura	24
II.2.4	Panel Biblioteca i escola.....	25
II.2.5	Grup de discussió Llibreries	26
II.2.6	Grup de discussió Autors.....	26
II.2.7	Grup de discussió Editors	27
II.2.8	Grup de discussió Biblioteques	28
II.2.9	Grup de discussió Ensenyament	29
II.2.10	Grup de discussió Mitjans de comunicació	29
II.3	Documents presentats per entitats i persones	31
II.3.1	Ponents.....	31
	Lectura Gemma Lluch (ERI-Lectura-Universitat de València)	31
	Indústria: Segimon Borràs (Premi d'Editors de Catalunya).....	40
	Biblioteca: Carme Fenoll (Biblioteques de Catalunya).....	42
II.3.2	Panelistes. Indústria editorial. El PVFLL: Línies d'acció	42
	Manuel Gil (Antinomias Libro)	42
	Joan Carles Girbés (Sembra Llibres)	43
	José María Barandiarán (Cambiando de tercio)	44
	Miguel Ángel Giner (APIV) i representant (AELC-PV)	46
II.3.3	Panelistes. Lectura. El PVFLL: Línies d'acció	47

Carme Gregori (Universitat de València)	47
LECXIT	53
Dari Escandell (Universitat d'Alacant)	55
II.3.4 Panelistes. Biblioteca i Escola. El PVFLL: Línies d'acció	58
Dídac Margaix (Biblioteca Universitat de València)	58
Alícia Sellés (Col·legi Oficial de Bibliotecaris i Documentalistes)	59
Encarna Cuenca Carrión (Consell Escolar de la Comunitat Valenciana)	66
II.3.5 Grup de discussió de promoció de la lectura	67
Promoció de la lectura per a infants – Josep Antoni Fluixà (Fundació Bromera)	67
Pares i Lectura – Eva Grimaltos (FAPA València)	69
La promoció de la lectura des dels ajuntaments – Manel JM Romero (FULL)	69
Literatura i territori – Alexandre Bataller (UV)	71
Lectura Fàcil – Inmaculada Fajardo (UV-ERI Lectura)	73
Aportacions dels assistents	75
II.3.6 Grup de discussió de llibreries	75
El Mapa Valencià de Llibreries: David Cases (Llibreria La Traca. Gremi de llibreters) ..	76
Llibreria: dinamitzador cultural del barri – Luci Romero (Llibreria Bartleby-Russafa) ...	76
Llibreries: nius de cultura – Vicente Pina (Librería Codex–Oriola i Gremio de Librería)	76
II.3.7 Grup de discussió d'autors	78
La invisibilitat dels Escriptors en valencià – Vicent Usó	78
La promoció dels escriptors – Susana Fortes	79
Esriptura digital- Fani Grande	79
Il·lustradors – Manuel Garrido Barberá (gerent d'APIV)	79
Aportacions dels assistents	80
II.3.8 Grup de discussió d'editors	80
Les aplicacions de lectura – Arturo Puig (ITbook)	80
La internacionalització: exportar o migrar – Joan Aguilar (Editorial Dylar)	81
El Foment del Llibre – Jesús Figuerola (FULL)	82
El respecte a la Propietat Intel·lectual – Rafael Domínguez (Ed. Tirant Lo Blanch)	83
El circuit de la lectura recomanada – Josep Gregori (Edicions Bromera)	85

Aportacions dels assistents.....	88
II.3.9 Grup de discussió de biblioteques	90
Foment de la Lectura en Biblioteques – Asun Atero (Biblioteca de Massamagrell)	90
Reptes actuals de les biblioteques valencianes. María Jesús Carrillo (Subdirecció General del Llibre, Arxius i Biblioteques. GVA).....	93
La Lectura Infantil en Biblioteques. Dolores Insa Ribelles (Biblioteca Cocentaina)	95
Els Clubs de lectura (en Internet). Teresa Juan (Xarxa de Biblioteques de València)	98
Els casals de la joventut. Ángeles Cuenca (IVAJ. Cap secció CCDIJ)	98
Aportacions dels assistents.....	99
II.3.10 Grup de discussió d’ensenyament	99
Ensenyament, lectura i Internet – Alicia Martí (Un entre tants)	99
Les trobades d’ensenyament i la lectura. Francesc Gisbert (Coordinadora pel Valencià Alcoià-Comtat).....	103
Ensenyament del valencià i la lectura. Vicent Moreno (Escola Valenciana).....	104
Lectura i escriptura. Laura Font (Fundació Sambori)	105
El cànon de literatura universal a Secundària. Enric Iborra (IES Lluís Vives).....	105
Lectura i Universitat. Rosa Agost (Universitat Jaume I)	106
Aportacions dels assistents.....	106
II.3.11 Grup de discussió dels mitjans de comunicació	107
Unió de Periodistes Valencians – Adolf Beltran.....	107
La lectura en la premsa – Alfons García (Cultura Levante EMV).....	108
La lectura en valencià als nous mitjans digitals – Moisés Vizcaino (La Veu del PV).....	108
Foment de la Lectura a TV – Dani Fabra (Barret Cooperativa).....	109
La Lectura de revistes – Xavi Aliaga (El Temps).....	110

I. SOBRE LA IMPLANTACIÓ DEL PLA VALENCIÀ DE FOMENT DE LA LECTURA I EL LLIBRE

Descripció de les accions que cal realitzar per a la implantació del Pla Valencià de Foment de la Lectura i el Llibre, detecció de les necessitats informatives i els primers passos que cal seguir.

I.1 Consideracions preliminars sobre les accions proposades

- Aquest document l’hem elaborat a partir dels estudis citats en l’apartat II.V, de les reunions de treball que hem mantingut com a grup i amb responsables de l’administració pública, amb la Fundació FULL i, sobretot, a partir de les aportacions presentades en el II Simposi sobre lectura.
- Les accions proposades són de tres tipus: necessitats informatives, formació i accions.

Considerem imprescindible partir sempre del que ja existeix quant a estudis, cursos de formació que ja estan en marxa i accions que ja funcionen, moltes de les quals de forma reeixida.

Estudis

- En l’apartat I.4 «Constatació i verificació de la informació existent» hem fet una relació dels principals estudis sobre el tema que caldria revisar i posar-los a l’abast dels mediadors i dels diferents actors.
- Cal considerar-los perquè avaluen els èxits i els fracassos de pràctiques i relacionen plans similars al que volem posar en marxa.
- En l’apartat I.2.2 «Les necessitats informatives» fem una relació dels estudis existents i que proposem actualitzar.

Formació

- La complexitat del món actual del llibre i la lectura nous perfils professionals i una formació especialitzada.
- La formació de tots els actors ha de ser una de les accions prioritàries.

Recomanem que la **formació es realitze sempre** des de les universitats valencianes, des de l'administració pública o des de Col·legi Oficial de Bibliotecaris i Documentalistes de la Comunitat Valenciana.

Tant les universitats com l'administració pública compten amb professorat qualificat i experimentat, amb plataformes i estructures adequades i amb una avaluació contínua de la formació que oferta que n'assegura la qualitat.

Accions

- Com en els casos anteriors, des de diferents col·lectius, en diferents espais i per a diferents destinataris ja es realitzen pràctiques exitoses de lectura. Per això recomanem accions que les reconeguen, les avaluen i, en els casos que aquestes pràctiques siguin exitoses, que s'hi presenten com a model de bones pràctiques.

Recomanem fer un **mapa de bones pràctiques** de lectura que siguin inspiradores en altres contextos per tenir en compte d'on venim i aprofitar el que ja s'hi fa.

- Les accions que comporten ajudes des de l'administració han de presentar-se públicament, si és possible, per concurs públic a partir de les necessitats que proposa la Conselleria.

En tots els casos **les accions amb ajudes de l'administració** han de presentar de manera pública un document on es farà constar: uns objectius molt concrets, les fites que volen aconseguir-se, el perfil del destinatari, els espais on tindran lloc, els recursos necessaris (que justificaran l'ajuda demanada), els indicadors que mesuraran l'èxit de l'acció i la forma de comunicació que utilitzarà per donar a conèixer el seguiment de l'acció i l'avaluació.

I.2 Necessitats informatives

En aquest apartat apuntarem els dèficits d'informació per a determinar les necessitats informatives que cal resoldre perquè es puguin definir de forma clara les accions.

I.2.1 Dèficits d'informació

Partim d'una davallada significativa d'estudis previs sobre hàbits de lectura i compra de llibres en els darrers anys. Durant la segona dècada del segle XXI s'han anat abandonant la majoria d'investigacions, baròmetres i enquestes sobre hàbits lectors consolidats amb el temps, tant d'àmbit estatal com autonòmic.

- Abandonament de l'estudi particular (tant de població escolar com adulta) de l'[Estudi sobre hàbits de lectura i compra de llibres a la Comunitat Valenciana](#), encarregat anualment per la Conselleria d'Educació a la consultora Conecta durant el període 2002-2011.
- Substitució de la versió estatal d'aquest baròmetre, encarregat per la Federación de Gremios de Editores de España amb el suport del Ministerio de Educación, Cultura i Deporte, per estudis de caràcter marcadament mercantilista i econòmic, com [El sector del libro en España 2013-2015](#) o [Panorámica de la edición española de libros 2014](#). Al gener de 2013 es publica l'últim baròmetre amb informació qualitativa a càrrec de la consultora Conecta: [Hábitos de lectura i compra de libros en España 2012](#). S'hi abandona, al seu torn, l'apartat referit als hàbits lectors de menors de 10 a 13 anys.
- La Conselleria d'Educació es limita a aporta dades generalistes (estats) amb caràcter merament comercial, com l'anuari [Panorámica de la edición española de libros 2014](#) de l'Observatorio de la Lectura y el Libro (MECD).
- L'únic estudi recent cenyit a l'àmbit valencià és la investigació *Hàbits i tendències de lectura en el sistema educatiu valencià* (Dari Escandell, Institut Alacantí de Cultura Juan Gil-Albert, 2015). L'anàlisi dels resultats parteix de 3.000 i escaig mostres d'escolars entre 10 i 18 anys compilades en 25 CEIP i 25 IES d'arreu de la demarcació educativa d'Alacant, així com d'estudiants universitaris. Si bé s'acota geogràficament al migjorn valencià, l'estudi pretén ser representatiu del conjunt del territori; té en compte tot tipus de condicionants sociolingüístics, demogràfics i sociològics, a tal efecte. La investigació infereix una relació de tendències sobre hàbits lectors a partir de la freqüència de consum de llibres literaris declarada pels enquestats. La divisió de la mostra en lectors més o menys freqüents evidencia el pes dels agents i els mediadors (centre educatiu, família, entorn, etc.) en l'hàbit lector dels infants i joves valencians.

I.2.2 Les necessitats informatives per a fer una anàlisi de la realitat lectora valenciana

Proposem la realització dels estudis següents:

Estudi 1. Actors de la lectura i el llibre. Propostes al PVFLL

Redacció d'un informe de les aportacions presentades al *II Simposi sobre la Lectura, el Llibre, les Biblioteques i l'Escola. El Pla Valencià de Foment del Llibre i la Lectura (PVFLL): Línies d'acció* que inclourà:

- Conclusions dels grups de treball de les universitat valencianes, com ara l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, l'ERI-Lectura o Geografies Literàries 3.0; institucions com el Consell Escolar de la Comunitat Valenciana, FAPA, Escola Valenciana, les associacions d'editors, d'escriptors, d'il·lustradors o llibreters, el col·legi de bibliotecaris i documentalistes; la Fundació Bromera, Fundació Sambori, la Fundació Bofill i, òbviament, FULL.
- Aportacions de docents, bibliotecaris, mitjans de comunicació, etc.

Aquest estudi l'hem elaborat els autors d'aquest informe i el lliurem amb aquest document (veg. Apartat II. Producte 2 Informe-resum dels II Simposi).

Estudi 2. Població familiar

La recomanació és baixar els estudis als més petits i les famílies per conèixer els consums culturals i lectors que realitzen a l'escola i a casa: l'estudi hauria de donar a conèixer quina lectura fan: en quin format, en quina llengua, en quin moment del dia, si la fan sols o acompanyats, a quin tipus d'actes relacionats amb la lectura van, quins espais relacionats amb la lectura visiten...

- Sobre la població escolar (LIJ). Cal situar l'anàlisi entre els 10 i el 16-18 anys: la majoria d'estudis conflueixen en aquesta tendència.
- Població familiar: La recomanació és baixar els estudis als més petits i les famílies per conèixer els consums culturals i lectors que realitzen a l'escola i a casa: l'estudi hauria de donar a conèixer quina lectura fan: en quin format, en quina llengua, en quin moment del dia, si la fan sols o acompanyats, a quin tipus d'actes relacionats amb la lectura van, quins espais relacionats amb la lectura visiten...

Estudi 3. Població adulta

Actualitzar els estudis anteriors de l'apartat II.3.1 amb ítems específics sobre la lectura en valencià i en diferents formats.

- Sobre els ítems que caldria tenir en compte, proposem partir de l'estudi *Hàbits i tendències de lectura en el sistema educatiu valencià* (Escandell, 2015), que inclou tots els factors (sociològics, entorn, mediadors, etc.) que en condicionen els hàbits.
- S'escau una actualització i l'ampliació de l'àrea prospectiva al conjunt del territori.

Estudi 4. Edició valenciana

Cal disposar d'un mapa de l'edició valenciana, concretament:

- Sobre l'edició privada: un mapa del tipus concret de productes que s'edita per valorar què no hi ha en valencià. Caldria diferenciar entre el tipus de llibre (Llibre paper/digital, tipus de llibre paper i digital, preu, destinatari, circuit de venda, etc.)
- Sobre l'edició institucional: editor, tipus de llibre, autors, destinataris, temàtiques, cost, distribució, tirades de caràcter institucional, exemplars venuts i regalats,

Estudi 5. Biblioteques públiques i biblioteques escolars

Cal actualitzar les dades per confeccionar un mapa de les biblioteques públiques valencianes (estatals, municipals, dependents d'altres institucions) en relació amb les biblioteques escolars valencianes (centres d'infantil i primària, secundària, universitàries, altres estudis).

- En el cas de les biblioteques públiques: tipologia, espais, descripció del fons, gestió del fons (actualització...), llengües presents en el fons de lectura i documental, personal, préstec, usuaris (tipologia, nombre...), serveis específics per als diferents tipus d'usuari, biblioteques especialitzades (infantil, juvenil, general, sales d'estudi, sales de treball, mediateca, sales d'accés a Internet, etc.), col·laboració amb altres biblioteques, accions de difusió (campanyes de lectura, grups de lectura, serveis específics per a centres educatius i altres institucions, etc.), presència en Internet (accés al catàleg, webs, blogs, Twitter, Facebook, fòrums, apps), altres.
- En el cas de les biblioteques escolars: espais, descripció del fons (literari, documental, oci, etc.), llengües presents en el fons de lectura, gestió dels fons (actualització...), personal, ús de la biblioteca, préstec, accés a Internet, sala de treball i d'estudi, suport a les biblioteques d'aula, relació amb el treball de les àrees curriculars, usuaris (alumnat, professorat, famílies...), accions de difusió de la lectura (setmanes culturals, animacions lectores, grups de lectura...), presència en Internet (web, blog, fòrums, Facebook, etc.), altres.

Recomanem que l'estudi es realitze conjuntament per poder valorar les relacions entre biblioteques públiques i biblioteques escolars: proximitat, interaccions, suport accions educatives i de lectura conjuntes, accions per a escolars i les seues famílies.

Actuació derivada: El mapa aportarà dades per, per exemple, decidir en quins llocs cal potenciar la biblioteca escolar, per què no hi ha una biblioteca pública propera o com potenciar-ne la pública i les relacions amb l'escola.

Estudi 6. Llibreries

Elaborar un mapa de les llibreries valencianes.

- *Ítems.* Estudi de les llibreries que hi ha, del tipus de llibreria per mida, per fons i per volum de vendes, de les activitats que fan sobre promoció cultural (llibreria com a àgora) i animació lectora. Relació amb la biblioteca i escola: on són i qui compra on. Presència de les llibreries en Internet (a través de blogs, xarxes socials, webs) i què fan. Llibreries digitals o si tenen catàleg en digital. Quins serveis d'informació sobre llibres proporciona la llibreria (dispositiu digital que permeta l'accés a crítiques literàries o recomanacions sobre els llibres, o a un resum o un índex de llibres on-line; enviament de llibres a casa; compra de llibres digitals, etc.). Finalment, avaluació del que la llibreria pot oferir i del que actualment ofereix...

Reconamem realitzar aquest estudi amb la interrelació amb altres agents, com ara, les biblioteques, els agents culturals privats i els espais susceptibles de ser utilitzats per a la promoció de la lectura.

Estudi 7. Autors

Partir dels estudis ja realitzats anteriorment, com el [*Diccionari d'Autors, el Consell Català del Llibre Infantil i Juvenil*](#) (ClijCAT), el web de FULL sobre els [autors](#) o l'antic estudi de la Conselleria *La literatura infantil i juvenil valenciana. Elements per a un programa de lectura als centres* (València, 1992) i actualitzar-los per:

- Construir un mapa de les característiques dels creadors valencians amb dades sobre professió, tipus de llibre que escriu, llengua, presència i ús de les xarxes socials, etc.

Estudi 8. Pràctiques de lectura

Recollir les accions de Foment de la Lectura preexistents organitzades per Ajuntaments, d'altres institucions i associacions culturals, com ara premis literaris i tot tipus d'accions amb autors i activitats formatives sobre el llibre, la lectura i les biblioteques.

- *Ítems.* Estudi sobre les pràctiques de foment de la lectura realitzades des de diferents espais: diputació, ajuntaments, biblioteca, escola, associacions d'autors i d'il·lustradors, llibreries, altres. Ítems que cal tenir en compte: destinataris de les accions, tipus de lectura que s'hi promoció, espais en els que s'hi promoció, accions que es duen a terme, mediadors que les gestiones, tipus de resultats, assoliments aconseguits.

I.3 Accions i cronograma

Proposem dos tipus d'accions:

I.3.1 Accions de formació

A partir dels resultats dels estudis anteriors, cal:

1. **Definir** quines són les línies prioritàries de formació dels diferents agents prescriptors que intervenen en el disseny, acompanyament i avaluació de pràctiques de lectura.
2. **Definir** quines són les propostes de formació per a les famílies considerades com els primers mediadors de la lectura.
3. **Definir** quiens són les necessitats de formació d'editors i llibretes per a ajustar tant els productes que dissenyen com les formes de venda més adequades.
4. **Definir**, a partir dels dèficits dels estudis 2 i 3, quina formació necessiten els bibliotecaris per poder ajustar-hi el seu treball.

A partir de les conclusions del II Simposi (veg. III. Producte 2 Informe-resum dels II Simposi), recomanem:

- Bibliotecaris: programes de formació permanent sobretot en dos aspectes: el món digital i la difusió de la lectura, etc.
- Pares i mares: xarrades i tallers sobre la importància de la lectura i la seua difusió en la família, sobre la selecció de lectures per als fills, sobre com contar històries o recitar poemes, lectura d'imatges, etc.
- Professorat: formació sobre el funcionament i dinamització de la biblioteca escolar o la relació amb la biblioteca pública; formació sobre la lectura digital, els autors, lectures informatives, pla de lectura de centre, etc.
- Xiquets i joves: tallers sobre booktubers i tràilers de llibres, lectura en pantalla, àlbum il·lustrat, còmics, poesia, etc.
- Famílies i adults: campanyes en la premsa, escoles, biblioteques, mercats, àrees comercials, etc. sobre la còpia il·legal de llibres digitals.

Recomanem que la formació es realitze sempre des de les universitats valencianes, des de l'administració pública o des de Col·legi Oficial de Bibliotecaris i Documentalistes de la Comunitat Valenciana.

I.3.2 Accions

Acció 1. II Simposi sobre la lectura, el llibre, les biblioteques i l'escola

El Pla Valencià de Foment del Llibre i la Lectura (PVFLL): Línies d'acció

El simposi és la primera acció del Pla perquè l'entendem com un escenari d'encontre i de participació dels diferents actors del món de la lectura, el llibre, les biblioteques i l'escola (Cerlalc 2007: 23); perquè hem volgut fer memòria històrica, partir del que fem i hem fet. I un exemple va ser el I Simposi sobre el Llibre i la Lectura (2009) i perquè els objectius del Simposi (analitzar, debatre i formular) marcaran el camí.

Per això, conceptualment hem dissenyat el simposi amb tres ponències de 20 minuts que presenten les qüestions generals que ha de considerar el PVFLL i nou panelistes dividits en tres blocs (Lectura, Indústria editorial, Biblioteca i Escola) que agrupen els actors principals del PVFLL.

Cada panelista presenta 10 accions com a agents i destinataris que el PVFLL ha de considerar. Amb l'objectiu de completar les accions aportades pels panelistes, durant el matí formarem diferents comissions per revisar-les i completar-les. Cada comissió està coordinada per representants de grups relacionats amb el tema del congrés i pel públic assistent.

Cronograma. Realització 14-15 de gener de 2016.

Altres. Les aportacions dels participants poden consultar-se en l'apartat III d'aquest document.

Acció 2. III Simposi sobre models de bones pràctiques de lectura

Celebració del III Simposi sobre la lectura amb convocatòria oberta per web institucional que mostre models de bones pràctiques de foment de la lectura realitzades en qualsevol espai i amb tot tipus d'actors.

Cronograma. Setembre 2016

Acció 3. Lloc web La lectura. Generalitat valenciana

Disseny d'un lloc web lligat a la Conselleria per a escoles i biblioteques de formació i difusió de la lectura (*La lectura. Generalitat valenciana* [model Leer.es]), amb una atenció especial a la lectura en valencià.

Cronograma. Caldria iniciar el disseny aquest curs i posar-lo en marxa el proper curs escolar 2016-2017.

Acció 4. Club virtual de lectura

Disseny d'un lloc web lligat a la Conselleria per a la població en general per compartir lectures (model però molt millorat [Què Llegeixes](#) veg. Informació del model [Escola de pares i mestres](#)), que prioritze la literatura en valencià.

Cronograma. Caldria iniciar el disseny curs i posar-lo en marxa el proper curs escolar 2016-2017.

Acció 5. Hàbit lector i comprensió lectora

Posada en marxa d'una iniciativa per augmentar la comprensió lectora -i, doncs, el rendiment acadèmic- i fomentar l'hàbit lector, preferentment en valencià.

- Proponem adaptar el programa LECXIT (veg. [LECXIT](#)) a la realitat valenciana i involucrar decididament tant els centres escolars com les famílies, agents fonamentals en el foment de la lectura (vegeu l'estudi de Dari Escandell).
- En un primer moment, en comptes de voluntariat es podria posar en marxa amb alumnat de la Facultat d'Educació de les universitats valencianes en forma de crèdits i hores del seu pràcticum; així, tindriem garantida la formació literària i didàctica de les persones que fan de guia. Aquestes pràctiques es podria dur a terme en biblioteques públiques i escolars, de manera que s'aconseguiria familiaritzar infants, familiars, docents i estudiants amb l'ús d'aquest espai públic, i també es podria convidar a participar-hi als llibrers del barri.

Cronograma. S'hauria de començar a estudiar la gestió durant l'any 2016 i es podria implantar durant el curs 2016-2017.

Acció 6. Programa Lectura Fàcil LF

El programa Lectura Fàcil és un programa estrela en la gran majoria de Plans de lectura del món i es realitza des de les biblioteques públiques i amb el suport de les universitats, l'administració, etc. És un programa amb finalitats fonamentals com, per exemple, fer arribar la lectura en valencià als nouvinguts o a les persones castellanoparlants amb un nivell baix de competència lectora; o fer arribar la lectura amb la població amb problemes.

Recomanem reunions amb [Lectura Fàcil Euzkadi](#), amb l'[Associació Lectura Fàcil](#) i amb els membres de [l'ERI-Lectura](#)¹ que treballen sobre el tema per partir del que ja hi ha i adaptar-ne experiències similars (veg. Lectura Fàcil – Inmaculada Fajardo (UV-ERI Lectura).

Acció 7. Visibilitzar i coordinar les activitats públiques del sector

Dissenyar i crear un mapa-calendari virtual que visualitze les activitats de la indústria del llibre:

1. Prèviament, cal elaborar un calendari de fires del llibre, de premis, de trobades de lectura, autors, etc., per a visibilitzar quin, quan i on té activitat el sector.
2. A continuació, caldria analitzar les superposicions d'activitats o l'aglomeració en determinades èpoques de l'any.
3. Després reunir el sector de la indústria editorial per a pactar un calendari pensant en els destinataris i no en els actors.
4. A més, amb l'objectiu de posar en valor tot el procés de creació i edició dels llibres, proposem incloure en aquest calendari un programa de trobades amb escriptors-editorials-llibreries i tallers d'animació a la lectura.
5. Finalment, en el lloc web *La lectura. Generalitat valenciana* cal incloure un espai en forma de mapa i calendari per a visualitzar aquestes dades.

Cronograma. Les accions 1, 2, 3 i 4 des de febrer fins a març de 2016. L'acció 5, alhora que es dissenya el web *La lectura. Generalitat valenciana*.

Acció 8. Donar suport al sector editorial

Establir criteris de concessió de subvencions i préstecs al sector editorial, en què es fomenti la publicació en valencià com un dels objectius fonamentals del PVFLL. Seran necessaris tant estudis previs de viabilitat com la justificació posterior del capital invertit.

- Prèviament, s'haurien de dur a terme estudis d'anàlisi i avaluació dels resultats de les polítiques que s'han aplicat fins ara, i parar especial atenció en les mesures per a generar demanda dels productes del sector, o, si aquests es revelen inadequats, estimular la producció orientada envers la situació actual (per exemple, fomentant-ne la innovació i la internacionalització).

Cronograma. Durant el 2016, estudis i avaluació necessàriament autocrítica. A partir del tercer trimestre del 2016, elaboració de criteris i del programa de suport financer al sector.

Acció 9. Revisar la Llei 4/2011 de Biblioteques de la Comunitat Valenciana

Creació d'un grup de treball interdisciplinari per a la revisió de la Llei 4/2011, de 23 de març, de la Generalitat, de Biblioteques de la Comunitat Valenciana. La revisió és una reivindicació dels bibliotecaris per a donar resposta a les mancances de la legislació actual.

- Caldria una normativa que se centrara en les noves funcions de les biblioteques i els professionals que hi treballen, en la creació d'una autèntica xarxa de biblioteques com a centres de lectura i de creació de continguts que incloguera totes les biblioteques (independentment de la grandària de les localitats) i que donara suport a les localitats petites, amb especial atenció a les necessitats específiques de cada situació. També caldria incorporar-hi els mecanismes de col·laboració i suport entre totes les biblioteques municipals i les biblioteques educatives.

Recomanen la inclusió de mesures per a augmentar la presència del valencià en el catàleg de les biblioteques.

Cronograma. Durant l'any 2016.

Acció 10. Visibilitzar, promociar i coordinar les activitats relacionades amb la literatura

Elaborar una mapa de les activitats que relacionen literatura i territori.

- Seguint el model d'altres països europeus, cal fer visible i promoure l'herència cultural valenciana i lligar-la al territori, com un reclam educatiu, cultural i turístic a través de propostes diverses: centre museístic de clàssics valencians, cases-museus d'autors valencians, rutes literàries, programa de visites d'escriptors a centres escolars i culturals, programes monogràfics en la futura RTVV, festes literàries, commemoracions en llocs no destinats a usos culturals (mercats, instal·lacions esportives, places i carrers) i espectacles literaris, etc.
- Localitzar, avaluar i difondre com a model de bones pràctiques les iniciatives que ja estan en marxa.

Considerem imprescindible **partir sempre del que ja existeix** quant a estudis, cursos de formació que ja estan en marxa i accions que ja funcionen, moltes de les quals de forma reeixida.

- Cal comptar amb les biblioteques públiques, el professorat de secundària i d'associacions com Escola Valenciana.
- Crear un programa centralitzat per a gestionar la demanda d'espectacles literaris que difongen textos emblemàtics o biografies dels nostres autors (lectures dramatitzades, dramaturgia, recitals, etc.) per part d'entitats del conjunt del territori. Això, asseguraria la viabilitat d'empreses i projectes culturals que no tenen capacitat per a gestionar adequadament la difusió; permetria abaratir els preus de les entrades, en assegurar un major nombre de representacions i estalviar despeses en gestió de la contractació i en altres vies de publicitat; faria visible, d'una manera molt accessible, el conjunt de l'oferta.

Recomanem que aquesta acció la coordinen els grups que ja treballen en aquesta línia com la xarxa «Geografies Literàries 3.0»² (veg. Literatura i territori – Alexandre Bataller).

Cronograma. Hauria de començar durant l'any 2016.

Acció 11. Fomentar el paper de les llibreries com a agents mediadors

Aplicació de la *Llei del Llibre* per a proporcionar una especial protecció a les llibreries com a agents mediadors entre el procés de producció i el destinatari final, que incloga ajudes per a fer inversions relacionades amb les noves tecnologies i el foment de la lectura i, a més a més, línies de CRÈDIT ICO per a millores. Aquestes accions han de comportar la creació o el reforç d'una xarxa de relacions entre llibreries, biblioteques i centres escolars.

Cronograma. S'hauria d'aplicar de manera immediata, durant l'any 2016.

Acció 12. Augmentar el paper dels mitjans de comunicació en el foment de la lectura

Augmentar el compromís dels mitjans de comunicació amb el foment de l'hàbit lector. Concretament,

- Garantir la presència d'espais per al foment de la lectura -especialment en valencià- en els mitjans de comunicació, sobretot els que reben ajudes públiques.
- Fomentar l'ús de la premsa tant en entorns educatius en biblioteques. La formació dels preescriptors és fonamental.

Cronograma. S'hauria de començar a treballar-hi durant l'any 2016.

I.4 Constatació i verificació de la informació existent

I.4.1 Estudis sobre hàbits lectors i consum de llibres

- Cerlalc (2014): [*Metodología común para explorar y medir el comportamiento lector. El encuentro con lo digital.*](#) Bogotá.
- Escandell, Dari (2015): [*Hàbits i tendències de lectura en el sistema educatiu valencià.*](#) Institut Alacantí de Cultura Juan Gil-Albert. Diputació d'Alacant
- Conecta (2011): [*Hábitos de lectura y compra de libros en la Comunidad Valencina,*](#) Conselleria d'Educació.
- Ministerio de Educación, Cultura i Deporte (2014): [*Panorámica de la edición española de libro. Análisis sectorial del libro.*](#)

- Ministerio de Educación, Cultura i Deporte (2012): [Plan de Fomento de la Lectura](#).
- Consell Català del Llibre per a Infants i Joves (2010): [Hàbits de lectura dels infants i joves de Catalunya](#).

I.4.2 Estudis sobre biblioteca pública que cal tenir en compte

- Baró, Mònica; Mañà, Teresa; Barrios, Maite; Baena, Júlia. “[Promoción de la lectura en las bibliotecas públicas de Cataluña evaluación y resultados](#)”. *El profesional de la información*, 2012, mayo-junio, v. 21, n. 3, pp. 277-281. [httpdx.doi.org10.3145epi.2012.may.08](http://dx.doi.org/10.3145/epi.2012.may.08)
- Gallo León, J. P. coord. et alii (2014) [Las diez áreas que más van a cambiar en nuestras bibliotecas en los próximos años](#). Document del Grupo Estratégico para el estudio de prospectiva sobre la biblioteca entorno Informacional y social.
- González Fernández-Villavicencio, N. et alii (2013). “Revisión y Propuesta de Indicadores (KPI) de la Biblioteca en los medios sociales”. En: *Revista Española de Documentación Científica*, 36-1.
- Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. [Bibliotecas públicas españolas en cifras. Año 2012](#).

I.4.3 Estudis sobre biblioteca escolar que cal tenir en compte

- IFLA; Oberg, D.; Schultz-Jones, B. (eds.) (2015): *School Library Guidelines*. <http://www.ifla.org/publications/node/9512>
- Baró, M., Mañà, T.; Miret, I; Velloso, I. (2005) “[Estudio de campo de las bibliotecas escolares en España](#)” dins d’Álvaro Marchesi *Las bibliotecas escolares en España. Análisis y recomendaciones*. Salamanca, Fundación Germán Sánchez Ruipérez, p. 119-298.
- García J.; Muñoz, S., dir. (2008): [Estudio sobre el desarrollo del Plan de Lectura y de Bibliotecas Escolares en la provincia de Málaga](#). Curso 2007/2008. Libro Abierto. Junta de Andalucía.
- García Guerrero, J.; Luque Jaime, J.M (2011): [Evaluación de las bibliotecas escolares CREA](#). Provincia de Málaga.
- Lluch, G. (2012): [La lectura al Centre. Llegir \(i escriure\) llibres, pantalles, documents al Pla de Lectura de Centre](#). Alzira: Editorial Bromera.
- Manso-Rodríguez, R.A. (2012) Bibliotecas, fomento de la lectura y redes sociales: convirtamos amigos en lectores. *El profesional de la información*, v.21, n.4, p. 401-405.
- Miret, I; Baró, M.; Mañà T.; Velloso, I. (2011) [Bibliotecas escolares ¿entre interrogantes? Herramienta de autoevaluación Preguntas e indicadores para mejorar la biblioteca](#). Ministerio de Educación i Fundación Germán Sánchez Ruipérez.

- Miret, I., dir., Baró, M.; Mañá, T.; Velloso, I. (2013) [*Las bibliotecas escolares en España. Dinámicas 2005-2011*](#). Madrid, Ministerio de Educación, Cultura y Deporte i Fundación Germán Sánchez Ruipérez.
- Sánchez Torres, L. *et alii* (2014), [*Pautas de Servicios bibliotecarios para niños y jóvenes*](#). Consejo de Cooperación Bibliotecaria, Informe diciembre 2013.

I.4.4 Estudis sobre llibreries

- *Mapa de librería 2014*. [Enllaç](#)
- Conclusiones [XXII Congreso Nacional de Libreros](#) (Las Palmas de Gran Canaria, 19 de marzo de 2011).
- Cerlalc (2013): [*Nueva agenda por el libro y la lectura: recomendaciones para políticas públicas en Iberoamérica*](#). Bogotá.

I.4.5 Estudis sobre accions de Foment de la Lectura

- Cerlalc (2013): [*Nueva agenda por el libro y la lectura: recomendaciones para políticas públicas en Iberoamérica*](#). Bogotá.
- Lluch, G. (2013). [*La lectura en català per a infants i adolescents. Història, investigació i polítiques*](#). Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, pp. 310.
- Lluch, G. y Zayas, F. (2015): [*Leer en el centro escolar. El plan de lectura*](#). Barcelona: Editorial Octaedro.
- Martín Barbero, J. (Elaboración y dirección) (2011): [*Lectura, escritura y desarrollo en la sociedad de la información*](#). Bogotá: Cerlalc i Unesco.
- Monar, M. (coord.); (2014): *Com triomfar amb les TIC en la promoció lectora*. Algemesí: Andana Editorial.

I.4.6 Estudis sobre pràctiques de lectura virtual en valencià

- Monar van Vliet, M.; G. Lluch. "La investigació sobre la promoció de la lectura en la 2.0. Anàlisi de casos." *Caplletra* 59 (Tardor, 2015), pp. 99-119. DOI: 10.7203/Caplletra.59.6890

II. INFORME-RESUM DELS II SIMPOSI SOBRE LA LECTURA

Informe-resum dels continguts del II Simposi sobre la lectura, el llibre, les biblioteques i l'escola. El Pla Valencià de Foment del Llibre i la Lectura (PVFLL): Línies d'acció

II.1 Descripció del Simposi

El simposi és la primera acció del Pla perquè:

- a) l'entendem com un escenari d'encontre i de participació dels diferents actors del món de la lectura, el llibre, les biblioteques i l'escola (Cerlalc 2007: 23);
- b) hem volgut fer memòria històrica, partir del que fem i hem fet;
- c) els objectius del Simposi (analitzar, debatre i formular) marcaran el camí.

Títol. II Simposi sobre la lectura, el llibre, les biblioteques i l'escola. El Pla Valencià de Foment del Llibre i la Lectura (PVFLL): Línies d'acció

Etiqueta Xarxes socials. #simposilecturaVLC

Dates i Lloc. 14-15 de gener de 2016. Facultat de Filologia, Comunicació i Traducció. Universitat de València. Blasco Ibañez 32. València.

Objectius. Analitzar el panorama passat i present de la lectura, la indústria del llibre, les biblioteques i l'escola. Debatre sobre el PVFLL entre els diferents actors: lectors, docents, bibliotecaris, editors, llibreters, autors, il·lustradors, mitjans de comunicació, gestors culturals, administració i polítics. Formular recomanacions per al disseny de polítiques públiques de promoció, producció, difusió i accés a la lectura i al llibre valencià.

Conceptualització. Hem dissenyat aquest simposi a partir de la conceptualització següent:

- El PVFLL és una oportunitat per construir un escenari on totes les veus seran escoltades. Per això, la primera acció dissenyada ha estat el II Simposi sobre la Lectura, el Llibre, les Biblioteques i l'Escola.
- El Simposi ha reunit més de 150 participants i més de 50 ponents, panelistes i invitats a presentar les propostes de guia per als grups de discussió.
- L'objectiu ha estat que estigueren presents representants de diferents grups de treball de les universitats valencianes com ara l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, l'ERI-Lectura o Geografies Literàries 3.0; institucions com el Consell Escolar de la Comunitat Valenciana, FAPA, Escola Valenciana, les associacions d'editors, d'escriptors, d'il·lustradors o llibreters, el col·legi de bibliotecaris i documentalistes; la Fundació Bromera, Fundació

Sambori, la Fundació Bofill i, òbviament, FULL. A més, de docents, bibliotecaris, mitjans de comunicació, etc.

- Durant dos dies els participants han presentat quines accions han d'estar presents en el Pla Valencià del Llibre i la Lectura, quina concepció tenen de la lectura i el llibre, quina valoració fan del fet lector...
- Defensem que és necessari un canvi en el sentit de les polítiques públiques de lectura perquè cal convertir-les en un escenari estratègic d'interlocució de les institucions governamentals amb les Universitats i amb les diferents organitzacions de la societat civil, etc. Per això, amb el Simposi, des de l'administració, transformem els xiquets i adolescents, les famílies, els autors i il·lustradors, els editors, els bibliotecaris, els llibreters, els docents..., en responsables del Pla ja que, gràcies a les seues aportacions durant el simposi, s'hi involucren i enriqueixen una proposta que volem diversa, participativa i resultant d'una construcció col·lectiva.

II.2 Resum dels participants al Simposi

II.2.1 Ponents

Els ponents se centraren en tres temes: lectura, indústria editorial i biblioteques. És difícil presentar un resum de tres ponències diferents, que poden consultar-se de manera íntegra en l'apartat III.3.1, amb tot destaquem les idees següents que a més s'han repetit en diferents moments:

- Cal partir de treballs ja fets, d'investigacions sobre pràctiques de lectura, de documents previs que han desenvolupat Plans de Lectura Nacionals o pràctiques de lectura per dissenyar les diferents accions que el Pla durà a terme. De manera resumida, les pràctiques han decentrar-se en lectures de tot tipus, en formats diferenciatos, per a objectius lligats a l'àmbit personal, però també el públic i el professional.
- Els destinataris de les pràctiques han de ser aquells que els estudis indiquen que més ho necessiten i amb una especial atenció a les famílies, perquè, a més de pensar-los com a lectors els considerarem mediadors; en el nouvinguts com a forma d'inserció cultural i social, etc.
- Les pràctiques han de conquerir espais més enllà de l'escola i la biblioteca, cal treballar la lectura al món virtual, als cines, als mercats, als hospitals, etc. Les rutes literàries són un model de pràctica d'èxit que ha portat la literatura als carrers, a les muntanyes i a les places i forme part de les festes populars.
- Per dissenyar una pràctica de lectura del PVLL cal disposar de dades sobre on les posem en marxa per adaptar pràctiques que ja funcionen o dissenyar una pràctica de lectura. Per exemple, necessitem informació sobre el context, els destinataris i els espais; la legislació o els documents de les entitats sobre el tema; els estudis que ens donen dades sobre els aspectes de la pràctica i que en seran decisius per a l'èxit.

- Les polítiques públiques les fan l'administració. Dit açò, cal comptar també amb l'ajuda de l'empresa privada i pública, amb els mitjans de comunicació, amb persones interessades i que el seu nom és una marca que pot ser aprofitada en aquestes accions a través de les xarxes socials, etc.
- Cada pràctica de lectura ha de presentar-se amb uns objectius concrets i realistes, dissenyar unes fites factibles. Dissenyar accions amb un responsable, un acompanyament de l'acció que pugua garantir-ne l'èxit i una avaluació a partir d'uns indicadors i assoliments. A més, cal dissenyar també el pla de comunicació tant del procés com de l'avaluació.
- La indústria editorial necessita mesures de caràcter general com la lliure circulació internacional, un marc jurídic favorable (preu fix, propietat intel·lectual, diversitat cultural, biblioteques), unes mesures fiscals (IVA, desgravacions fiscals) i de suport a edicions d'especial interès cultural.
- A més, la indústria editorial en cultures minoritzades reclamen mesures específiques com el foment d'edicions d'especial interès cultural i per a cobrir llacunes editorials, el suport a les estructures empresarials i a la difusió-foment de la demanda i un foment de la lectura.
- Des de les biblioteques públiques cal programar accions conjuntes amb els llibretes com l'assistència conjunta a les fires del llibre o la formació en temes d'interès per als dos col·lectius.
- La biblioteca ha de pensar accions per a espais no habituals, com les platges durant els mesos d'estiu o en els que tenen lloc les festes populars.
- La biblioteca, els editors i les llibreries han de dissenyar campanyes conjuntes i accions com les relacionades amb el préstec digital.
- Cal dissenyar noves experiències lectores des dels clubs de lectura.

II.2.2 Panel Indústria editorial

Les aportacions a l'àmbit de la indústria editorial són nombroses i, en algun cas, contraposades. En aquest resum inclourem uns quants punts principals i, després, en l'apartat on s'inclouran les aportacions de cadascun dels participants, es podran consultar amb detall totes les idees exposades.

- El concepte de lectura no és equivalent al del llibre. Tot i que és palés l'augment de lectors en tot tipus de dispositius (sobretot, lligats al món digital), això no implica que la lectura siga de qualitat, ni que es corresponga amb el que ofereix la indústria editorial.
- Cal dissenyar plans realistes i assolibles, que posen d'acord tots els agents implicats en el desenvolupament del PVFLL i incidisquen en la creació de demanda més enllà de l'àmbit escolar, de manera que es facilite el pas de postestudiants a lectors. En aquest trànsit, la formació literària i en animació a la lectura per a tots els agents prescriptors (editors -per exemple, a través d'una Escola del Llibre-, llibreters, bibliotecaris, etc.) és fonamental.
- Cal invertir esforços en la difusió i visibilització dels productes del sector, en el suport als circuits culturals, que haurien de tenir en compte la interrelació entre teatre, música, lectura, etc.

Per exemple, l'experiència del Bonocultura (Euskadi i Galícia). Es tracta de prestigiar (i protegir) els nostres autors i els nostres llibres, amb premis a l'obra inèdita però també a l'editada.

- Cal enfortir el lligam entre tots els territoris del domini lingüístic en català i facilitar la circulació dels llibres i altres productes culturals més enllà de les fronteres administratives. Això implica, també, eixir de les llibreries a l'encontre del lector: explorar espais propis de la cultura popular, com ara les festes (les Falles, els Moros i Cristians), i altres àmbits.
- Són necessàries mesures de suport al valencià com a cultura minoritzada, amb ajudes a les estructures empresarials que hi treballen i un marc jurídic (propietat intel·lectual, diversitat cultural) i fiscal (IVA, desgravacions fiscals) favorables.
- Calen ajudes a la internacionalització (col·lectives i a empreses individuals) i a la innovació, i desenvolupar un gran pacte pel llibre en el País Valencià que incloga un codi de bones pràctiques del sector i implique la col·laboració de tots els agents.

II.2.3 Panel Lectura

Les aportacions del panel sobre la Lectura són diverses, ja que inclouen accions per al foment de la lectura literària lligada al territori (Carme Gregori, UV); accions relacionades amb el consum lector a l'escola (Dari Escandell, UA) i un exemple de bona pràctica per augmentar lectors escolars reforçant la comprensió lectora dels més menuts: LECXIT (Paula Veciana, Fundació Jaume Bofill). Amb tot, les accions prioritàries es poden resumir en:

- Calen estudis actualitzats sobre hàbits i tendències de lectura en el sistema educatiu valencià (pràcticament inexistents d'ençà el 2011) que permeten fer un mapa de necessitats bàsiques i prioritzar les accions necessàries per a resoldre les problemàtiques més greus i urgents.
- Cal garantir, si més no, un equilibri idiomàtic en les lectures escolars, i potenciar la lectura en valencià, d'acord amb el marc legal.
- Cal no restringir el concepte de lectura al llibre imprès de caire literari, aprofitar-ne les TIC i fer de la biblioteca un espai significatiu en la formació lectora.
- Cal difondre l'herència literària com un reclam educatiu, cultural i turístic a través de propostes diverses: centre museístic de clàssics valencians, cases-museus d'autors valencians, rutes literàries, programa de visites d'escriptors a centres escolars i culturals, festes literàries, commemoracions en llocs no destinats a usos culturals (mercats, instal·lacions esportives, places i carrers) i espectacles literaris, etc.
- Cal reconèixer les bones pràctiques del professorat en relació amb la promoció lectora.
- Cal reforçar o continuar acompanyant l'alumnat en el procés de comprensió lectora perquè, com demostra LECXIT, incideix directament en l'augment de l'hàbit lector i en el rendiment acadèmic o escolar general.

II.2.4 Panel Biblioteca i escola

En el panel “Biblioteca i escola” van participar dos professionals directament vinculats al món de les biblioteques (Alicia Sellés, Presidenta del Col·legi Oficial de Bibliotecaris i Documentalistes i Dídac Margarit, Bibliotecari de la Universitat de València), i una representant del món educatiu valencià (Encarna Cuenca, Presidenta del Consell Escolar de la Comunitat Valenciana).

Tots van fer aportacions molt valuoses que haurien de ser tingudes en compte en el futur Pla Valencià del Llibre i la Lectura. En alguns casos es tracta d'accions concretes i en altres casos, d'estratègies o línies d'actuació de caràcter més transversal però que creen una ideologia que hauria d'impregnar el PVFLL.

La idea clau que sintetitza les aportacions que s'hi van fer és l'evolució de la funció de la biblioteca. Les biblioteques del segle XXI no poden ser simplement llocs de préstec i de lectura, sinó que han de convertir-se en centres de difusió d'una nova cultura que es basa en la formació continua i la promoció de l'aprenentatge al llarg de tota la vida. La biblioteca han de ser centres creadors de continguts, de suport a l'aprenentatge, que promocionen l'educació ciutadana i la cohesió social.

En destaquem les accions i estratègies que considerem que podrien considerar-se prioritàries:

- Les biblioteques han d'incorporar els avanços tecnològics i convertir-se en llocs de difusió de la nova alfabetització digital, que fomenta noves formes de lectura (alfabetització múltiple), de construcció del coneixement i d'accés a la informació. Implica accions concretes com ara facilitar l'accés de l'usuari als catàlegs digitals i reconvertir-los en xarxes socials d'accés a la lectura i els continguts (OPAC Social), i el foment de la lectura digital.
- Les biblioteques han de ser llocs de trobada entre persones i idees (biblioteca com a àgora) que promocionen el coneixement, la igualtat, la cooperació i la cohesió social. Implica accions com ara l'ús de les xarxes socials per al foment de la lectura i la comunicació entre biblioteca, centres educatius i lectors, i la difusió dels Clubs de Lectura, tant presencials com digitals, no només per a la promoció de la lectura literària sinó també com a grups per a la formació contínua i de debat d'idees.
- Incorporació a les biblioteques de les experiències avançades de lectura que es duen a terme en altres llocs, com ara la lectura compartida; la lectura fragmentada i la lectura transmedia.
- La promoció de les biblioteques escolars com a centres de documentació i creació de coneixements. S'ha de convertir la biblioteca en el “cor” de l'escola, en un lloc per a l'aprenentatge físic i virtual. Com a accions concretes destaquem la incorporació a les biblioteques (municipals i escolars) de recursos educatius en obert (REA), de recursos per a l'aprenentatge en línia i la creació d'espais web per a la formació dels professionals de l'educació.
- Creació de programes de col·laboració entre biblioteques públiques i centres educatius, que impliquen el suport dels professionals de les biblioteques al funcionament de les biblioteques educatives (catalogació, assessorament, etc.) i l'ús conjunt dels recursos de les biblioteques. Cal

convertir les biblioteques (municipals i educatives) en entorns motivadors per a noves formes d'aprenentatge.

- Re-dissenyar els plans lectors de centre per aconseguir que tota la comunitat educativa hi tinga un paper protagonista, que les famílies es convertisquen en els primers mediadors de la lectura i que s'hi fomenti l'ús de les biblioteques com a espai d'aprenentatge físic i digital.
- Aquests canvis demanen la revisió de la legislació valenciana sobre lectura (Orde 44/2011 que regula els plans per al foment de la lectura en els centres educatius) i sobre les biblioteques (Llei 4/2011 de Biblioteques de la Comunitat Valenciana).

II.2.5 Grup de discussió Llibreries

En el Grup de discussió de llibreries van participar onze persones, la majoria llibrers però també altres persones interessades i es va generar un llarg debat amb iniciatives i reflexions diverses i també amb discrepàncies sobre alguns aspectes.

Entre molts altres temes, es va assenyalar la necessitat de fer lectors a les escoles, la importància de la família i, per tant, de la seua formació (escola de pares) en aquest sentit, així com també la conveniència d'augmentar la presència del llibre i la lectura en els mitjans de comunicació i també entre els polítics (en el seu discurs i també en la seua imatge), com a referents socials i persones públiques. Finalment, es van acordar quatre mesures que hauria d'assumir el Pla Valencià de Foment del Llibre i la Lectura. Són les següents:

- El compliment de la “Llei del Llibre”, per evitar la competència deslleial que de vegades es produeix per part d'escoles, Ampes, editors o la mateixa Administració.
- La necessitat de disposar d'una formació reglada per a llibretes.
- La necessitat de rebre ajudes i subvencions per a fer inversions relacionades amb les noves tecnologies (webs i informatització) i línies de CRÈDIT ICO per a millores de les llibreries en general.
- Reforçar o crear una xarxa entre les llibreries i els centres escolars.

II.2.6 Grup de discussió Autors

- Les propostes de promoció de la lectura han de tenir una discriminació positiva dels escriptors valencians.
- Creació d'un programa de presències d'escriptors valencians en aquells àmbits que promocionen la lectura: clubs de lectura de biblioteques o d'entitats associatives, centres docents, etc.
- Crear perfils en les xarxes socials lligats als escriptors i la lectura.
- Dissenyar campanyes de conscienciació contra la pirateria digital.

- Creació d'un centre de documentació de la il·lustració valenciana que pose en valor i difonga el ric patrimoni que suposa la il·lustració al nostre territori.
- Incorporació de la GVA a l'Institut Ramon Llull i col·laboració amb la ILC (hi han insistit diverses persones)

II.2.7 Grup de discussió Editors

A causa de la gran quantitat d'informació proporcionada pels participants en aquest grup de discussió, és pràcticament impossible resumir-la en uns quants punts. Per això, considerem necessari que aquest apartat es complemente amb el de les aportacions íntegres de cada participant, disponibles en l'apartat corresponent i en forma d'annexos.

- És necessari un esforç significatiu en la difusió i internacionalització dels productes culturals i, especialment, d'aquells relacionats amb la lectura, és a dir, llibres, però també noves aportacions com ara les que combinen aplicacions informàtiques digitals amb la narració. Tant el PVFLL com el gremi han de col·laborar en l'adequada publicitat dels seus productes. En aquest sentit, nous canals de difusió com Youtube (amb els *booktubers*, que poden arribar a ser molt influents entre el públic juvenil) podrien ajudar, i és important també fomentar la traducció.
- Cal impulsar la creació de nous formats literaris interactius digitals (com les propostes d'ITBooks) des de la indústria editorial, perquè si no correm el risc de ser arrasats per les grans indústries tecnològiques (Amazon, Apple). No es tracta d'imitar el llibre en paper, sinó d'oferir noves idees.
- Cal posar en valor tot el procés editorial que dona com a resultat el llibre, com a pas previ per a combatre la percepció generalitzada que la cultura i, en particular, els llibres, haurien de ser gratuïts. En aquest sentit, cal també protegir l'autoria i els drets (a través de CEDRO), i lluitar contra la pirateria. Hi ha la proposta de considerar el sistema del copyright com a alternativa als drets d'autor.
- És important sumar suports: els ajuntaments, les empreses, l'Administració en general hauriem d'implicar-s'hi i funcionar com a agents (per exemple, a través de la iniciativa de municipis lectors).
- És imprescindible un reforç i una protecció especial als llibres en valencià, i també a la creació de formats digitals on és especialment difícil trobar un espai per a productes que no tenen tanta demanda com altres (els denominats *mainstream*). La falta de visibilitat implica falta de rendibilitat, en un cercle viciós que cal trencar.
- Calen estudis de mercat per a avaluar la rendibilitat dels projectes i augmentar la competitivitat del sector, que, com la majoria dels productes culturals, necessita del reforç financer de l'Administració (en forma de subvencions a fons perdut i préstecs, previs estudis de viabilitat i amb la corresponent justificació exhaustiva posterior, o en forma de coedicions i acords de col·laboració), i més encara quan parlem d'una llengua minoritzada com la nostra.

II.2.8 Grup de discussió Biblioteques

El grup de discussió de “Biblioteques” va comptar amb la participació invitada de representants del món de les biblioteques (Asun Atero, Maria Jesús Carrillo, M. Dolors Insa, Teresa Juan) i del món del lleure juvenil (Ángeles Cuenca). Els assistents que hi van participar pertanyien majoritàriament als mateixos àmbits.

Les intervencions inicials i el debat que va seguir van incidir en moltes ocasions en les aportacions que s’havien fet el dia anterior en el panel dedicat a “Biblioteca i escola”, però també hi van haver intervencions noves ben interessants. A continuació enumerem les principals aportacions noves i aquelles que van ocasionar més interès entre els assistents.

- Hi ha unanimitat en la necessitat de reformar la Llei Valenciana de Biblioteques. És un dels temes més subratllats, tant entre els invitats com també entre els assistents. La nova llei hauria de donar resposta a algunes de les demandes de transformació de les biblioteques i de millorar el funcionament d’aquest servei. Aquests canvis impliquen una millor dotació de les biblioteques i la incorporació de nous perfils professionals.
- Dins de la nova funció de les biblioteques com a creadors de continguts, es remarca la idea de la biblioteca com a centre creador i difusor de contingut d’àmbit local que es difondria mitjançant la tecnologia wiki.
- Dins de l’estratègia de la biblioteca com a àmbit de cooperació ciutadana, es presenta la idea d’establir mecanismes participatius per a l’adquisició del fons de les biblioteques.
- Dins de la idea de la biblioteca com a instrument per a la igualtat d’oportunitats, es destaca el paper de les biblioteques en els municipis menuts i es presenten un conjunt d’idees per a dinamitzar les biblioteques en aquest àmbit, especialment la necessitat d’introduir-les en la xarxa de biblioteques amb totes les funcionalitats.
- En l’àmbit de la tecnologia i la lectura digital, es presenta la necessitat d’augmentar els continguts de l’oferta de lectura digital, especialment en valencià.
- També en el mateix àmbit, es demana la creació d’aplicacions digitals que fomenten la lectura i l’escriptura en valencià.
- En l’àmbit dels clubs de lectura, es comenten diverses accions que millorarien el seu funcionament. Una idea que remarquen és la dificultat d’introduir-hi lectures en valencià.
- Una altra idea repetida és la necessitat d’invertir en formació per a tots els agents mediadors: bibliotecaris, educadors, pares i mares i també per als lectors.
- Una altra idea destacada és la necessitat de col·laboració entre biblioteques públiques i escolars i, fins i tot, d’introduir aquestes darreres en la xarxa de biblioteques. Paral·lelament, també s’incideix en la necessitat de col·laboració entre biblioteques i centres juvenils, amb serveis específics per als joves (educatius, de lleure...).

II.2.9 Grup de discussió Ensenyament

- Els recursos tecnològics són desiguals segons els centres, això dificulta la promoció de la lectura en diferents tipus de formats. A més, la censura de les xarxes socials als centres s’ha de plantejar d’una altra manera que conjumine la protecció del menor, la responsabilitat del professor i l’agilitat per poder programar activitats fent-ne ús d’elles.
- Fomentar i facilitar la formació del professorat tant en tècniques d’animació lectora com en creació de textos de tot tipus. En aquest sentit, caldria augmentar els dies de permís a l’any per assistir a conferències, congressos, seminaris i altres cursos formatius sobre lectura i internet.
- Cal crear espais confortables en els centres destinats a la lectura lliure i alhora ampliar en quantitat, qualitat i diversitat el fons de les biblioteques escolars.
- Proposar que una part dels continguts del currículum es treballen a través de la lectura.
- Cal que hi haja un pla de lectura de cada centre: dissenyar una acció planificada i avaluada de lectura en els centres escolars, com desenvolupa Gemma Lluch en la seua obra *La lectura al centre*, amb estratègies i activitats diferents que ja es fan de manera més o menys sistemàtica i contextualitzada a les aules: clubs de lectura, tertúlies, dinàmiques de biblioteca, etc.
- Creació d’una pàgina web que incorpore totes les propostes de rutes literàries, ajudes per a l’edició de díptics i materials, difusió d’un calendari d’activitats.
- Creació del progrma d’autors a les aules.
- Fomentar que les traduccions de les obres canòniques estiguen en les biblioteques i que apareguen en els mitjans de comunicació.
- Preocupació per la formació del formadors de formadors. Cal revisar la formació que donem als futurs mestres i en el pla de formació de secundària.
- En les convocatòries d’investigació de la Conselleria, caldria introduir línies prioritàries sobre lectura, lectura i gènere, promoció de la lectura, etc.
- És necessari un bibliotecari en els centres educatius, amb una formació concreta i una flexibilitat horària. Amb tot, cal posar en contacte els professors amb les biblioteques municipals per formar-los en el món bibliotecari i utilitzar els seus serveis als centres educatius.
- Des dels centres cal formar els pares i mares en lectura i transformar-los en el primer mediador.

II.2.10 Grup de discussió Mitjans de comunicació

El grup de discussió sobre mitjans de comunicació comptà amb representants de la premsa impresa i digital, així com de col·lectius del món de la comunicació audiovisual. A continuació resumim les principals apuntacions:

- La premsa tradicional (revistes, diaris, etc.) es troba immersa en ple període de transició del paper al digital. La pèrdua flagrant de lectors ho fa necessari. Cal aprofitar aquesta reconversió per a guanyar lectors joves; això és, rejuvenir-ne els continguts. Crear espais on es parle (on es

lliga) d'art, de música, de curiositats científiques; en definitiva, de coses que els interessen sense renunciar a la qualitat.

- Poques biblioteques disposen d'una secció diversa i potent. La majoria no tenen ni tan sols subscripcions. A les escoles i els instituts estem en la mateixa; la lectura a l'aula s'ha reduït al llibre literari. Cal aprofitar el prestigi del paper (articles d'opinió, reportatges científics, etc.) perquè la lectura no segueisca sent un àmbit reduït a les àrees lingüístiques. Cal incrementar significativament la formació dels docents i dels bibliotecaris.
- Periodisme també és literatura. El paper dels prescriptors és fonamental i no podem continuar obviant-lo. Els agents i els mediadors han d'estar a l'aguait de què es fa, de què es publica, de què pot resultar útil, on, quan i per què, etc.
- Cal acabar amb l'absència de premsa impresa (diaris, revistes de divulgació, etc.) en els grans superfícies comercials. Potser la inversió, en comptes de reduir-la a injectar diners públics directament a les editorials, caldria plantejar-la d'una altra forma perquè en l'aparador del dia a dia la societat entenga com a normal la presència del valencià arreu i en tots els àmbits. Això en normalitzaria el consum lector. L'impacte mediàtic és una fórmula de prestigiar els nostres autors.
- Les subvencions són perilloses. No podem farcir de diners rotatius perquè garantisquen la presència mínima del valencià en les seues pàgines i no plantejar-nos què aporten ni quin impacte lector o quin profit tenen. Cal veure en quins apartats, en quines seccions i en quines dates convindria que fóra més efectiu fer-ho i per a això hi calen estudis estadístiques que en justifiquen la desició. En aquest sentit, existeix una reticència en la premsa generalista privada a fer tirades en valencià que respon a pors reduïdes a la sospita i la deducció, però manquen estudis i enquestes a peu de bar que avalen la necessitat de premsa escrita en valencià.
- Cal una nova RTVV que aposte dedicidament per la lectura i que no acote la programació literària, com sol fer la majoria, a un programa de literatura que els mateixos lectors hagen de localitzar en horaris estranys i amagats. La programació de foment de la lectura no hauria de limitar-se a un espai sinó estar present de manera transversal a tota la programació. I en el nostre context de disseny d'una nova televisió del segle XXI podem pegar-li la volta al concepte de televisió i dissenyar nombrosos formats i presències diferents. Informatius, programes de qualsevol tipus i fons i tot espais publicitaris són susceptibles de ser espais on es parle i es recomane literatura. Cal, a més, programació tansmèdia, amb programes amb una interacció adequada amb l'espectador que aprofiten formats (noves tecnologies, xarxes socials, apps, etc.) per escoltar-ne l'opinió.
- Cal recuperar -o guanyar- un espai de normalitat del valencià a la premsa. Cal fer autocrítica sobre què estem creant i suscitar curiositat entres els lectors genaralistes. Superar l'espai de confort que ocupa la premsa "en valencià" (sovint reduïda a temàtiques localistes) per crear productes d'interés universal vehiculats en llengua pròpia.

II.3 Documents presentats per entitats i persones

II.3.1 Ponents

Lectura Gemma Lluch (ERI-Lectura-Universitat de València)

Com entenem el Pla Valencià de Foment del Llibre i la Lectura (PVFLL): actors, tipus i formats de lectura, objectius i accions?

- Intervención en vídeo: <http://ir.uv.es/unoT2zx>
- Document de la presentació: <http://ir.uv.es/tN55Z7Q>

En primer lloc, en nom de Josep Maria Baldaquí (UA-IIFV), Àngels Francés (UA-IIFV), Anna Esteve (UA-IIFV), Dari Escandell (UA) i en el meu volem agrair a la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, a la Direcció General de Cultura i Patrimoni i a FULLE la confiança dipositada en nosaltres per a l'assessorament tècnic sobre el Pla de Foment del Llibre i la Lectura.

Quan ens van demanar fa dos o tres mesos elaborar les primeres accions per a la implantació d'aquest Pla, com a grup d'investigació, nosaltres ho vam sentir com un honor i alhora un rept.

En les primeres reunions, vam compartir quines havien de ser les idees clau:

1. Les polítiques de lectura han de ser reconegudes com a part fonamental del benestar social i de la qualitat de vida col·lectiva: hem de repensar aquestes polítiques com a motor d'inclusió i de cohesió social, com a forma de participació ciutadana.

2. El temps de la política no és el temps de la cultura, ni de la lectura. El temps de construir accions, d'acompanyar-les, d'avaluar-les i de repensar-les i investigar-les no és el temps de Twitter ni el dels relats audiovisuals. Les polítiques culturals, i concretament les de lectura, són lentes.

3. Les pràctiques de lectura han canviat: triomfen majoritàriament aquelles que són una experiència vital tant per al destinatari de la pràctica com per al mediador. I això només s'aconsegueix si tenen una durada en el temps, si són acompanyades i avaluades per a garantir-ne la millora, si donen visibilitat als actors que hi participen, als territoris on tenen lloc i a les cultures des de les quals es creen. Si, en definitiva, es transformen en una experiència individual i social.

4. L'anomenat tradicionalment «foment de la lectura» ha canviat tant que ha incorporat nous actors com:

- Economistes i antropòlegs que ens ajuden a saber quantificar què li retornem a la societat del que la societat ha invertit en lectura.

RSI (Retorn Social de la Inversió) mesura monetàriament els beneficis directes i indirectes que genera una política, un projecte o un programa de caràcter social. És a dir, quantifica els

beneficis d'un programa en aspectes que no es poden valorar de manera directa en una unitat de mesura financera.

Per exemple, poden consultar l'informe de 2015 del programa de lectura 0-4 anys i famílies Bookstart¹ i estableixen els indicadors que mesuren l'èxit del programa, per exemple, donar suport i encoratjar a les famílies a llegir cada dia amb els seus fills o oferir més oportunitats per col·laborar amb les famílies en l'àmbit local o proporcionar lliure accés als millors llibres per als nens.

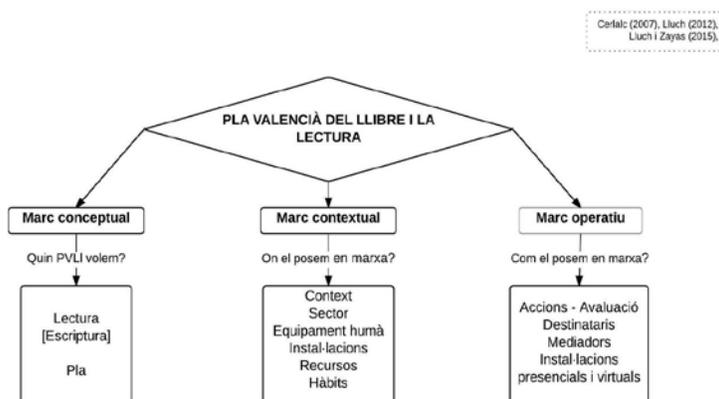
- Analistes de sistemes de les plataformes de préstec digital per obtenir dades inestimables per dissenyar campanyes de promoció de la lectura basades en dades concretes i no en impressions. Però també, que poden generar recomanació electrònica de llibres per criteris qualitius i no necessàriament comercials.

5. I, òbviament, les polítiques de lectura no poden centrar-se únicament en el llibre. Com molt bé exposa Michael Bhaskar², cal diferenciar entre continguts i els marcs que els presenten. Però, atenció, unes bones polítiques de lectura esdevenen polítiques del llibre.

Des d'aquest escenari, hem pensat el Pla valencià del Llibre i la Lectura.

1. Com dissenyem el Pla

Partim de treballs ja fets³, d'investigacions sobre pràctiques de lectura, de documents previs que han desenvolupat Plans de Lectura Nacionals, etc.

¹ <http://www.bookstart.org.uk/>

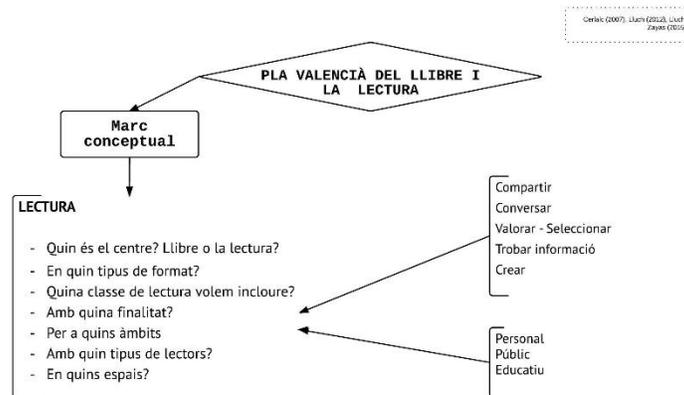
² *La máquina de contenido*. México: Fondo de Cultura Económico.

³ Veg. Bibliografía.

2. Marc conceptual. Interrogants

En el marc conceptual, a més de tindre clar quin tipus de Pla volem. Hem de consensuar quin tipus de lectura promocionarà les polítiques públiques.

Les investigacions en contextos similars als nostres ens parlen d'un canvi de paradigma lector, que genera un ecosistema nou i, per tant, reclama una manera de fer polítiques públiques de lectura també nova.

Això ens ha canviat les preguntes. Les fonamentals són les següents.

Quin és el centre: el llibre o la lectura?

És un fet que el centre s'ha desplaçat i ja no l'ocupa el llibre. Però també ho és que el llibre (en paper i digital) proposa encara un tipus de lectura que la legitima a més de generar-ne una indústria.

Però, quins tipus de llibres han d'estar en un Pla de Lectura? Cal donar ajuda als llibres de recomanació escolar que tenen ja tenen bona venda? Hauríem de potenciar, per exemple, les aplicacions de lectura en valencià per als més menuts, per a tauletes electròniques i mòbil, que tenen un cost elevat però poca venda?

I quin tipus de lectura? Poden estar en un Pla pràctiques que ensenyen a la gent a llegir l'aplicació del metro per a mòbil o les indicacions gràfiques que trobem en les parades d'autobusos i que sovint la gent no sap interpretar?

En quin tipus de format? Paper, llibre electrònic, mòbil, pantalla, cartell, etc.

Quin tipus de lectura? Tradicionalment, les accions s'han centrat en el relat més comercial o en la literatura infantil i juvenil. Però i la premsa? I la lectura literària? I la lectura de webs, de fragments a través de mòbil?

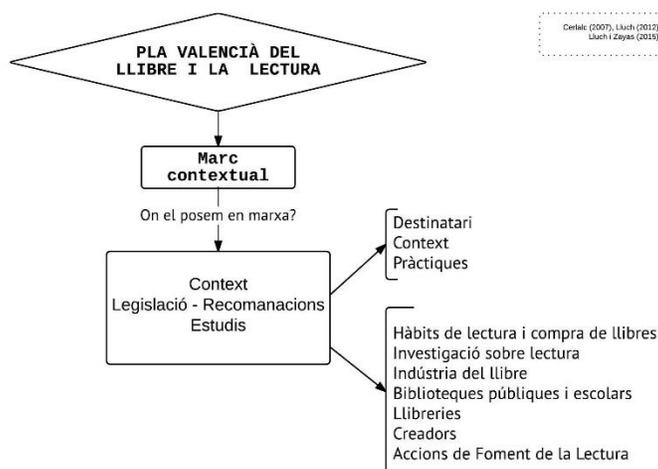
Amb quina finalitat? Llegir per plaer o el plaer de la lectura és un dels eslògans més popular i alhora més polèmic. Però més enllà d'aquest, proposem introduir llegir per a informar-se, per a viure, per a insertar-se laboralment, per a lligar lectura i territori, per a promocionar el turisme cultural, etc.

Per a quins àmbits de lectura? El personal, òbviament; però també el públic, l'educatiu (lectura per aprendre, i no només serà en edat escolar o en el recinte escolar) o el professional (lectura de textos destinats a l'activitat professional).

Amb quin tipus de lectors? Paradoxalment, la majoria de les campanyes s'han pensat per als més menuts, la franja d'edat més lectora. Cal pensar també en pares i avis, perquè, a més de pensar-los com a lectors els considerarem mediadors; en el nouvinguts com a forma d'inserció cultural i social, etc.

En quins espais? Més enllà de l'escola i la biblioteca, cal sumar altres llocs. D'això, en saben molt els bibliotecaris que han tret els llibres a la plaça o a les platges. Però també cal treballar la lectura al món virtual, als cines, als mercats o als hospitals, on comptem amb grans experiències que milloren notablement l'estada dels malalts.

3. Marc contextual. Interrogants

A l'hora de dissenyar les accions, hem de tindre molt clar on les posem en marxa. Bé per a adaptar o dissenyar una pràctica de lectura. Per exemple, necessitarem informació:

3.1 Context

- Sobre els destinataris: nivell socioeconòmic, estudis de les persones, interessos, hàbits culturals i d'oci, etc.
- Sobre l'espai: biblioteques públiques i escolars, llibreries, llocs amb possibilitats de crear l'experiència, etc.

3.2 Legislació

Quina és legislació o els documents de les entitats sobre el tema.

Per exemple, ORDE 44/2011, de 7 de juny, de la Conselleria d'Educació, per la qual es regulen els plans per al foment de la lectura en els centres educatius. DIRECTRIUS per a l'elaboració d'un Pla de Foment de la Lectura en centres docents de la Comunitat Valenciana.

Per exemple, el manifest que IFLA-Unesco (International Federation of Library Associations) publica el 2015 sobre biblioteques escolars i que les defineix com l'espai d'aprenentatge —físic i digital— en la lectura, la investigació, el pensament, la imaginació i la creativitat, activitats fonamentals per a l'adquisició d'informació i coneixement dels estudiants i de creixement social, cultural i personal.

3.3 Estudis

En la majoria de les propostes que s'han presentat al simposi podreu escoltar repetidament la necessitat de disposar d'estudis sobre:

Hàbits de lectura i compra de llibres. Perquè partim d'una davallada en els últims anys:

- Abandonament de l'estudi particular (tant de població escolar com adulta) de l'[estudi sobre el forment i els hàbits de lectura](#), encarregat anualment per la Conselleria d'Educació a la consultora Conecta (2002-2011).
- Versió estatal amb dades valencianes del [Plan de Formento de la Lectura](#) del Ministerio de Educación, Cultura i Deporte, abandonada l'any 2012.
- La Conselleria d'Educació només aporta dades generalistes (estatals) amb caràcter merament comercial, com l'anuari «[Panorámica de la edición española de libros 2014](#)» del Ministerio.

Quins estudis necessitem?

- Sobre la població escolar (LIJ): necessitem dades tant dels tipus de lectura que fan per recomanació escolar; en el cas de la lectura creativa, quin gènere, quines temàtiques, quins autors, quines editorials, etc. De la lectura que fan en la resta d'assignatures, en quin format, etc?
- Població familiar: necessitem estudis sobre els més menuts i les famílies per conèixer els consums culturals i lectors que realitzen a casa. L'estudi hauria de donar a conèixer quina lectura fan: en quin format, quin tipus de lectura, en quina llengua, en quin moment del dia, si la fan sols o acompanyats, a quin tipus d'actes relacionats amb la lectura van, quins espais relacionats amb la lectura visiten...
- Població adulta: actualitzar els estudis anteriors amb ítems específics sobre la lectura en valencià i en diferents formats.

- *Ítems*: partirem de l'estudi «Hàbits i tendències de lectura en el sistema educatiu valencià» (Escandell, 2015), que inclou tots els factors (sociològics, entorn, mediadors, etc.) que en condicionen els hàbits. Actualització i ampliació de l'àrea prospectiva a tot el SEV.

Investigació sobre lectura

- Sabem que la tendència mundial és que cada vegada més gent llig el mateix. I el mateix es repeteix arreu del món. Però quina és la tendència ací? Hi ha un model de best-seller valencià, pense en la novel·la i la ruta *Las doce llaves*, de María Villamayor? Necessitem saber quina és la tendència de lectura per saber quines són les accions més adequades.
- També és important divulgar les dades dels estudis dels grups d'investigació de la universitat sobre comprensió lectora en paper i pantalla.

Indústria del llibre

- Avaluar l'edició i el comerç del llibre parant especial atenció al cas de llibre en valencià per obtenir un mapa sobre què s'edita i quins buits n'hi ha.
- Conèixer realment les tirades de caràcter institucional (Conselleria, diputacions, ajuntaments, entitats bancàries, etc.). [Replantejar l'edició institucional]

Biblioteques públiques i biblioteques escolars

- Mapa de les biblioteques públiques valencianes: estatals, municipals, dependents d'altres institucions (diputacions...).
- Mapa de les biblioteques escolars valencianes: centres d'infantil i primària, secundària, universitàries, altres estudis (escoles de música, escoles d'idiomes...)
- Estudi sobre les biblioteques públiques: tipologia, espais, descripció del fons, gestió del fons (actualització...), llengües presents en el fons de lectura i documental, personal, préstec, usuaris (tipologia, nombre...), serveis específics per als diferents tipus d'usuaris, biblioteques especialitzades (infantil, juvenil, general, sales d'estudi, sales de treball, mediateca, sales d'accés a Internet...), col·laboració amb altres biblioteques, accions de difusió (campanyes de lectura, grups de lectura, serveis específics per a centres educatius i altres institucions...), presència en Internet (accés al catàleg, webs, blogs, Twitter, Facebook, fòrums, apps, etc.), altres.
- Estudi sobre les biblioteques escolars: espais, descripció del fons (literari, documental, oci...), llengües presents en el fons de lectura, gestió dels fons (actualització...), personal, ús de la biblioteca, préstec, accés a Internet, sala de treball i d'estudi, suport a les biblioteques d'aula, relació amb el treball de les àrees curriculars, usuaris (alumnat, professorat, famílies...),

accions de difusió de la lectura (setmanes culturals, animacions lectores, grups de lectura...), presència en Internet (web, blog, fòrums, Facebook, etc.), altres.

- Estudi de les relacions entre biblioteques públiques i biblioteques escolars: proximitat, interaccions, suport accions educatives i de lectura conjuntes, accions per a escolars i les seues famílies...

Llibreries

- Mapa de les llibreries valencianes. Estudi de les llibreries que hi ha, del tipus de llibreria per mida, per fons i per volum de vendes, de les activitats que fan sobre promoció cultural (llibreria com a àgora) i animació lectora.
- Relació amb la biblioteca, el barri i l'escola: on són i qui compra on.
- Presència de les llibreries en Internet (a través de blogs, xarxes socials, webs) i què fan.
- Llibreries digitals o si tenen catàleg en digital.
- Quins serveis d'informació sobre llibres proporciona la llibreria (dispositiu digital que permeta l'accés a crítiques literàries o recomanacions sobre els llibres, o a un resum o un índex de llibres *on-line*; enviament de llibres a casa; compra de llibres electrònics, etc.).
- Avaluació del que la llibreria pot oferir i del que actualment ofereix...

Creadors

- Perfil de creador: edat, professió, tipus de text, públic al qual s'adreça, relació amb les xarxes socials, tipus de comunicació social que crea...

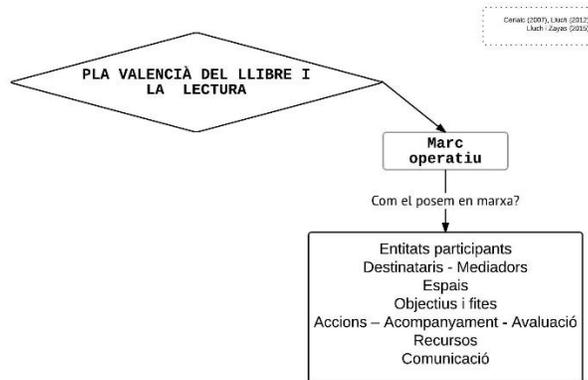
Perquè les ajudes a la creació, si escau crear aquest tipus d'ajuda, s'hauran de fer a partir de les necessitats de la societat valenciana.

Accions de Foment de la Lectura preexistents

Necessitem un estudi sobre les pràctiques de foment de la lectura realitzades des de diferents espais: diputació, ajuntaments, biblioteca, escola, associacions d'autors i d'il·lustradors, llibreries, etc.

I els ítems que cal tenir en compte són els destinataris de les accions, el tipus de lectura que s'hi promoció, els espais en els que s'hi promoció, accions que es duen a terme, els mediadors que les gestionen, tipus de resultats i, el més important, els assoliments.

4. Interrogants: marc operatiu

Dels aspectes que marca el gràfic, volem destacar els següents:

- a) Òbviament, les polítiques públiques les fan l'administració. Dit açò, cal comptar també amb l'ajuda de l'empresa privada i pública, amb els mitjans de comunicació, amb persones interessades i que el seu nom és una marca que pot ser aprofitada en aquestes accions a través de les xarxes socials, etc.
- b) Necessitem accions destinades a la franja de població menys lectora i amb lectures adequades als seus interessos. Entre aquest, són prioritaris els pares, iaies, etc., perquè els involucrem com a mediadors familiars i, per tant, com a part del Pla.
- c) Cal operar en espais on la lectura és estranya. Les rutes literàries són un model de pràctica d'èxit que ha portat la literatura als carrers, a les muntanyes i a les places. La pràctica de la Falla El Mocador de Sagunt on el llibret de la Falla Infantil ha estat dedicar a la literatura infantil, a la poesia, etc.
- d) Cal operar amb objectius concrets i realistes, fites factibles. Cal dissenyar accions amb un responsable, un acompanyament de l'acció que pugui garantir-ne l'èxit i una avaluació a partir d'uns indicadors i assoliments.
- e) Cal comunicar-nos i comunicar tot el que fem. Perquè hem fet i fem moltíssim.

5. Primera acció: reunir-nos en aquest simposi

La primera acció que vam dissenyar va ser aquesta: *II Simposi sobre la lectura, el llibre, les biblioteques i l'escola*.

Per què?

1. Entenem el Pla com un escenari d'encontre i de participació dels diferents actors del món de la lectura, el llibre, les biblioteques i l'escola (Cerlalc 2007: 23).
2. Perquè hem volgut fer memòria històrica, partir del que fem i hem fet. I un exemple va ser el I Simposi sobre el Llibre i la Lectura (2009)

3. Perquè els objectius del Simposi (analitzar, debatre i formular) marcaran el camí.

Per això, hem dissenyat el simposi conceptualment amb:

- Tres ponències de 20 minuts que presenten les qüestions generals que ha de considerar el PVFLL.
- Nou panelistes dividits en tres blocs (Lectura, Indústria editorial, Biblioteca i Escola) que agrupen els actors principals del PVFLL i que cada panelista presentarà 10 accions com a agents i destinataris, que el PVFLL ha de considerar.
- Amb l'objectiu de completar les accions aportades pels panelistes, durant el matí formarem diferents comissions per revisar-les i completar-les. Cada comissió està coordinada per representants de grups relacionats amb el temes del congrés i pel públic assistent.

6. Propostes d'accions futures

Com a grup d'investigació recomanem per una part uns

6.1 Estudis

- Estudis que aporten la informació necessària sobre els hàbits de lectura dels valencians per saber quin tipus d'accions cal dissenyar.
- Estudis que aporten la informació necessària sobre què s'edita: tipus de lectura, destinatari, formats, etc. Per detectar-ne els dèficits i saber quin tipus d'accions cal dissenyar.
- Estudis que aporten la informació necessària sobre els espais relacionats amb l'ecologia del llibre: editorials, llibreries, biblioteques públiques i escolars, escola, altres espais.
- Estudi que relacionen les dades dels estudis anteriors.

4.2 Accions

- Projectes de lectura que ajuden a consolidar la democràcia, que incloguen diferents edats i que tinguen com a punt de referència diferents contextos i que situen la biblioteca i els bibliotecaris com a punts neuràlgics: Lectura fàcil.
- Projectes de lectura que potencien l'escriptura social com a forma de transformar el lector en autor i donar-li la possibilitat de compartir, de contar la seua història: Club virtual de lectura des de la Conselleria de Cultura.
- Transformar la literatura en patrimoni literari i cultural, conegut per tots els valencians a través de les rutes literàries, i en un reclam per al turisme cultural.
- Que la Conselleria cree espais virtuals per donar visibilitat a les bones pràctiques que actualment es realitzen, per formar els diferents mediadors i per generar un diàleg en el món virtual sobre lectures, llibres, autors i obres.

En acabar aquest Simposi i una vegada hem escoltat els diferents invitats de les universitat valencianes, les institucions com el Consell Escolar de la Comunitat Valenciana, FAPA, Escola Valenciana, les associacions d'editors, d'escriptors, d'il·lustradors o llibreters, el col·legi de bibliotecaris i documentalistes. Fundacions com la Fundació Bromera, Fundació Sambori, la Fundació Bofill i, òbviament, FULL. A més, de docents, bibliotecaris, mitjans de comunicació, etc. proposarem les accions concretes.

4. Bibliografia

IFLA; Oberg, D.; Schultz-Jones, B. (eds.) (2015). School Library Guidelines,

<<http://www.ifla.org/publications/node/9512>>.

Lluch, G. (2014): «Jóvenes y adolescentes hablan de lectura en la red», Ocnos, 11, pp. 7-20.

Martín Barbero, J. y Lluch, G. (Elaboración y dirección) (2011): *Lectura, escritura y desarrollo en la sociedad de la información*. Bogotá: Cerlalc i Unesco.

Monar van Vliet, Maite; Gemma Lluch. "La investigació sobre la promoció de la lectura en la 2.0. Anàlisi de casos." Caplletra 59 (Tardor, 2015), pp. 99-119. DOI: 10.7203/Caplletra.59.6890

Indústria: Segimon Borràs ([Premi d'Editors de Catalunya](#))

Anàlisi i formulació de recomanacions per al desenvolupament de polítiques públiques que ajuden a la producció, la difusió i l'accés al llibre: centrades preferentment en el món de l'edició, la distribució, la venda i la difusió

- Intervenció en vídeo: <http://ir.uv.es/f7mxTO0>
- Document de la presentació: <http://ir.uv.es/N2cDDVz>

Mesures de caràcter general, arreu del món:

- Lliure circulació internacional
- Marc jurídic favorable (preu fix, propietat intel·lectual, diversitat cultural, biblioteques)
- Mesures fiscals (IVA, desgravacions fiscals)
- Mesures de suport a edicions d'especial interès cultural

Mesures de suport a cultures minoritzades

- Foment edicions d'especial interès cultural i per a cobrir llacunes editorials
- Suport a les estructures empresarials
- Suport a la difusió - foment de la demanda
- Foment de la lectura

Especial interès cultural

- Obres d'infraestructura cultural
- Llacunes editorials
- Díficil comercialització
- Facilitar la circulació de la

Suport a les empreses culturals

- Consolidar estructures empresarials editorials: foment de l'edició, facilitats financeres per a inversions i circulant, foment de la innovació, ajuts a la internacionalització.
- Suport a la xarxa de llibreries: facilitats creditícies al circulant, ajuts per a la innovació i tecnificació, facilitats per a mantenir emplaçament al centre de les ciutats.

Suport a la difusió

- Ajuts a projectes de difusió i comunicació
- Espais d'informació als mitjans de comunicació, especialment públics
- Bonocultura (experiència d'Euskadi i Galícia)
- Suport a projectes d'activitats de les llibreries
- Sistema públic de biblioteques

Foment de la lectura

- Distinció entre "propòsits" i "hàbits"
- Literatura en els plans d'estudi
- Lectura a l'escola i biblioteques escolars
- Campanyes públiques de foment de la lectura
- Implicació de la societat i complicitat dels mitjans de comunicació
- Sistema bibliotecari públic

Algunes experiències de suport al llibre a Espanya

- Ajuts a la internacionalització: col·lectives i a empreses individuals
- Ajuts a l'edició a Euskadi i Galícia
- Suport a l'edició a Andalusia. La creació d'una indústria editorial on no n'hi havia

Biblioteca: Carme Fenoll ([Biblioteques de Catalunya](#))

Anàlisi i formulació de recomanacions per al desenvolupament de polítiques públiques que ajuden a la producció, la difusió i l'accés al llibre: centrades preferentment en el món de les biblioteques.

- Intervenció en vídeo: <http://ir.uv.es/Z9ueKDv>
- Document de la presentació: <http://ir.uv.es/MrnPL5B>

GENER: Planificar polítiques amb tots els agents vinculats al llibre i la lectura.

FEBRER: Programar aparició biblioteques i bibliotecaris a les fires del llibre.

MARÇ: Formació dels bibliotecaris: excel·lència en la prescripció.

ABRIL: Revetlla de Sant Jordi a les biblioteques. Dates clau.

MAIG: Editors 10x10. Campanyes conjuntes (també amb préstec digital).

JUNY: *Open Access* i potenciar la bibliodiversitat.

JULIOL: Fora dels murs: biblioplatges, biblioplaces i més.

AGOST: *Summer Reading Campaign*

SETEMBRE: Biblioteques escolars.

OCTUBRE: La joventut no és un estat d'ànim.

NOVEMBRE: Oferiment de noves experiències lectores als clubs de lectura.

DESEMBRE: Carta als Reis amb els llibreters.

II.3.2 Panelistes. Indústria editorial. El PVFLL: Línies d'acció

Modera. M. Àngels Francés (Universitat d'Alacant)

Manuel Gil ([Antinomias Libro](#))

Les empreses editorials valencianes tenen un repte important: la digitalització de les lectures. Quines accions hauria de tenir en compte el PVFLL per fomentar-les? Quina plataforma és la més adequada per el préstec bibliotecari: plataformes privades o una plataforma pròpia?

- Intervenció en vídeo: <http://ir.uv.es/0CIBdgT>
- Document de la presentació: <http://ir.uv.es/h6abnEI>

¿Plan de fomento de la lectura o plan de reconversión del libro? Buscando puntos de encuentro

1. Para reflexionar

- ¿Han fracasado históricamente los planes de lectura en España?
- ¿Son sinónimos libro y lectura?
- ¿Reflejan las encuestas de lectura el ecosistema actual de la lectura?
- ¿Vender más libros significa crear más lectores?
- ¿Es lo mismo comprar libros que leerlos?
- ¿Puede existir industria editorial sin lectores?
- ¿Pueden existir lectores sin industria editorial?
- ¿Es indisociable el futuro de la industria con la extensión de la lectura?

Punto 1. DEBACLE CULTURAL DE ESPAÑA

- Mala situación de la industria
- Deterioro y cuestionamiento de las bibliotecas
- Contradictorias estadísticas de lectura
- Bajada de los presupuestos del estado: Presupuestos de Cultura Gobierno español (2008-2015)

Joan Carles Girbés (Sembra Llibres)

Com guanyem lectors? I en valencià? Les edicions per a nous lectors en valencià; les experiències del col·lectiu “Llegir en català”; la “Campanya de Nadal” del grup de petits editors valencians. D’altres propostes.

- Intervención en vídeo: <http://ir.uv.es/3TDnvm>
- Document de la presentació: <http://ir.uv.es/sOwi07B>

1. Pensar i actuar, des de les editorials i les institucions, dins l’espai cultural sencer: facilitar la interrelació dels agents del món del llibre de Catalunya, les Illes i el País Valencià, perquè els lectors dels nostres llibres no només estan dins les fronteres autonòmiques del País Valencià.
2. Establir sinergies entre àmbits de la cultura pròpia: edició, música, audiovisual, teatre... Impulsar mostres i fires conjuntes com la Feria das Industrias Culturais CulturGal, i estudiar accions com Bono Cultura a Galícia i Euskadi.
3. Estimular la cooperació editorial: coordinar esforços entre editors independents perquè les seues propostes arriben més i millor a llibreters, bibliotecaris, mediadors i lectors. Exemples Llegir en Català i campanya Nadal editors independents valencians.

4. Replantejament de les ajudes públiques al sector perquè siguen vertaderament incentivadores, motivadores i dinamitzadores i que, alhora, no augmenten desigualtats. Creativitat per estimular publicacions i promocions que arriben a públics nous, complementaris, sobretot fora del circuit educatiu.
5. Suport a la bibliodiversitat: atendre l'eclosió de noves iniciatives editorials que cobreixen alguns dels buits encara existents. Més mirades i més diversitat en les propostes incrementa la vitalitat del sector i l'anhelada connexió amb els lectors. Incentius públics en la fase d'arrancada de noves editorials i llibreries.
6. Modernització i millora de l'eficiència de la xarxa de distribució al PV, massa fragmentada, lenta i amb insuficient informació perquè els editors puguin prendre decisions o els llibreters atendre amb agilitat les demandes dels lectors/clientes. Impulsar un portal virtual de venda de llibres a través de les llibreries de proximitat, per (entre d'altres) arribar a lectors de poblacions on l'oferta de llibre en valencià és insuficient o inexistent.
7. Elaborar una programació anual de fires i trobades literàries que existeixen al nostre país. Coordinar-les amb imatge unitària i difusió conjunta i permanent i evitar que se solapen. Alhora, estimular les associacions i col·lectius que, des de la societat civil, treballen per la difusió de la literatura en valencià. Posar-los en contacte, crear xarxa.
8. Publicar i difondre als mitjans de comunicació llistes setmanals dels títols més venuts en valencià: fer visible els llibres més sol·licitats en llibreries n'estimula el coneixement i l'interès per part dels lectors.
9. En l'àmbit educatiu: elaboració de seleccions crítiques i raonades realitzades per experts que orienten el professorat entre l'oferta existent. Exemples d'El Gust per la Lectura o els premis Atrapallibres i Protagonista Jove.
10. Cal instituir i fomentar guardons a obra editada que destaquen títols i prestigien autors i editorials. Tenim molts premis a obra inèdita, però molt pocs i amb escassa influència els que reconeixen mèrits als que ja han vist la llum.

José María Barandiarán ([Cambiano de tercio](#))

Les llibreries com a agents culturals: com ha de canviar la llibreria com a centre de cultura, un negoci orientat a la satisfacció d'un client consumidor de cultura, a més de comprador de llibres. Quines accions proposen per al PVFLL?

- Intervenció en vídeo: <http://ir.uv.es/X5Lu7AM>
- Document de la presentació: <http://ir.uv.es/qg0SmEK>

<i>Interrogantes</i>	<i>Reflexiones</i>	<i>Línea</i>	<i>Comentarios</i>	<i>Presupuesto</i>
<i>Librería Agente cultural / Lector</i>	La relevancia nos la dan los otros	Elaboración de un mapeado (librero/cultural)	Interrelación con otros agentes. No tiene que ser sólo de librerías. Puede-debe ser de los agentes culturales privados de cercanía	50.000
<i>Librería Agente cultural / Lector</i>	La visualización en los datos	Consideración de algunas librerías como equipamiento cultural	Puesta en valor de los espacios e inclusión, al igual que los teatros, cines, galerías, salas de conciertos... en las estadísticas culturales	
<i>Variables para desempeñar papel agente cultural lector</i>	Crear unas bases comunes	Elaboración de un modelo de análisis	Aprovechar lo ya existente (sello de calidad y otros)	90.000
<i>Criterios de sostenibilidad (económica)</i>	Ratios económicos; tecnológicos, espaciales ...	Apertura línea Crédito-Cultura	Modelos: Gobierno Vasco / Instituto Catalán de Industrias Culturales	2.000.000
<i>Criterios de sostenibilidad (sentido)</i>	Reflexión	Asesoría en 'modelo de negocio'		150.000
<i>Criterio de sostenibilidad y sentido</i>	Tejiendo redes	Compras Públicas (Bibliotecas)		
<i>Criterio de I+D</i>		Elaboración Plan Formación Permanente		40.000

<i>Posicionament o/Acció en la mediació cultural</i>	Tiempos líquidos y de mestizaje	Ayuda a proyectos culturales	Proyectos/No acciones. Valorar por lo tanto: interrelación con otros sectores y agentes.	150.000
<i>Incentivar los públicos económicamente</i>	Con ciertas dudas	Bono Cultura / Club Cultural	Debe de ser de todo el 'consumo cultural'	1.500.000
Incentivar los públicos culturalmente	Necesidad de democratización cultural	Proyectos en red y en la red	Modelo Fábricas de creación. Intentos de acción sobre 'no-públicos', y coordinados con otros sectores y sobre no-espacios para el enriquecimiento del espacio.	250.000
Visibilizar - Reflexionar	Vivimos en la 'sociedad visual'	Jornadas transversales		25.000

Miguel Ángel Giner ([APIV](#)) i representant ([AELC-PV](#))

Els autors i els il·lustradors són els creadors, quines 5/5 propostes d'accions per al Pla Valencià de Foment del Llibre i la Lectura?

- Intervención en vídeo: <http://ir.uv.es/C0ozfUv>
- Document de la presentació: <http://ir.uv.es/GRX1IrI>

Propostes de l'Associació Professional d'Il·lustradors de València (APIV)

1. PER QUÈ DEIXEM DE DIBUIXAR? Pla d'educació en la imatge en les escoles . No deixar d'utilitzar el dibuix com eina d'aprenentatge i desenvolupament de la creativitat i del sentit crític.
2. EN EL MÓN ACTUAL DE LA IMATGE S'OBLIDEN DEL DIBUIX. Augmentar el nombre d'hores de l'assignatura de dibuix en primària i secundària i, per descomptat, no en anglès.
3. EL CÒMIC I L'ÀLBUM IL·LUISTRAT TAMBÉ ÉS LECTURA. Introducció dels còmics o

novel·les gràfiques i dels llibres il·lustrats en les escoles. Pla de formació per als llibreters.

4. ELS LLIBRES ELS FAN PERSONES. Educació en el respecte als autors i autores, tant als autors dels textos com de les il·lustracions o còmics.
5. LA CULTURA NO POT SER GRATIS. Pla de lluita contra la pirateria.

Participació de l'associació d'Escriptors en Llengua Catalana:

Ens vam posar en contacte amb l'AELC, Gemma Pasqual, qui no podia participar-hi per problemes d'agenda. Vam contactar amb Carles Cortés i Núrica Cadenes que tampoc no podien vindre. Finalment, vam rebre el correu que reproduïm a continuació:

“[...] des de l'AELC ens sap molt de greu que no puguem participar al II Simposi sobre la lectura, el llibre, les biblioteques i les escoles que es fa a València aquesta setmana. La Gemma Pasqual per motius d'agenda ja va anunciar que no podria participar-hi i , va derivar-ho al Carles Cortés, però a última hora tampoc s'ho ha pogut arreglar per participar-hi. En una altra ocasió, esperem rebre la convocatòria, si és possible, amb més temps, per poder-hi ser presents. Ben cordialment, Carme Ros,

II.3.3 Panelistes. Lectura. El PVFLL: Línies d'acció

Coordina: Anna Esteve (Universitat d'Alacant)

Carme Gregori (Universitat de València)

La lectura literària, la lectura lligada al territori (cases d'autors, rutes literàries, turisme cultural, etc.) és una responsabilitat de tots la societat. Quines 10 accions ha d considerar el PVFLL.

- Intervención en vídeo: <http://ir.uv.es/4ieXu4k>
- Document de la presentació: <http://ir.uv.es/o3vQ1SI>

La difusió del patrimoni literari d'una col·lectivitat té com a funció preservar l'herència cultural rebuda, però també contribuir a cohesionar la comunitat amb uns referents identitaris compartits que integren els individus, els reforcen l'autoestima i el sentit de pertinença al grup. És, per tant, una responsabilitat de les institucions públiques, però també d'institucions privades, en àmbits molt diversos: cultura, educació, mitjans de comunicació, empreses editorials, turisme, etc. Qualsevol entitat, associació o empresa pot participar en la difusió del patrimoni cultural col·lectiu; en aquest sentit, la quantitat i la diversitat d'organismes i d'iniciatives funcionarà com un indicatiu de la qualitat i la força cultural de la comunitat.

Una societat necessita compartir mites i referents que representen la identitat, els valors i els símbols en què es reconeixen els seus individus. El món global actual, caracteritzat per la multiculturalitat, la immediatesa en la comunicació, la renovació contínua de missatges i imatges, la saturació de la informació, etc. no invalida de cap manera la necessitat de preservar el patrimoni cultural heretat. El llegat cultural ha de servir com a base necessària per a construir una identitat pròpia, permeable i oberta a la convivència amb cultures diferents, però sense diluir-se ni deixar-se aniquilar pels colonialismes dels grans imperis culturals que, sense una tradició i uns referents particulars, ens conduirien a l'aculturació i la despersonalització. La cultura pròpia és la millor aportació que cada comunitat pot fer a la multiculturalitat de l'era global.

La literatura és una formalització del llenguatge que construeix móns imaginaris, imatges idealitzades de la realitat i cròniques dels fets i dels temps, que expressa emocions i articula pensaments, que alimenta la necessitat de contar històries i elaborar ficions, que pot fascinar amb el so i el ritme de les paraules. Totes aquestes condicions la converteixen en un valuós instrument per a mirar i entendre el món, però també per a generar vincles emocionals entre els individus i el seu entorn.

Accions

1. Creació d'un Centre museístic de clàssics valencians

Els autors del segle d'or constitueixen l'aportació valenciana més rellevant a la literatura catalana i a la literatura universal. Són escriptors indiscutibles del cànon i han de convertir-se en una part substancial del sistema de valors literaris i sentimentals dels valencians i en oferta cultural d'interès per a nadius i visitants.

Igual com els anglesos estimen i valoren amb orgull la figura i l'obra de Shakespeare, els espanyols, la de Cervantes, o els irlandesos, la de Joyce, sense necessitat de conèixer-la en profunditat –o, fins i tot, sense conèixer-la gens–, els clàssics valencians han de fer una funció semblant per a nosaltres.

El Centre museístic hauria de ser un projecte ambiciós, sense necessitat de ser faraònic. Amb més contingut i funcionalitat que façana, però amb la voluntat de ser una infraestructura de referència com a recurs educatiu, com a atractiu turístic i com a focus de dinamització cultural. Hauria de comptar amb instal·lacions interactives, amb recreacions, audiovisuals, sala per a espectacles i actes culturals, biblioteca, departament didàctic, botiga, recursos per a visites individuals i visites guiades, etc. Seria convenient incloure-hi un centre d'investigació, com a referent de prestigi i com a garantia de qualitat de la difusió.

Pel que fa a la localització, la comarca de la Safor seria un lloc idoni. La descentralització d'accions i infraestructures és positiva i enriquidora per al conjunt del territori.

- Agent: GVA
- Destinataris: públic general

2. Suport a les fundacions i cases-museu d'escriptors (Espai Joan Fuster-Sueca, Fundació V. Andrés Estellés-Burjassot, Fundació Carles Salvador-Benassal, ...).

Impulsar noves incorporacions al portal "Espais escrits", que ja integra algunes d'aquestes entitats valencianes, en difon les notícies i activitats i funciona com un espai de coordinació i dinamització.

Promoure la projecció d'"Espais escrits" en territori valencià.

Les fundacions i cases-museu d'escriptors conserven i difonen el llegat material i immaterial dels nostres autors; són espais físics, integrats en el paisatge urbà dels pobles i les ciutats, que funcionen com a referents de l'herència literària i, alhora, com a centre de trobada i d'activitat cultural. Amb una adequada gestió (publicitat, creació de marca, oferta d'activitats, espai d'exposicions, visites guiades, materials de suport, celebracions, etc.) es poden convertir en destí de visites escolars i de turisme cultural d'ampli abast, amb la corresponent repercussió social i econòmica sobre els pobles i ciutats que les acullen.

- Agent: Ajuntaments, Diputacions, GVA, entitats privades
- Destinatari: públic general

3. Promoure les rutes literàries

Les rutes literàries permeten unir el patrimoni literari amb el patrimoni natural i amb els espais urbans, amb unes experiències que generen relacions emocionals entre els lectors i el territori.

Les rutes literàries projecten els continguts, els valors simbòlics i la càrrega cultural de les obres sobre els paisatges. Així, contribueixen a crear una visió del territori que s'elabora des de la sensibilitat i l'experiència intel·lectual de la lectura.

Les rutes literàries són una forma de socialització i de celebració de la lectura, que permet enriquir i intercanviar les experiències personals i que combina activitat física i activitat intel·lectual.

Es poden dissenyar rutes literàries per autor, per obra, per època, temàtiques, etc. Les rutes literàries es poden concebre com a activitat didàctica o com a activitat de turisme cultural.

La promoció i dinamització de les rutes literàries exigiria: formació de guies, disseny de rutes, elaboració de materials, creació d'un espai web centralitzat, amb informació i recursos, creació de rutes virtuals, etc.

- Agent: Ajuntaments, Diputacions, GVA, entitats privades (fundacions i cases d'escriptors), editorials, empreses de turisme cultural
- Destinatari: públic general

4. Programa de visites d'escriptors a centres culturals, biblioteques, associacions, clubs de lectura, etc. de tot el territori.

El programa “Lletres en viu”, de la ILC, en seria un bon model: convocatòria anual, oberta i pública, amb la minuta dels autors a càrrec de la GVA i les despeses de desplaçament i allotjament (si és el cas) a càrrec de l’entitat sol·licitant.

El contacte dels lectors amb l’autor funciona com un poderós atractiu afegit, intensifica i enriqueix la lectura individual, fidelitza els lectors i crea un espai d’oci amb contingut cultural.

És important descentralitzar les activitats culturals i escampar-ne la programació a tot el territori, amb un important efecte beneficiós sobre la vida cultural de pobles i comarques.

Les trobades amb els lectors són una activitat professional per als escriptors, un factor a tenir molt en compte en una professió que treballa majoritàriament en precari.

- Agent: GVA, entitats públiques i privades
- Destinatari: públic general

5. Programes de TV i ràdio en els mitjans de comunicació públics

Els mitjans de comunicació públics han de respondre a una voluntat de servei que necessàriament ha d’incloure les funcions de promoció de la cultura i de preservació del valencià, com a llengua pròpia i en situació de llengua minoritzada. En aquest sentit, la futura RTVV hauria de prestar una atenció preferent a la literatura en català i hauria d’incloure en la programació programes de contingut literari: amb notícies, reportatges i entrevistes, però també amb anàlisi i comentari, amb formats documentals i de ficció; sobre autors valencians i de la resta del domini lingüístic, però també sobre literatura estrangera, a partir sobretot de les traduccions. Programes de qualitat, sense localismes, que interessin el públic per l’atractiu dels continguts i de la realització. Una finestra a l’univers de la lectura des de les coordenades lingüístiques, socials i culturals valencianes.

Només podem apreciar allò que coneixem. En la societat de la informació, els mitjans de comunicació públics juguen un paper fonamental en la difusió de la cultura.

- Agent: Mitjans de comunicació públics, especialment RTVV
- Destinatari: públic general

6. Celebració de la Festa del llibre i d’efemèrides i commemoracions literàries

La celebració de la Festa del llibre, així com d’efemèrides i commemoracions literàries és un mitjà per a visibilitzar i prestigiar socialment la literatura. Des del punt de vista de la difusió, el més important és la projecció pública, l’impacte social i el valor simbòlic de les celebracions. Per aquest motiu, hi tindran especial importància els actes que se celebren en espais no destinats específicament als usos culturals (mercats, places i carrers, empreses, instal·lacions esportives, etc.) i que impliquen la major diversitat possible de perfils professionals i socials. Les lectures

públiques i col·lectives poden ser una activitat en què, mitjançant una adequada organització, participen persones d'edats i condicions molt diferents: polítics, artistes, mestres, professors, escolars, però també obrers, personal sanitari, pensionistes, bombers, etc. A través de pantalles instal·lades en diferents punts de la ciutat o del poble, les lectures col·lectives es poden projectar sobre els carrers i “prendre” simbòlicament l'espai públic.

Mitjançant convenis amb clubs esportius, associacions professionals o empresarials, sindicats, etc. es poden impulsar mesures que contribueixen a fer visible i augmentar el valor social de la literatura amb motiu de les celebracions, com, per exemple, la distribució de bosses, targes, cartells, samarretes, etc. amb temes i textos literaris.

Les efemèrides literàries, amb presència en els mitjans de comunicació, exposicions, conferències, reedicions, lectures, espectacles, etc. tenen un gran impacte en la consideració social i el valor que s'atorga a les figures o temes objecte de la celebració. La incorporació a la toponímia urbana o a qualsevol altre dels espais públics dels noms dels autors o de les obres els atorga importància de cara a l'opinió pública, contribueix a situar-los en el cànon i els converteix en referent col·lectiu.

- Agent: Ajuntaments, GVA, empreses i associacions professionals (particularment, les relacionades amb la literatura)
- Destinatari: públic general

7. Programa que gestione una oferta d'obres teatrals i altres espectacles literaris que tinguen especial incidència en la difusió del cànon literari per a actuacions en tot el territori.

La difusió literària, especialment pel que fa a obres i autors canònics, és a dir, aquells que una col·lectivitat considera o hauria de considerar valuosos, pot valer-se d'altres formats culturals diferents al text escrit, de provada eficàcia i incidència social. Els espectacles literaris, com ara, dramatúrgies que adapten textos emblemàtics o que representen la biografia o l'univers literari dels autors, lectures dramatitzades, espectacles de recitat i musicació de poemes, etc. són un mitjà atractiu i accessible per a acostar la tradició literària al públic i popularitzar-ne escriptors i obres de referència. Exemples actuals d'espectacles de qualitat, amb bona acollida per part del públic, serien, entre altres, *Estellés de mà en mà*, de Francesc Anyó i Borja Penalba; *Cinc actrius lliges Rodoreda*, sota la direcció de Pepa Juan o *Tirant lo blanc*, de la Companyia CRIT.

La creació d'un programa de gestió centralitzada de la demanda d'aquesta mena d'espectacles per part d'entitats del conjunt del territori (cases de la cultura, biblioteques, associacions culturals, centres educatius,...) representaria un impuls considerable per a l'augment de l'oferta i tindria importants avantatges: asseguraria la viabilitat i l'estabilitat d'empreses i projectes culturals que no tenen capacitat organitzativa per a gestionar adequadament la difusió; permetria abaratir els preus de les entrades, en assegurar un major nombre de representacions i estalviar despeses en gestió de la contractació i en altres vies de publicitat; faria visible, d'una manera molt accessible, el conjunt de l'oferta; facilitaria la contractació per part d'entitats i associacions, etc.

- Agent: GVA
- Destinatari: entitats i associacions culturals

8. Promoure canals de comunicació, interacció i coordinació d’iniciatives entre els diferents agents culturals d’un mateix poble o ciutat

Aquesta acció resultaria especialment productiva en localitats petites o mitjanes, que tenen necessàriament unes possibilitats d’organització i d’oferta més reduïdes.

Permetria sumar esforços i equips, alhora que obriria les activitats al conjunt del públic i n’augmentaria la projecció social.

Per exemple, els treballs de creació de textos literaris que es fan als centres educatius poden constituir la matèria d’un concurs/premi d’àmbit local amb la coordinació dels mestres i professors amb l’ajuntament, la biblioteca, les associacions culturals, etc. de la població. Fent-ne un acte de lliurament de premis obert a famílies i veïns, en un local emblemàtic (la casa de la cultura, l’ajuntament,...), amb la participació de les autoritats, s’aconsegueix donar valor a la literatura.

- Agent: Ajuntaments
- Destinatari: entitats culturals i educatives dels pobles i ciutats

9. Donar suport a les Festes literàries

Convertir la literatura en objecte de celebració, de manera festiva i oberta a la societat, amb la implicació de sectors amplis i diversos de públic, és un mitjà de popularització de gèneres, obres i autors que genera interès per la literatura, contribueix a crear i donar a conèixer el cànon literari, ompli el temps d’oci amb activitats culturals i fidelitza el públic lector.

Un bon exemple és la “Festa Estellés”, organitzada per iniciativa privada (i gairebé personal) i escampada de manera espontània, fins a aconseguir una implantació per tot el territori que va creixent cada any. Aquestes “Festes Estellés” haurien de rebre el suport de les institucions en qüestions d’organització, per a assegurar-ne la pervivència i facilitar-ne la coordinació i difusió.

També seria convenient considerar la possibilitat d’impulsar alguna altra iniciativa des de la GVA en aquesta línia, amb voluntat de projecció, com, per exemple, un Festival de poesia jove.

- Agent: GVA i altres organismes públics
- Destinatari: Entitats organitzadores de festes literàries

10. Reconeixement del treball dels professionals en les iniciatives de promoció de la lectura

En gran mesura, l'èxit de les activitats de promoció i difusió de la literatura es basa en el treball i la implicació dels professionals: mestres, professors de secundària, bibliotecaris, gestors culturals, etc. En massa ocasions, aquest treball és fruit del compromís i de la voluntat dels treballadors, sense cap reconeixement per part de l'administració que tinga incidència en la seua carrera professional (certificació de mèrits, punts per a la carrera professional, etc.). El reconeixement seria un acte de justícia i, alhora, un incentiu per a implicar un major nombre de professionals en activitats de lectura.

D'altra banda, tampoc no existeix cap normativa o recomanació de bones pràctiques que jerarquitze les activitats de centres culturals o educatius públics. Així, en un IES, per exemple, una eixida al teatre o a una trobada amb un escriptor han de competir amb la visita a un parc temàtic per a ser autoritzades, sense cap criteri establert que prioritze les primeres.

- Agent: GVA
- Destinatari: professionals de la promoció i la difusió de la literatura

LECXIT

Com treballem la promoció de la lectura? Com arribem a les famílies? Com ajudem els docents? Quins són els programes de promoció de la lectura més eficaços?

- Intervenció en vídeo: <http://ir.uv.es/vF1rM2H>
- Document de la presentació: <http://ir.uv.es/dmd0WR0>

Resum a partir de la informació de **Paula Veciana** (Fundació Jaume Bofill).

Què és LEXCIT? Programa per a incrementar l'èxit educatiu dels infants a través del treball en comprensió lectora. Claus: compromís del Voluntariat i implicació de l'entorn dels infants. Lloc: escoles o entitats que vulguen.

Creixement en 3 anys: + de 1000 voluntaris i + de 160 entitats col·laboradores (ajuntaments, universitats, escoles, associacions culturals, biblioteques públiques, empreses, mitjans e comunicació...). Escoles LEXCIT (DE 10 A 86).

El nostre voluntariat: 89% dones; 11% homes. Edat: 53% =< 25 anys; 35% =< 26-59 anys; 12% =< 60 anys.

Formació del voluntariat: 51 sessions de formació. Creació de material específic per donar-hi suport. Al voluntariat (talonaris superlector), als mestres (com crear un ambient lector a l'escola) i a les famílies (mètodes definitiu per tenir fills lectors).

Formació inicial:

- Bloc I . aspectes generals:projecte LECXIT, ser mentor/a, el vincle educatiu, dificultats freqüents)
- Bloc II. aspectes relacionats amb la lectura: lectura, eines i estratègies per a les sessions,material de suport

Formació contínua:

- Acollida a l'escola: familiarització amb els espais i els materials de l'escola
- Estratègies de comprensió lectora
- Assessorament especialitzat: tracten la motivació, relació amb l'infant, com treballar la comprensió
- Diversitat de metes de lectura: familiarització amb diversos formats, materials i suports de lecturar

Mentoria 1x1 (infant-voluntari). La individualització permet partir dels interessos i del nivell de l'infant. Sessions d'1 hora (inici+activitat+tancament). Llegim (enciclopèdia, còmic, conte il·lustrat) + parlem molt del que llegim + naveguem per Internet.

Activitats individuals: lectura d'endevinalles; llegir amb objectius diferents (per saber més sobre... per viure com.. llegir el que ha llegit un amic/ga).

Tipologia de les activitats grupals. Activitats extraordinàries d'animació lectora (trimestrals) amb entitats veïnes: espectacle de titelles, Gimkana, conèixer un il·lustrador, contes amb papiroflèixa, anar a la ràdio, aprendre com funciona un diari digital...

Tipologia de les activitats familiars. Taller i trobades conjuntes on participen en l'experiència de lectura: laboratori de lletres i imatges, espectacles protagonitzats pels infants (poesia, taller de teatre)..., descoberta de la sala infantil de la biblioteca pública, tertúlies sobre lectures.

L'opinió dels infants. Com valoren ells l'experiència:

La millora en la lectura. Resultats: els nens arriben a les competències lectores de la seva edat.

La valoració dels mestres. La majoria d'infants milloren en: comprensió lectora (73%), interès i motivació per la lectura (71%); fluïdesa en la lectura (71%); seguretat al llegir (68%); comprensió oral en català (46%); increment de l'ús de la biblioteca (32%).

Impacte del programa. 1000% de les direccions escolars consideren que LECXIT potencia l'èxit escolar i el 88% dels infants afirmen que els voluntaris els ajuden a comprendre millor el que llegien. etc.

Valoració general dels que hi participen: voluntaris, familiars, mestres i infants.

Dari Escandell ([Universitat d'Alacant](http://www.uv.es))

Després de revisar les darreres enquestes sobre els consums culturals i lectors dels valencians, quins són els actors prioritaris, quin tipus de lectura, quins espais? 10 accions prioritàries.

– Intervenció en vídeo: <http://ir.uv.es/GGBcoI0>

Desert. Aquest mot resumeix el resultat decebedor arran de la recerca de baròmetres, estudis prospectius i enquestes sobre hàbits lectors que serviren de punt de partida i complement a les 10 accions prioritàries encomanades. Durant la segona dècada del segle XXI s'han anat abandonant la majoria d'estudis demoscòpics sobre hàbits de lectura consolidats amb el temps, tant d'àmbit estatal com autonòmic (veg. PDF adjunt).

La base metodològica de les 10 accions prioritàries es nodreix essencialment de l'enquesta prospectiva compilada dins el volum *Hàbits i tendències de lectura en el sistema educatiu valencià* (Escandell, 2015). Aquest estudi hi té en compte, de fet, el gruix d'investigacions citades, a partir de l'última versió documentada.

A l'hora d'apuntar les accions prioritàries que pertocaria que foren contemplades pels diferents agents mediadors implicats, s'han considerat una sèrie d'evidències estadístiques d'acord amb l'hàbit lector declarat en 3.000 i escaig mostres analitzades i la consegüent divisió dels enquestats en lectors més o menys habituals. La investigació considerada, que incorpora les tendències manifestades per estudiants de 10 a 18 anys (xiquets, joves i adults), és l'única que s'acota en part a l'àrea prospectiva objecte d'estudi: el migjorn valencià. Heus ací les accions:

1. La primera -i potser la principal- acció prioritària ha de recaure necessàriament sobre els centres educatius. Els resultats de l'enquesta prospectiva apunten que el millor o pitjor rendiments acadèmic dels escolars enquestats presenta un alt coeficient de correlació respecte de la freqüència lectora declarada. A més, les bones pràctiques per part del personal docent (màniga ampla en l'elecció en les lectures prescriptives dels alumnes, un bon servei de préstec bibliotecari o l'organització programàtica d'activitats d'animació lectora) n'incrementa l'hàbit. S'hi percep, amb tot, una opinió generalitzada gairebé unànime: si no es llig més per la falta de temps, consegüència en bona mesura d'uns currículums educatius carregats més dels compte, saturats. Com a acció prioritària, per tant, cal un canvi de filosofia docent, una nova perspectiva on la lectura siga una prioritat bàsica per a la comunitat educativa. I perquè això siga possible, escau el reciclatge del professorat en actiu i el reenfocament d'un procés formatiu que relativitza també la importància de la lectura als futurs docents. Cal, al capdavall, un canvi de xip.
2. La família és sens dubte l'altre gran agent, capaç de condicionar els hàbits lectors dels més joves per a bé o per a malament fins i tot amb un poder d'influència igual o superior al del centre educatiu. Els estudis consultats revelen una correlació directíssima entre el gust per la

lectura i una sèrie d'accions o costums despleats al llarg dels anys: la construcció d'una biblioteca pròpia o d'un racó de llibres als fills a càrrec dels progenitors, el fet de llegir amb més o menys habitud davant aquests, la possessió d'una quantitat més o menys ingent de llibres a la llar domèstica i, sobretot, l'hàbit de regalar molts o pocs llibres als fills, condiciona i molt que aquests esdevinguen lectors freqüents o infreqüents. La correlació factorial és altíssima, així que cal incrementar el vincle dels mediadors socials i civils amb la família perquè els inculquen -sense subterfugis- la importància d'aquestes senzilles però decisives conductes. A la conscienciació familiar cal afegir, de més a més, inversió. Hui en dia ningú no discuteix els beneficis de la gratuïtat dels llibres del text. En aquest sentit, els llibres literaris són realment figures d'un altre paner?

3. La interpretació de la demoscòpia revela dades sorprenents. Si més no, els resultats analitzats permeten allunyar-nos empíricament de tòpics com ara que el fet de llegir sol ser incompatible amb la realització d'altres activitats lúdiques o formatives. Curiosament, qui més llig és alhora qui presenta una competència més alta en idiomes estrangers o en coneixements musicals, o qui dedica més temps setmanals als cursos formatius (informàtica, idiomes, etc.) sense que això repercutisca en absolut en la seua vida social. Toca combatre més que mai la creença social que aquell que llig més molt és algú gris, apàtic i sedentari.
4. Les dades sobre visites a biblioteques públiques són certament dramàtiques, fins i tot en el cas d'aquells que declaren llegir amb certa freqüència. Els joves no van a les biblioteques a llegir. Perquè la situació es revertisca, cal la implicació conjunta de tots els agents: família, educadors, institucions, etc. Si volem que els joves assumisquen la biblioteca com a peça inalienable a la lectura, cal que el vincle hi siga efectiu i que el constaten per ells mateixos. Les iniciatives públiques i institucionals seran decisives a l'hora incrementar la coordinació entre agents mediadors. És per exemple cas de la relació entre bibliotecaris públics i llibrers amb responsables de la biblioteca escolars i amb familiars, sense anar més lluny.
5. Les TIC formen part del dia a dia del lector i, en ocasions, esdevenen una alternativa real al llibre. La acció prioritària és clara: cal convertir les TIC en aliades potencials de la lectura i explotar-ne al màxim llurs potencialitats. Moltes TIC (blogs, TAC, fòrums de lectura, fins i tot alguns videojocs) poden convertir-se en satèl·lits estimulants de l'acte de llegir en si mateix, en un al·licient indirecte. Però perquè això siga possible, els mediadors hauran d'estar a l'avantguarda en coneixement i ús de les novetats tecnològiques que apareixen dia rere dia, i això és sinònim de formació permanent i reciclatge. Fet i fet, cometrem un error d'efectes devastadors si considerem les TIC adversaris o competència de la lectura.
6. Als estudiants els agrada llegir de tot: els gustos quant a gèneres literaris i temàtiques són d'allò més diversos, entre els valencians. Ara bé, l'oferta, massa homogènia en opinió dels mateixos lectors, no és ni de bon tros correlativa amb la heterogeneïtat dels gustos. La sensació percebuda és que cada centre educatiu funciona una mica per compte propi, per lliure; en opinió de molts docents consultats, manca un referent on acollir-se. Pertoca dissenyar, en conseqüència, un pla

estratègic consensuat per tota la comunitat educativa, amb la implicació de tots els agents. Hi ha qui prescriu encara les mateixes lectures que fa quinze o vint anys arrere. El motiu pot ser doble: mera desídia pedagògica o potser dificultat d'accés a les novetats. Una plataforma que resolga aquests dèficits, així com la fiscalització periòdica de les lectures prescriptives, resultaria una acció summament necessària.

7. Encara que l'impacte del llibre digital no sembla haver assolit tanta força com apuntaven les previsions fa alguns anys, cal allunyar-nos de la idea, encara preconcebuda com a dogma per molta gent, que la lectura es redueix a l'acte de llegir llibres impresos de caire literari. Cal potenciar qualsevol activitat que s'hi relacione mínimament (lectura no literària a través de multidispositius, l'hàbit d'escriure creativament, etc.). La potenciació d'activitats vinculades a l'acte estricte de la decodificació de la cadència de lletres, paraules i frases (dinàmiques de creació d'expectativa, reflexió i difusió del resultat assolit, etc.) són tant o més importants que l'acte de llegir en si mateix. Cal per tant un canvi de mentalitat.
8. Les dades de lectura en valencià arplegades en l'estudi d'hàbits lectors que ha donat peu a aquestes conclusions no són gens optimistes. A mesura que l'hàbit lector decreix, la presència del valencià com a llengua preferent de lectura literària davalla fins a percentatges preocupants. De fet, és un peix que es mossega la cua: quan més baix és l'índex lector en valencià, més s'hi accentuen les dificultats de comprensió i d'afecció. Atés que els resultats considerats són dades relatives a la lectura prescriptiva, cal garantir si més no un equilibri idiomàtic en la lectura escolar o directament fer-ne una discriminació positiva, en favor del llibre en valencià. La tasca, però, serà àrdua: es fa necessària la conscienciació del conjunt de la comunitat educativa. I perquè això siga possible, cal inversió pública i molta: per a l'assessorament i la formació dels diferents agents mediadors, per a incrementar-ne la visualització i la presència social, etc.
9. L'acció prioritària que segueix està directament relacionada amb l'anterior i afecta a molt gran escala el Sistema Educatiu Valencià: cal dissenyar -amb trellat- una llei valenciana d'educació i, sobretot, garantir-ne la plena aplicació. Aquesta llei ha d'incloure la lectura com a prioritat, preservar i discriminar positivament el valencià i fomentar-ne el paper compensatori de l'escola i, sobretot, evitar que -com fins ara- la llengua vehicular bàsica d'alguns dels programes plurilingües no condicione la tendència de llegir pràcticament només en castellà. No cal partir des de zero: programes com el PIL o el PEV, que segons els resultats demoscòpics han garantit un equilibri idiomàtic quant al consum de llibres, són sens dubte models referencials que caldrà no bandejar com a punt de partida. Amb tot, si parlem de precedents, la història del nostre SEV palesa que amb bones intencions no n'hi haurà prou.
10. Com a darrera acció, val a dir que cal una implicació plena de tots i cadascun dels agents dinamitzadors perquè el foment de l'hàbit lector tinga l'impacte social que desitgem. Si algun dels elements considerats trontrolla, el projecte pot fer fàcilment aigües i quedar en no-res. La implementació coordinada i conjunta de les nou accions anteriors com a una de sola serà la base que fonamentarà uns millors hàbits de lectura en la societat valenciana.

II.3.4 Panelistes. Biblioteca i Escola. El PVFLL: Línies d'acció

Coordinador. Josep Maria Baldaquí (Universitat d'Alacant)

Dídac Margaix ([Biblioteca Universitat de València](#))

Lectura i tecnologia. Com arribar a l'usuari a través de la Xarxa des de les centres que tradicionalment han llegit llibre: escola i biblioteca? Quines 10 accions ha de contemplar el PVFLL?

– Intervenció en vídeo: <http://ir.uv.es/5ifAHIL>

1. Noves eines i nous llenguatges: assumir tant les noves eines tecnològiques com el llenguatge que comporten.
 2. Donar suport als clubs de lectura: aprofitar les possibilitats que existeixen per als clubs virtuals.
 3. Mecanismes d'alerta de la migració digital dels usuaris i exploració de les noves eines: la innovació des de unitats menudes i més flexibles.
 4. Opac Social. Recomanació de lectures:
 - Produir Intel·ligència col·lectiva
 - Anar més enllà de la creació d'un perfil i la possibilitat d'inserir comentaris
 - Plataforma integradora dels continguts?
 5. Integrar l'univers paper en l'univers tecnològic: anar del paper a Internet: Integració de codis QR en els llibres
 6. Mètriques consensuades pel que fa a les eines socials
 7. Trobades virtuals amb autors: Tweet-trobades
 8. Suport a l'aprenentatge de l'escriptura, Plataforma de publicació digital
 9. Continguts que generen emoció:
 - Continguts locals
 - Passeigs literaris
 10. Sistemes adaptats a la lectura digital
- +1
11. Els espais: oferir espais de qualitat, accessos a la xarxa i eines per a l'accés per tal de que les biblioteques i les tecnologies siguen inclusives i no una forma més d'esclatxa digital. Alfabetització

Alicia Sellés (Col·legi Oficial de Bibliotecaris i Documentalistes)

Després de fer un mapa de les necessitats de la biblioteques valencianes, quines 10 accions proposen per al PVFLL?

– Intervenció en vídeo: <http://ir.uv.es/MDP60ML>

Introducció: Ens han demanat 10 accions per al pla de foment de la lectura, centrant-nos en la relació lectura, escola i biblioteca. Donar 10 accions ... és molt complicat ;-)

Per la situació actual, necessitem moltes més accions perquè pensem que les biblioteques són claus en el foment de la lectura i n'hi ha diferents "focs" que apagar i en els quals treballar, per això, en compte de 10 accions, donem 10 paraules amb les quals treballar, 10 paraules que han d'aparèixer al pla de foment lector, a tots els nivells. És a dir, presentem paraules per a l'estratègia, paraules per a accions concretes i paraules que, encara que no les trobem explícites al pla..., han de estar com a ideari bàsic. La presentació és alfabètica...no hi ha una més important que l'altra. Per a cada paraula farem un detall de "aspectes/idees" a destacar, projectes, exemples...

1 Alfabetització (literacy)

Formació integral de les persones i aprenentatge al llarg de la vida. Èxit escolar.

Alfabetització informacional --Alfabetització en l'ús de la informació. (responsibly and ethically for their lives as learners and citizens in an ever-changing world.)

Alfabetització digital --L'alfabetització digital ha de ser bàsica perquè vivim en entorns multilingües, multimodals i multimèdia.

Comprensió lectora--habilitats lectores --Habilitats lingüístiques i cognitives

The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) defines literacy as the "ability to identify, understand, interpret, create, communicate and compute, using printed and written materials associated with varying contexts. Literacy involves a continuum of learning in enabling individuals to achieve their goals, to develop their knowledge and potential, and to participate fully in their community and wider society" ("The Plurality of Literacy and its implications for Policies and Programs")

Aquesta última dimensió és clau i tenim projectes molt interessants amb la col·laboració de biblioteques i associacions professionals de bibliotecaris com ELINET⁴.

2. Biblioteca

⁴ <http://www.eli-net.eu/about-us/>

Ja ho hem dit, la biblioteca és clau, tant la biblioteca escolar com la biblioteca pública. Per:

Les seues missions

→ les de la biblioteca pública: → manifest UNESCO/IFLA ..

1-Crear i fomentar els hàbits de lectura en nens i nenes des dels primers anys;

2-Donar suport tant a la formació individual i la formació autodidacta com a la formació acadèmica en tots els nivells; → directrius de la IFLA “Quan es disposi d’uns serveis bibliotecaris adients per contribuir a l’educació formal, la biblioteca pública ha de complementar-los”

biblioteca escolar: → manifest IFLA Crear i fomentar en els nens l’hàbit i el gust de llegir, d’aprendre i d’utilitzar les biblioteques al llarg de tota la seva vida .

El Consell de Biblioteques Públiques finès va promoure un nou lema per a les biblioteques públiques del país: “La biblioteca és un lloc de trobada de persones i d’idees. Biblioteca: inspiradora, sorprenent, enriquidora”

Per tant, un pla de foment de la lectura ha de comptar amb les biblioteques i hem de crear la infraestructura i relacions de les biblioteques amb la resta d’agents involucrats amb el pla i d’algunes paraules concretes parlarem més detingudament en les següents diapositives.

3. Cohesió i igualtat

Aquesta idea és una de les justificacions de per què les biblioteques són clau en un pla de foment de la lectura. Llegiré algunes de les afirmacions relacionades amb aquesta idea. L’objectiu ha de ser tenir una societat formada, lliure i crítica, i això, s’aconsegueix també a través de la lectura i de l’ús de les biblioteques.

[...] la democràcia i l’equitat només es podran estendre entre ciutadans capaços d’accedir, comprendre críticament i usar proactivament la informació. Aquestes capacitats han de començar a fomentar-se a l’escola i a través de la biblioteca escolar [...]

Anglada, Lluís (13 de desembre 2015). Les biblioteques a Catalunya, avui:debilitats. Recuperat de:<http://bdig.blogspot.com.es/2015/12/la-disrupcio-dinternet.html>

Les biblioteques aporten en cohesió social i cultural i en la creació de capital social.

La biblioteca com a tercer espai, un lloc que no és ni la casa ni la feina, i on es socialitzen les persones.

“Les biblioteques públiques són un instrument per a la igualtat d’oportunitats i han d’esdevenir la porta d’entrada a la informació de l’era digital per tal d’oferir una xarxa de protecció contra l’exclusió i la marginació social davant els avanços tecnològics”. (directrius de la IFLA)

“La biblioteca pública, la porta local d’accés al coneixement, ofereix les condicions bàsiques per a la formació al llarg de la vida, la independència en la presa de decisions i el desenvolupament cultural de les persones i els grups socials.” Manifest IFLA/UNESCO

4. Cooperació

Actualment no entenem res sense cooperació.

La cooperació, l'establiment d'aliances amb organitzacions afins (no bibliotecàries), com ara, grups d'usuaris i altres professionals, col·laboració amb la comunitat i per descomptat la cooperació amb institucions educatives i altres biblioteques (aquesta última relació la tractarem mitjançant altra paraula en una diapositiva posterior).

Adjunte un paràgraf del llibre de Fernando Juárez perquè em sembla interessant la reflexió al voltant dels termes cooperació i col·laboració.

“Cooperar y colaborar suenan muy similar y es probable que signifiquen lo mismo, pero para nosotros tienen un matiz que les hace diferentes. Nuestro concepto de cooperación es bibliocentrista: se plantea en y desde las bibliotecas, pensando en el usuario pero sin él; la colaboración es más abierta y horizontal, se participa pero no se acapara. La propensión a colaborar suele ser inversamente proporcional al presupuesto.” (p.49 Biblioteca pública. Mientras llega el futuro.)

Exemple: Projecte 10x10. Trobades dels editors amb els bibliotecaris (gencat)

#1Lib1ref

→ altres idees: comunitats bilingües, multiculturalitat...

5. Formació (professionalització) / especialització

Els serveis de biblioteques han de estar dirigits, gestionats i executats per professionals bibliotecaris, encara que parlem de professionals amb perfils diversos, implicats culturalment i amb bagatge per exercir de prescriptors culturals (Carme Fenoll, 2015)

Encara que ens trobem davant d'un escenari que moltes vegades ens obliga a replantejar-nos coneixements i dogmes professionals més o menys acceptats i assumits, seguim sent necessaris per a ajudar a obtenir informació rellevant davant l'allau d'informació.

Ser capaços de construir una visió de futur de la biblioteca, de conduir el canvi, moure's amb encert entre les autoritats polítiques, els docents, fer de la biblioteca el cor de l'escola, de l'institut i crear consens en la importància de dur a terme una estratègia de la qual forme part tota la comunitat escolar. Totes aquestes han de ser part de les habilitats dels nous gestors de la informació, dels nous bibliotecaris escolars.

La selecció de recursos és des de la biblioteca i no per a la biblioteca, que és un servei per a facilitar l'accés, i no solament un servei per a explotar una col·lecció. La informació digital flueix i no la podem retenir en contenidors tancats sinó solament expandir des de repositoris flexibles i oberts, adequats a les edats de les persones que han de consultar-los. La biblioteca escolar ha de filtrar i redistribuir. Ha de ser el Content Curator del centre escolar, la qual cosa implica el disseny de criteris de valoració i selecció.

Deixe caure també en aquest punt i en un altre ordre de coses, els recursos educatius en obert (REA), desgraciadament tan desconeguts per la comunitat escolar, així com l'ús de les xarxes

socials que, utilitzades amb una estratègia clara, pot facilitar molt la comunicació entre alumnes, docents, bibliotecaris, etc.

El que està clar és que els bibliotecaris implicats directament en un pla de foment de lectura hauran de formar-se contínuament en noves eines i nous usos, demostrar polivalència i flexibilitat i treballar qüestions com la literatura infantil i juvenil, discapacitats que afecten la lectura, etc.

La formació contínua és un element vital en les activitats d'una biblioteca pública. Ha d'haver un programa de formació planificat i permanent per al personal de tots els nivells, tant per als treballadors i treballadores a temps parcial com a jornada completa. Els ràpids avanços de les tecnologies de la informació encara fan més indispensable la necessitat d'una formació contínua; la importància del treball en xarxa i l'accés a altres fonts d'informació s'haurien d'incloure en els programes de formació. El personal especialitzat i el de suport han de rebre una formació que els inicï en les funcions i la finalitat de la biblioteca pública i en el context en què opera.

6 Innovació/Creativitat

Clau per a lectura lúdica.

La biblioteca ha de estar pendent de les experiències avançades que es duen a terme en altres llocs. (Benchmarking?) per la creació de lectors actius i creatius. Laura Borràs (directora de l'Institució de les Lletres Catalanes) distingeix actualment almenys tres praxis lectores:

Lectura compartida (socialització de la lectura a través de clubs de lectura o a través de les interaccions de les xarxes socials)

“Lectura fragmentada”. Aproximació als textos de manera fragmentada, no seqüencial.

“Lectura transmèdia”. Discorre entre suports i plataformes diversos i model narratius diferents.

Una de les missions de la biblioteca pública (Manifest UNESCO) és “estimular la imaginació i la creativitat de xiquets i joves” perquè ells són el futur.

Experiència interessant:

Biblioteca de la creatividad. Fundación BiblioSEO⁵ (Bogotá) El seu objectiu és empoderar a niños y jóvenes como líderes sociales y emprendedores para que ideen formas creativas que solucionen los problemas de su comunidad.

7 Mediació

Com planteja Fernando Juárez (Biblioteca Pública. Mientras llega el futuro) hem de deixar de pensar en clau d'objecte (llibre) i començar a valorar la importància de l'accés al contingut (lectura).

Hem de conèixer molt millor quins són els interessos dels usuaris per oferir serveis molt més personalitzats, hem de teixir complicitats, la clau: l'empatia i les relacions interpersonals. • safe

⁵ <https://flortrillo.wordpress.com/2015/06/17/biblioteca-de-la-creatividad-fundacion-biblioseo/>

La biblioteca como a espai on la curiositat individual , la creativitat i una orientació cap a l'aprenentatge i el suport, on els estudiants poden explorar diversos temes, fins i tot els temes controvertits, en la intimitat i la seguretat.

Els bibliotecaris escolars han de ser pragmàtics i flexibles en el seu enfocament en la prestació de material de lectura per als usuaris, el suport a les preferències individuals dels lectors i el reconeixement dels seus drets individuals de triar el que volen llegir. Els estudiants que se'ls dóna l'oportunitat de seleccionar els seus propis demostració lectura millorats resultats de les proves a través del temps.???? Acte - selecció de material de lectura millora el desenvolupament del vocabulari, rendiment de la prova de gramàtica, escriptura i la capacitat del llenguatge oral.

8 Regulació

N'hi ha biblioteques en el marc de l'autoritat local, regional i nacional per proporcionar igualtat d'oportunitats per a l'aprenentatge i per al desenvolupament de les habilitats necessàries per a participar en la societat del coneixement. Per tal de mantenir i respondre contínuament a un entorn educatiu i cultural en evolució, les biblioteques (escolars i públiques) necessiten ser recolzats per la legislació i la financiació sostinguda.

No tenim la regulació/legislació adequada o els instruments que la desenvolupen i la posen en marxa. Per exemple,

→ Llei 4/2011, de 23 de març, de la Generalitat, de Biblioteques de la Comunitat Valenciana. Article 32. Biblioteques dels centres públics d'ensenyament no universitari

1. Les biblioteques escolars proporcionen la informació i el material necessaris per al suport dels objectius acadèmics, complixen funcions pedagògiques, faciliten l'accés a la cultura i eduquen en la utilització dels seus fons.

2. Les conselleries competents en matèria de cultura i d'educació han d'establir mecanismes de col·laboració entre les biblioteques escolars públiques i la Xarxa de Biblioteques Públiques de la Comunitat Valenciana.

3. Les biblioteques públiques poden oferir suport a les biblioteques escolars per mitjà del préstec interbibliotecari, l'assessorament tècnic, la formació d'usuaris i, també, la participació en programes conjunts.

4. La Conselleria competent incentivarà l'obertura de les biblioteques escolars als ciutadans de l'entorn en aquells municipis on no es dispose d'un servei de lectura pública mitjançant el procediment que es determine.

però

→ ORDE 44/2011, de 7 de juny, de la Conselleria d'Educació, per la qual es regulen els plans per al foment de la lectura en els centres docents de la Comunitat Valenciana → La Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, disposa en

*** l'article 2.2 que els poders públics prestaran una atenció prioritària al conjunt de factors que afavorixen la qualitat de 'ensenyança i, en especial, el foment de la lectura i l'ús de biblioteques, entre altres.

***En l'article 113.3 de la mateixa llei orgànica es menciona que les biblioteques escolars contribuiran a fomentar la lectura i que l'alumne accedisca a la informació i altres recursos per a l'aprenentatge de les altres àrees i matèries i pugui formar-se en l'ús crític d'estos.

Article 3. Objectius del plan: 7. Potenciar l'ús i la dinamització de les biblioteques dels centres docents i adequar-les als objectius i actuacions arrellegats en el pla.

Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación. TEXTO CONSOLIDADO Última modificación: 29 de julio de 2015⁶

Capítulo II. Centros Públicos. Artículo 113. Bibliotecas escolares.

1. Los centros de enseñanza dispondrán de una biblioteca escolar.
2. Las Administraciones educativas completarán la dotación de las bibliotecas de los centros públicos de forma progresiva. A tal fin elaborarán un plan que permita alcanzar dicho objetivo dentro del periodo de implantación de la presente Ley.
3. Las bibliotecas escolares contribuirán a fomentar la lectura y a que el alumno acceda a la información y otros recursos para el aprendizaje de las demás áreas y materias y pueda formarse en el uso crítico de los mismos. Igualmente, contribuirán a hacer efectivo lo dispuesto en los artículos 19.3 y 26.2 de la presente Ley.
4. La organización de las bibliotecas escolares deberá permitir que funcionen como un espacio abierto a la comunidad educativa de los centros respectivos.
5. Los centros podrán llegar a acuerdos con los municipios respectivos, para el uso de bibliotecas municipales con las finalidades previstas en este artículo

Però res més... Això no ha estat traduït en una infraestructura, en una dotació o una dotació no adequada.. no podem parlar de sistema de biblioteques.

També ens referim no només a la legislació relativa als serveis bibliotecari, per exemple també fem referència a regulació dels dret de propietat intel·lectual ... que no deixa a les biblioteques a prestar el mateix servei en digital que en paper⁷.

⁶ <https://www.boe.es/buscar/pdf/2006/BOE-A-2006-7899-consolidado.pdf>

⁷ reviseu <http://www.eblida.org/e-read/home-campaign/>

(No sé si en aquest punt convé fer referència al Real Decreto 624/2014, de 18 de julio, por el que se desarrolla el derecho de remuneración a los autores por los préstamos de sus obras realizadas en determinados establecimientos accesibles al público.

<https://www.boe.es/boe/dias/2014/08/01/pdfs/BOE-A-2014-8275.pdf>

9 Tecnologia

The vision incorporates the five key trends identified in the IFLA Trend Report 2013 (trends.ifla.org):

- 1) New technologies will both expand and limit who has access to information.
- 2) Online education will democratise and disrupt global learning.
- 3) The boundaries of privacy and data protection will be redefined.
- 4) Hyper-connected societies will listen to and empower new voices and groups.
- 5) The global information economy will be transformed by new technologies.

La tecnologia com a porta de entrada i accés a la lectura → comparació de la facilitat d'ús d'instruments com wikipèdia /google amb els Opacs i altres eines bibliotecàries (si tenim la sort de tindre ;-P)

La tecnologia per a llegir → llibre digital

10 Xarxa

Les connexions entre les biblioteques escolars, públiques i les universitàries s'han de desenvolupar per enfortir l'accés als recursos i serveis i fomentar les seves responsabilitats compartides per a la formació permanent de tots els membres de la comunitat.

Cal infraestructura de xarxa on es treballa per el foment de la lectura

→ xarxa BP

→ xarxa BP-BE-Escoles

Article 32 de llei de biblioteques

Iniciatives totalment individuals → exemple en CIBES van explicar el treball en xarxa que fan biblioteca i escola http://media.wix.com/ugd/8cafdb_896699e6961a4728851f9ab738c2fb63.pdf

Construir un sistema i no biblioteques aïllades.

Planificació a mitjà termini per poder estructurar molt millor el sistema bibliotecari.

Una xarxa bibliotecària o xarxa de lectura pública és garantir l'accés a la informació de manera igualitària als ciutadans. És també treballar en equip per part dels professionals amb criteris de qualitat de servei públic, compartint recursos documentals, informàtics, experiències de foment lector per diferents grups d'edat... Pels usuaris, pels ciutadans, és tindre el món al seu abast, és com deia Henry Miller "ocupar una llotja al paradís", referint-se, òbviament, a les biblioteques.

Encarna Cuenca Carrión (Consell Escolar de la Comunitat Valenciana)

Lectura i escola. Què demana l'escola al PVFLL, quines 10 accions proposa? Decàleg del Consell Escolar de la Comunitat Valenciana i propostes d'acció

– Intervención en vídeo: <http://ir.uv.es/FtI3wIV>

1. L'alumnat ciutadà i protagonista [al llarg de la vida]

Repensar la funció dels *deures* perquè l'alumnat assolisca la competència lectora que farà servir en l'entorn personal, educatiu, ciutadà i professional

2. Els entorns familiars i socials

[Trans]formar la família en el primer mediador de lectura

3. El centre educatiu com a espai de convivència

Usar la biblioteca escolar [i el pati, el corredor, l'aula d'informàtica, el menjador...] com a espai d'aprenentatge físic i digital del centre

4. Entorns d'aprenentatge no formals i informals

Fer servir la biblioteca municipal per aconseguir la interactuació del centre amb l'entorn

5. La tasca educativa i les condicions de treball

Facilitar als professionals de l'educació un espai web de formació amb exemples de bones pràctiques

6. Polítiques educatives

Dissenyar un pla lector de centre en què tota la comunitat educativa tinga el seu paper protagonista

7. Cultura de la participació

Potenciar programes que fomenten la participació crítica de l'alumnat a través de les xarxes socials i els mitjans de comunicació

8. La mirada oberta al món en canvi: models pedagògics innovadors

Potenciar l'ús de metodologies dissenyades per aconseguir l'alfabetització múltiple de tot l'alumnat

9. Orientació educativa, acadèmica i professional

Crear un espai de lectures dedicat a l'orientació educativa, acadèmica i professional

10. Educació ètica, social i cívica

Dissenyar programes de lectura i participació per treballar els valors ètics, socials i cívics adequats a l'entorn dels Consells Escolars Municipals

II.3.5 Grup de discussió de promoció de la lectura

Coordinació: Manel JM Romero (FULL). Relatora: Montserrat Morales i Pay (Universitat València)

Promoció de la lectura per a infants – Josep Antoni Fluixà (Fundació Bromera)

Per a promocionar la lectura entre els infants i els joves de manera satisfactòria és necessari que es plantegen accions que tinguin en compte tots els àmbits que afavoreixen el contacte dels xiquets i de les xiquetes amb els llibres i que faciliten la creació de l'hàbit de la lectura. Aquests àmbits són:

- L'àmbit familiar
- L'àmbit escolar
- L'àmbit social (biblioteques públiques, llibreries, municipis lectors, campanyes publicitàries a favor de la lectura, mitjans d'informació i de comunicació, etc.

En la presentació va proposar els objectius següents:

Tenint en compte aquests tres àmbits d'actuació, en l'actualitat **detecte les necessitats o deficiències següents que caldria atendre en un futur Pla de Foment de la Lectura i del Llibre:**

1. Es necessita una millor formació dels mediadors i, per això, s'han de programar plans i accions que incidisquen en la formació de tècniques i d'estratègies de foment de la lectura dirigides als infants i els joves per part de les famílies, els docents i el personal de les biblioteques, llibreries i altres centres de gestió cultural relacionades amb els infants i la cultura.
 - Dissenyar i aplicar una campanya de formació a les famílies sobre com facilitar la creació de l'hàbit lector dels seus fills i filles: edició de quaderns informatius, realització de xarrades per a famílies, eslògans publicitaris, etc.

- Revitalitzar els plans lectors de centre amb una oferta àmplia de formació del professorat i la creació de seminaris i equips de treball que proposen la realització d'activitats innovadores i de pràctiques que demostren resultats positius.
- Programar una bona oferta de formació destinada al personal de les biblioteques, llibreries, etc. per introduir pràctiques que afavorisquen l'hàbit lector dels infants i joves.
- Realització de jornades d'intercanvis d'experiències entre professorat i personal de biblioteques i llibreries, etc.

2. **No hi ha plans o projectes experimentals promoguts per l'administració educativa que avaluen adequadament les pràctiques que es fan en molts centres educatius i biblioteques**, com també llibreries, i és necessari que això es regule per avaluar les experiències que es fan i extraure conclusions i accions que es puguen generalitzar a altres centres.

- Avaluar les pràctiques de foment lector que es fan als centres educatius i destacar aquelles experiències que demostren la seua valua.
- Potenciar els premis ja existents i/o crear-ne d'altres que destaquen les bones experiències docents i també les fetes per biblioteques, llibreries, etc.
- Proposar un pla experimental als centres educatius que ho sol·liciten i que reunisquen les condicions adequades per a crear la figura el mestre/a bibliotecari/a (un mestre del centre que es dedique a organitzar i fer activitats de foment lector en la biblioteca destinades a tots els nivells educatius, les hores docents del qual s'assumirien per un altre professor adscrit al centre en jornada completa o mitja jornada).
- Facilitar o promoure experimental que tinga com a objectiu la interrelació entre els centres docents i els municipis lectors que tinga per objectiu la coordinació de les activitats que es fan en els centres escolars, en les biblioteques, en les llibreries, en les cases de cultura, etc.

3. **Hi ha una falta de visibilitat del llibre infantil en valencià** i dels escriptors i escriptores que escriuen per a infants i joves més enllà de l'àmbit escolar i caldria superar aquesta deficiència.

- Concretar un pla que facilite la presència dels escriptors i les escriptores de LIJ als centres escolars i a les tertúlies que es fan en les biblioteques, llibreries, cases de la cultura, centres socials, etc.
- Promoure la presència dels escriptors i de les escriptores, principalment els qui escriuen en valencià, en els diferents mitjans de comunicació (programes radiofònics i televisius en què es parle de LIJ i s'entreviste a escriptors, fulls especials en la premsa escrita o digital destinats a la divulgació de llibres infantils i juvenils, etc.).
- Programació i realització de cursos informatius sobre LIJ i sobre els escriptors i les escriptores destinats al professorat i també al personal de les biblioteques, llibreries, etc.

A més, del que he proposat, crec que caldria un treball previ, o si més no simultani, molt important: **fer un estudis sobre els hàbits de lectura dels infants i joves de la Comunitat Valenciana que**

servisca de punt de partida per analitzar i avaluar amb posterioritat la validesa de les accions que es porten a cap en un futur Pla de Foment de la Lectura i del Llibre al nostre país.

Pares i Lectura – Eva Grimaltos (FAPA València)

[Presentades per Cristina Alvarez Rogero, Àrea de Formació, Fapa-Valencia]

- Dotació econòmica per la renovació de les col·leccions de les biblioteques escolars (que estan molt envellides i en molts casos només actualitzades per aportacions de les AMPA).
- Creació de la figura del bibliotecari als centres. La tasca l'han de fer professionals amb dedicació (encara que fora a temps parcial o itinerant) el que permetria establir horaris amplis d'obertura que donen cobertura a tota la comunitat educativa i fins i tot d'obrir-les al barri fora de l'horari lectiu.
- Formació-sensibilització del professorat sobre la importància de la lectura i ferramentes per aconseguir millorar la situació. Que el pla lector dels centres no siga un corta pega que es desenvolupa per damunt, per cobrir l'expedient.
- Programació d'activitats que integren a les famílies per aprofundir també en la formació-sensibilització de les famílies en els hàbits lectors: clubs lectors de professorat i famílies en primària i amb alumnat també en secundària; lectures en veu alta de les famílies a les classes, en definitiva, col·laboració de les famílies en la tasca d'animació lectora a les aules amb el disseny i supervisió del professorat, visites d'autors a centres...

A més, en la presentació va afegir que calia sensibilització i facilitació d'espais, els centres d'ensenyament haurien d'estar oberts a la comunitat i en un horari no només lectiu. Reforçar l'espai de la biblioteca com a recurs públic. Millorar els equipaments i el fons documental de les biblioteques (més inversió). Recuperar i potenciar la figura i el protagonisme de bibliotecari/a de centre.

La biblioteca escolar ha de ser un espai viu i dinàmic. També s'hauria de formar i sensibilitzar el professorat per incrementar la lectura com a eina fonamental educativa.

Les accions que s'emprenen han de ser participatives, integradores i inclusives (afavorir la riquesa intercultural i la diversitat).

La promoció de la lectura des dels ajuntaments – Manel JM Romero (FULL)

Per desenvolupar estratègies de foment de la lectura en l'àmbit municipal proposem la implantació del programa CIUTATS LECTORES: un programa inspirat en Municipi Lector (Catalunya), en "Leer en família" (Colòmbia) i en la Campanya Nacional de Lectura (Regne Unit).

El programa pretén:

A. Promoure el gust per la lectura entre els habitants de la població des de l'escola bressol fins a secundària i batxillerat i a tots els àmbits de la vida cultural.

B. Aconseguir un major nivell de lectura entre els habitants de la ciutat.

C. Implicar a totes les entitats del municipi, així com a tots els ciutadans, en el programa.

D. Assolir un compromís ferm per part de tota la societat envers la lectura i el desenvolupament de la mateixa.

E. Formar ciutadans compromesos i responsables per a la millora del seu interès per l'entorn i la cultura partint de l'activitat lectora com a forma d'ampliar la visió del món.

F. Entendre la lectura i l'escriptura en la seua transversalitat cultural

G. Posar en valor la lectura i l'escriptura al territori

H. Referenciar el territori en la literatura

J. Propiciar una oferta lectora equilibrada entre la xarxa de biblioteques públiques i les llibreries de la localitat.

Amb la idea fundacional d'establir llaços entre el sector públic i la societat civil que se centren en l'educació, les biblioteques, l'orientació familiar, la cultura i la salut perquè tots compreguen la importància de promoure la lectura, implicant també un ampli ventall d'organitzacions empresarials especialment relacionades amb el món del llibre i els mitjans de comunicació.

Les avaluacions d'implementació del projecte en cada municipi parteixen de dos elements:

- Unes avaluacions objectives elaborades a partir de les dades recollides per la biblioteca i a partir de l'informe de les associacions, llibreries i d'altres entitats sobre l'organització d'activitats de foment de la lectura.
- Una avaluació subjectiva elaborada a partir de reunions, entrevistes i enquestes entre el participants en la que s'aborda de forma exclusiva el funcionament del projecte, a partir de la impressió de les diferents entitats representades en el Programa.

Les línies d'actuació per aconseguir aquest objectius

1) Establir, des de les diputacions i la Generalitat, línies de suport als ajuntaments per a implantar programes de Ciutats Lectores.

2) Desenvolupar plans estratègic de la lectura Municipal que assenyalen les dotacions i les mancances, així com els objectius i els índex d'avaluació.

3) Fomentar la formació de coordinadors/avaluadors dels programes de foment de la lectura i especialment d'implantació de Ciutats Lectores.

Literatura i territori – Alexandre Bataller (UV)

1. Es fa necessària una senyalització cultural, una patrimonialització dels llocs literaris, que pose en valor els llocs literaris associats als diferents espais urbans o naturals.

1.1 El pas previ a la promoció i divulgació lectora és el coneixement de la literatura associada al territori.

En la tasca de senyalització posaríem l'exemple del projecte de Llorenç Soldevila Geografia Literària dels PPCC, que ara mateix està enllestit el volum del País Valencià.

Comarca a comarca, ciutat a ciutat, es senyalitzen textos literaris (de diferents èpoques i gèneres) associats a llocs literaris. Assenyalaríem com a exemple, el Mural del País Valencià d'Estellés, que en sí mateix ja és un projecte monumental de literatura i territori.

Cal aprofitar els estudis i publicacions realitzades en els darrers anys, i seguir fent-ne de nous- per conèixer les marques literàries de la literatura sobre el territori.

1.2 Ens cal una web de literatura georeferenciada referida al País Valencià.

Els hipertextos literaris georeferenciats proposen una forma de llegir textos literaris damunt un mapa. Podem aproximar-nos a la literatura produïda en un territori a partir d'un mapa virtual en googlemaps. Considerem que és una forma excel·lent per associar literatura i territori, amb la inclusió de textos i elements audiovisuals.

Les webs de literatura georeferenciada existents recullen encara poques referències valencianes:

- Atles literari terres de Girona
- Mapa literari català 2.0
- Endrets. Geografia Literària dels PPCC.

1.3 Avancos i deficiències

- Assenyalem com a avanç, l'ampliació de coneixements experimentada en els darrers anys sobre el mapa de llocs literaris vinculats a les llegendes i la rondallística popular valenciana. En aquest sentit és modèlic el treball publicat per Escola Valenciana Sendes i carenes, que localitza els espais de les rondalles d'Enric Valor
- Considerem una deficiència molt extesa la desconsideració del territori proper, del context educatiu, en l'aprofitament didàctic de les lectures. Per posar un exemple, les "Propostes Didàctiques" d'Els animals de la ciutat de Vicente Muñoz Puelles, editades per Bromera, relat infantil ambientat a la ciutat de València, no inclouen cap proposta relacionada amb la visita d'aquests llocs i d'aquests animals (entret els quals hi ha el dragó del Patriarca). Altres textos juvenils sí que han tingut més sort i se'n fan rutes literàries, com ara *El guardià de l'anell* (a la Valldigna) i el *El Justícia de Joan Torro* (amb una ruta per la Vila d'Ontinyent). O les experiències d'itineraris a Alcoi seguint *Júlia* d'Isabel Clara-Simó o *Els lluitadors* de Francesc Gisbert.

2. Els ensenyants, de diferents nivells educatius, han de conèixer les possibilitats dels espais literaris, començant pels més propers, per poder proposar itineraris i rutes literàries, que acosten la literatura per la via de l'emoció.

2.1 Considerem que cal una formació dels mediadors i dels docents en particular en el coneixement del territori en clau literària. Tot docent, bibliotecari, etc. hauria de conèixer la literatura associada al territori proper per poder incorporar-lo a la seua pràctica i eixir així de les tries de lectures més genèriques proposades als llibres de text.

Per exemple, un mestre o professor de Benimaclet (també d'Aielo de Malferit o de Benassal) hauria de conèixer la figura i l'obra literària de Carles Salvador, a partir també de les diferents marques associades a la seua vida. Si aquest mateix docent treballa amb alumnes a un centre de Campanar (aquest altre poble de l'horta engolit per la ciutat), hauria de conèixer el col·loqui "Tòfol de Campanar", l'obra del poeta Ramon Andrés Cabrelles, els sainets de Gimeno Puchades, l'obra dels versadors locals, els relats de Blasco Ibáñez, fins arribar a obres més recents com ara Espècies Protegides de Ferran Torrent o els poemes i cançons de denúncia sobre la destrucció de l'horta i l'especulació urbanística dels darrers anys.

2.2 Per tant, el coneixement i senyalització cultural és un pas previ per a produir itineraris literaris. El "grau zero" d'aquest coneixement són els noms d'autors literaris presents en els carrers i avingudes de les ciutats (també en institucions, centres escolars, edificis, monuments, etc.) sobre els quals gravita el projecte col·laboratiu "Callejeros Literarios", que trau els alumnes fora de l'aula a la recerca d'aquets elements.

2.3 Les rutes literàries, siguen d'unes hores o d'una jornada, o els viatges literaris han d'esdevenir una pràctica habitual entre els docents, incorporada a altres menes de turisme escolar.

Com a bona pràctica, asseyalem el "Programa Arce 2011-2013 "Viure la Literatura a través de les Tic" en el qual els alumnes de l'IES Salvador Gadea d'Aladaia elaboren una ruta per la València del Llibre de Meravelles que és compartida amb alumnes de Fraga (que en fan una de Jesús Moncada), de Palma de Mallorca (que la fan de Joan Alcover) i de Sabadell (que en proposen una sobre Pere Quart).

2.4 Caldria eixamplar les eines de difusió. Algunes experiències han estat divulgades en espais web. En la web de la Xarxa d'Innovació "Geografies Literàries 3.0" ens plantegem reunir estudis, experiències, rutes literàries realitzades, a partir d'experiències experimentades en àmbits universitaris. S'hi recullen enllaços que inclouen rutes com la pàgina del Departament de Cultura de la Generalitat Catalana o el recent projecte mallorquí Walking on Words.

3. Els ajuntaments, les biblioteques, les cases d'escriptors i les empreses de turisme cultural han d'oferir propostes de rutes literàries que configuren marques literàries de territori.

3.1 Alguns ajuntaments valencians han contemplat les rutes literàries sobre autors vinculats als municipis com un instrument de visibilització cultural de la pròpia ciutat.

Les rutes literàries han estat impulsades pels ajuntaments (com la de Vicent Andrés Estellés a Burjassot, la d'Enric Valor a Castalla o la de Jaume Bru i Vidal a Sagunt).

En ocasions, ajuntaments i institucions han editat llibres o quaderns de rutes literàries:

- Rutes de clàssics (a Gandia)
- Passejant per Xàtiva amb Vicent Andrés Estellés (Ajuntament Xàtiva)
- La València de Vicent Andrés Estellés (Acadèmia Valenciana de la Llengua)

[Recordem que les col·leccions d'itineraris literaris són habituals, com ara les editades per la Càtedra Patrimoni Literari Maria Àngels Anglada – Carles Fages de Climent]

3.2 Les cases valencianes d'escriptors agrupades dins "Espais Escrits" són encara testimonials, i només comptem amb dues la Casa Joan Fuster a Sueca i Casa Carles Salvador a Benassal. Darrerament s'han incorporat ajuntaments que tenen registrada una ruta literària com és el cas de Burjassot.

3.3 Les biblioteques públiques valencianes, en col·laboració amb associacions culturals, centres veïnals i municipals, haurien d'incorporar itineraris literaris com hem vist en altres indrets, com ara Barcelona (rutes de les Biblioteques del port amb Papasseit com a centre o el "Rastre de la Paraula" per Sarrià) o Tarragona (el Serrallo literari, o les rutes d'Yxart o Artur Bladé).

3.4 Les empreses de turisme cultural han incorporat a les seues programacions, en els darres anys, rutes literàries, amb la presència de mediadors que van més enllà del guia turístic. En són un exemple el Centre Octubre de Cultura Contemporània, amb un notable èxit entre estudiants de secundària. També Fil-per-randa (que ha fet rutes per les rondalles de Valor de la mà de Víctor Labrado o diversos itineraris literaris per València) i Esplai Viatges, dirigida per Alfons Llorens, que també inclou rutes per València. Per exemple, el 23-5-2015 el passeig anomenat "Descriuint València", dirigit per Salva Calabuig, proposa un itinerari urbà per València que aplega Ernest Hemingway, Gil-Albert, Giacomo Casanova, Jeroni Münzer, Azorín, Andersen, madame Vervel, Prosper Mérimée, Vicent Blasco Ibañez, el baró de Davillier, Kennet Tynan i Manuel Vicent.

Aquest és, entre d'altres exemples possibles, una mostra del camí per configurar un autèntic branding cultural basat en referents literaris.

Lectura Fàcil – Inmaculada Fajardo (UV-ERI Lectura)

Este documento incluye ideas aportadas por: Vicenta Ávila, Inma Fajardo, Antonio Ferrer, Lalo Salmeron y Gemma Lluch

	<i>Deficiencias</i>	<i>Necesidades</i>
--	---------------------	--------------------

1	No se tiene registro organizado de legislación, acciones, experiencias e investigación en el marco valenciano	Crear un mapa de legislación, acciones, experiencias e investigación en el marco valenciano Recopilar legislación de espacios sociales y políticos similares al nuestro que inspiren el futuro marco legal de lectura fácil en la CV.
1.a	Según el mapa de lectura fácil internacional creado por la Associació Lectura Fàcil (http://www.lecturafacil.net/mapalf): no existen prácticamente clubs de lectura fácil en la CV.	Crear/financiar/facilitar red de clubs de lectura fácil inspirados en iniciativas exitosas existentes en otros contextos con dos funciones: lectura con usuarios, formación de dinamizadores de lectura fácil. Se podrían crear dos modalidades: 1) Clubs fijos: en centros educativos, asociaciones y bibliotecas. 2) Club de lectura fácil itinerante
1.b	No existen pautas de evaluación y diseño de textos en Lectura fácil en castellano/valenciano para editoriales y gestores de Webs institucionales.	Recopilar pautas y/o estándares nacionales e internacionales en formato papel y Web http://www.w3.org/WAI/RD/2012/easy-to-read/ Recopilación de herramientas de automatización que puedan ponerse al servicio público: evaluación automática (Ej. First) y fórmulas (métricas) de legibilidad
1.c	Escasez de materiales en LF en “catalán/valenciano” de diversa naturaleza: literatura, textos legales, informativos.	Crear/promover/financiar sello editorial en LF en valenciano que cumpla estándares internacionales. Crear periódico digital en LF de noticias propias. Ejemplos: 8Sidor (edición semanal sueca) y http://www.noticiasfacil.es/ Crear red de librerías de referencia Crear comité de lectores “fijos” de diferentes perfiles que participen en el proceso de validación de los textos.
1.d	Aunque existen iniciativas aisladas, no hay un espacio común para fomentar y compartir la investigación en el ámbito de la lectura fácil (especialmente en la C.V.)	Crear y coordinar grupos de trabajo interdisciplinarios (informática [ingeniería Web, procesamiento del lenguaje natural], lingüística, psicología, educación)
2	No se han identificado las poblaciones objetivo en la comunidad	Identificar poblaciones objetivo/grupos de interés y necesidades específicas. Hacer presente la línea de lectura fácil en grupo de interés.
3	Escasa difusión de las acciones y experiencias en la comunidad.	Difusión e Internacionalización del proyecto LF: Asistencia a conferencias, jornadas, participación en grupos de interés nacionales e internacionales (Easy-to-

Aportacions dels assistents

- Abans de concretar les accions cal definir acuradament els objectius, les estratègies, el cronograma i l'avaluació del pla (marc teòric/conceptual, marc contextual [dades estadístiques, inventari]). També és important el pressupost de què es disposa.
- Cal millorar la legislació estatal i autonòmica referent a la lectura i el llibre.
- Potenciar els clubs de lectura i el contacte amb els autors/es.
- Proposta de creació d'una escola de formació (en lectura) per a les famílies a fi que siguin mediadors i models de conducta. Els avis podrien accomplir aquest paper.
- Potenciar la figura de narrador/a o conta contes.
- Fomentar l'ús de les TIC i les xarxes socials (clubs de lectura virtuals, per exemple).
- Potenciar la descàrrega (legal) de llibres en català en algunes plataformes com e-biblio.
- Estar a l'avantguarda tecnològica per oferir el fons telemàticament.
- Crear una llista en què apareguen noms i recursos per a la lectura feta per professionals (conta contes). Així com plataformes per compartir recursos, pràctiques, catàlegs, etc.
- Celebrar actes públics relacionats amb la lectura i el llibre: recitals, representacions, fira del llibre (local), personatges públics que recomanen llibres, etc.
- Treure els llibres al carrer (consultes de metges, mercats, hospitals, piscines, platges...).
- Estipular paràmetres d'inversió per a la lectura. (Un tant per cent del PIB, per exemple).
- Lligar la lectura i la literatura a l'experiència vital. Es poden organitzar activitats com ara les rutes literàries, fer biografies literàries des de la infantesa, etc.
- En l'àmbit de l'ensenyament, abolir el concepte de lectura 'obligatòria', si és un plaer no pot ser una obligació. Així com subvertir el mètode funcionalista d'avaluació (exàmens individuals i superficials sobre els textos).

II.3.6 Grup de discussió de llibreries

Coordinació: Anna Esteve (Universitat Alacant)

El Mapa Valencià de Llibreries: David Cases (Llibreria La Traca. Gremi de llibreters)

- COMPLIMENT DE LA "LLEI DEL LLIBRE" per evitar la competència deslleial que fan escoles i Ampes que venen llibres. La llei diu clarament que els llibres s' han de vendre a les llibreries. Per tant tota venda ha de passar per la llibreria.
- AJUDES i SUBVENCIONS a llibreries per a fer inversions com pàgines web i informatització. Línies de CRÈDIT ICO per a millores de les llibreries en general.
- FORMACIÓ reglada per a llibreters, amb compatibilitat de cursos per anys de treball al front de llibreries. Destinar recursos a la formació dels llibreters.

Llibreria: dinamitzador cultural del barri – Luci Romero (Llibreria Bartleby-Russafa)

[No disposem d'un document redactat per Luci Romero (per motius familiars no ens l'ha pogut fer arribar); per tant, incloem un resum de la seua intervenció en el grup de discussió del divendres 15 de gener a partir dels apunts.]

Luci Romero, de la llibreria Bartleby, fa una proposta relacionada amb quatre mots clau:

- *Reforçar*. Cal reforçar la funció fonamental del llibreter com a prescriptor
- *Protegir*. Cal protegir les llibreries com es fa en altres països com ara França, i evitar que es tanquen llibreries i se n'òbriguen de noves amb tanta facilitat. Convindria regular millor aquest procés.
- *Comunicar*.
- *Crear*. Proposar festivals de la literatura o de la lectura en què les llibreries siguen protagonistes.

Llibreries: niu de cultura – Vicente Pina (Librería Codex-Oriola i Gremio de Librerías independientes de las comarcas alicantinas)

Desde la perspectiva de un librero, entender nuestras librerías como nido o espacio de cultura es lo más habitual, y asumimos ese rol desde el inicio de nuestra actividad, al menos debería de ser así. No es posible que una librería sea un mero despachador de artículos o productos de mercadería. Nos movemos en un mercado que ofrece a la sociedad no solo el disfrute de la lectura *per se* sino un material que forma, enriquece y transmite un legado a nuestra sociedad.

Es necesario mantener como referente cultural, traspasando incluso el límite de nuestro producto, el libro, a la librería como punto de cultura y con ello punto de encuentro. Ser el dinamizador de los nichos ilustrados en nuestro barrio, ciudad o comarca, para ello es imprescindible mantener un contacto continuo con las asociaciones o agrupaciones, con las escuelas, institutos, universidades... sin olvidar a los medios de comunicación, escrita, hablada o visual, como soporte de cobertura al desarrollo de las actividades en nuestras librerías.

Paso a desarrollar, desde mi punto de vista, los pros y contras, de una librería como aglutinador de propuestas culturales en el sector del libro:

Beneficios:

- Público <> Clientes. Generar un trasiego de público en la librería siempre repercutirá en consagrar ese espacio como habitual y como referente a la hora de buscar como lector o como regalo un producto con un bien cultural asociado.
- Punto de encuentro <> Punto de cultura. O a la inversa, punto de cultura <> punto de encuentro, el cliente asociará a la librería como lugar de encuentro, procurando motivarlos a participar en los grupos de lectura, de debate y demás propuestas.
- Imagen. Realizar actividades crea una imagen al cliente, lector o no, de una librería activa, viva y referente en su barrio o ciudad de un lugar de desarrollo cultural y formativo, de ocio y atracción. Esa imagen ha de ser aprovechada frente a editoriales, distribuidoras y los lectores. Para ello es imprescindible hacer uso de todos los medios disponibles (correos electrónicos, redes sociales, páginas webs, sms o similar, prensa...) para alcanzar una gran cantidad de público y comunicar de forma clara pero continua esas actividades.
- Sinergia Librería<>Medios de comunicación. El hecho de ser una librería activa nos procurará ser al mismo tiempo un comunicador social y cultural en la prensa local o comarcal, reforzando la imagen de “nido de cultura”.

Contras:

- Ha tener en cuenta la capacidad del local a la hora de organizar actividades, y los recursos necesarios tanto de personal como materiales: mobiliario, sonido, iluminación y material auxiliar u otros.
- Posibilidad de encasillarse en actividades monótonas y similares en formato y forma, por ello es conveniente, introducir otro tipo de experiencias aunque no estén relacionadas directamente con el sector literario (música, cine, teatro, manualidades, cocina...)
- Grandes sellos editoriales que no apuestan claramente por las librerías a la hora de organizar sus presentaciones o firmas de autor, antes lo realizan en sus cadenas u otras similares.
- **La administración pública no realiza actividades en nuestros espacios al considerarnos entidades o comercios privados.**

Necesidades para convertir a las librerías en nidos de cultura:

- Relación directa editorial-librería
- Relación continua colegios-librería
- Relación directa librería-lector
- Comunicación continua administración pública-librería
- Desarrollo de actividades por parte de editoriales o administración pública en las librerías.

Conclusión:

Entiendo que manteniendo una comunicación y trabajo en común entre los elementos que forman nuestro mercado (escritor, editor, librería, lector) se podrá llegar en un futuro breve a una mejora de los niveles de lectura y comprensión de nuestros ciudadanos. Es evidente que mientras nos mantengamos sino de espaldas al menos sí de lado no podremos visualizar los diferentes problemas que se producen en nuestro sector: exceso de títulos, escasa visibilidad de pequeños editores y de jóvenes escritores, agonía de las librerías por falta de lectores..., para ello veo conveniente resaltar la sinergia entre los diferentes elementos sectoriales en beneficio mutuo.

II.3.7 Grup de discussió d'autors

Coordinació: Carme Gregori (Universitat València)

La invisibilitat dels Escriptors en valencià – Vicent Usó

Deficiència 1: l'escassa presència dels escriptors valencians en llengua catalana a les biblioteques i el paper passiu de moltes d'elles com a eines de foment de la lectura.

- Proposta 1: la conversió de les biblioteques en agents al servei de la promoció de la lectura a través de l'organització d'activitats: clubs de lectura, lectures de textos, jornades sobre temes diversos, etc. Sempre tenint present una discriminació positiva en favor de la literatura en català i, específicament, dels escriptors valencians.

Deficiència 2: la desconexió dels lectors valencians respecte als seus escriptors i, específicament, a aquells que tenen com a eina de treball la llengua catalana.

- Proposta 2: la creació d'un programa de presències d'escriptors valencians en aquells àmbits que promocionen la lectura: clubs de lectura de biblioteques o d'entitats associatives, centres docents, etc.

Deficiència 3: la manca absoluta de traduccions (considerades, a més, com a factor de legitimació) d'autors valencians contemporanis.

- Proposta 3: l'impuls d'un programa de foment de les traduccions d'autors valencians a altres llengües que contemplara els clàssics però també, i amb un esment especial, els autors contemporanis.
- Proposta 4: Incorporar la GVA a l'Institut Ramon Llull
- Proposta 5: Impuls als mitjans de comunicació públics, i creació de programes de ràdio i TV dedicats a la literatura

La promoció dels escriptors – Susana Fortes

Proposta 1: Impuls als clubs de lectura, sobretot en biblioteques.

Proposta 2: una activitat seguint el model del Premio Madarache (Jóvenes Lectores) de Cartagena: amb una gran implicació del públic, de multitud d'agents, participació dels autors, etc.

Esriptura digital- Fani Grande

1- Activar un concurs de microrelats en valencià des d'alguna plataforma mediàtica amb ressò i convertir el concurs en un gran esdeveniment sociocultural. Si no hi ha plataforma mediàtica, hi ha diaris escrits i digitals molt potents ara a València que podrien ser igualment útils (La Veu del País Valencià, Valencia Plaza, Diari.es, Levante EMV, El Temps, Los Hojos de Hipatia...)

2- Que la Generalitat Valenciana, no la Conselleria de Cultura (traure el llibre de l'àmbit 'estrictament cultural i escolar) tinguera un compte de Twitter dedicat al foment de la lectura i que cada dia recomanara lectures i recordara que 'llegir és bo': "No t'oblides la novel·la per al metro"... "Ei, pren l'esmorzar i el còmic per esperar el bus"... "Ja has agafat el llibre per a quan pares a dinar?"... "Acompanya't amb la lectura"... "Esperar en el metge no és avorrit, si tens el teu llibre preferit". I promoure etiquetes que s'identifiquen: #ITuQuèLliges #AvuiQuèLliges #AvuiLlegim (Campanya d'Estellés, Any Estellés, Ruta Estellés... 'De mà en mà', Borja Penalba i Francesc Anyó. Ovidi, el Petit Editor)

3 - Convertir el llibre en un: O.A.D (Objecte Altament Desitjable). Que el llibre tinga una presència continua i valuosa a l'escena pública i mediàtica. Trobe que el llibre continua sent un objecte que no té prou presència a l'espai públic, no forma part dels 'objectes desitjables' que una societat vol tindre; posseir, fins i tot... Com qui vol tindre un iPhone nou, o un perfum. Caldria que els mitjans de comunicació estigueren implicats al Pla de Foment de la lectura i que hi haguera un compromís per aconseguir que el llibre s'incorporara a la 'normalitat' ciutadana. Caldria explicar ben bé els beneficis, fins i tot fisiològics, de la lectura: "Llegir afavoreix la concentració i l'empatia. Alimenta la imaginació, modifica el cervell, ens fa progressar i ens prepara per a l'èxit".... "La lectura es el único instrumento que tiene el cerebro para progresar –considera Emili Teixidor–, nos da el alimento que hace vivir al cerebro"... I axí ;-)))

Il·lustradors – Manuel Garrido Barberá (gerent d'APIV)

- La necessitat dels contractes por escrit.
- La justa remuneració pel seu treball.
- Els premis a autors d'un llibre als que es dona prioritat a l'autor del text en detriment de l'autor de les il·lustracions.
- Els plagis i l'apropiament indegut.

- Les bases de concursos heretades i repetides sense reflexió.
- La creació d'un "star system" per part dels mitjans de comunicació que fa prevaldre la persona i no el treball. La cosificació masculista de la dona il·lustradora.
- Propostes:

Projecció del treball dels il·lustradors/es a l'espai públic.

- Oferiment per part d'APIV a la supervisió de contractes i bases de concursos que respecten els drets dels autors/es.
- La creació d'un centre de documentació de la il·lustració valenciana que pose en valor i difonga el ric patrimoni que suposa la il·lustració al nostre territori.

Aportacions dels assistents

- Incorporació de la GVA a l'Institut Ramon Llull i col·laboració amb la ILC (hi han insistit diverses persones)
- Promoure un programa de traduccions d'autors valencians a altres llengües (Lluís Roda)
- Facilitar els procediments administratius als autors i assessorament gratuït i a càrrec d'un organisme públic sobre temes fiscals i laborals (Lluís Roda)
- Cobrir les despeses de viatge dels escriptors valencians "convidats" a actes culturals per a presentar o projectar la seua obra (Lluís Roda)
- Afavorir la incidència dels autors en els mitjans de comunicació i en les fires del llibre (Ramon Guillem)
- Polítiques de compra de llibres per part de les biblioteques que no depenguen del criteri personal dels bibliotecaris i que primen els llibres en valencià. (Ramon Guillem)
- Beques a la creació literària (Rosa Roig)
- Vetlar per la presència en el mercat de les obres del cànon (diverses persones)
- Promoure la projecció dels escriptors valencians a Catalunya i les Illes

II.3.8 Grup de discussió d'editors

Coordinació: M. Àngels Francés (Universitat Alacant) Relatora: Maria Peris (Universitat València)

Les aplicacions de lectura – Arturo Puig (ITbook)

1. Talleres de creación del libro

Favorecer en las aulas la creación de talleres que den a conocer a los alumnos cómo se crea un libro.

Acercarse a toda la cadena de valor empezando por la escritura y pasando por la producción artesanal, industrial e incluso la digital y enriquecimiento multimedia, llegando también al trabajo de difusión y comercialización en las librerías. Conocer todo el proceso de creación de un libro y la gente que interviene concienciará a los alumnos sobre el trabajo que supone y la protección que requiere.

Añadiría a estos talleres la visita a imprentas y librerías.

2. Líneas de apoyo al sector

Subvención y líneas de financiación que sirva para incentivar la realización de proyectos editoriales en general e innovadores en particular; digitales, enriquecidos, nuevos mercados...

Apunts de la intervenció oral:

- Desenvolupament d'app tant per a narrativa com per a educació.
- 5 anys d'experiència en l'àmbit digital treballant la narrativa.
- Ensenyances: cal evitar donar al lector el mateix que té en paper.
- Raons: Qüestions de mercat (no hem de donar el mateix material que ja tenim perquè el paper coneix millor al lector i té més treballats els canals de distribució). Producte (llibre 500 anys d'experiència, s'ha adaptat millor a les necessitats del lector, fins i tot les més noves).
- Per qüestions de màrqueting cal apropar-se al paper. Exemple: lectors electrònic [ebook].
- Preocupacions d'itBook:
- El negoci de la lectura digital/editorials està intentat ser copsat per les grans tecnològiques com Amazon, Apple que són empreses tecnològiques amb altres tipus de producció i major competència al mercat que dona desavantatges a les xicotetes editorials.
- Grans empreses: promocionen grans títols [anomenats *mainstream*]
- Hi ha títols en poca demanda [els anomenem *marginals*], la qual cosa perjudica el món de la cultura.
- Solucions: treballar per competir amb aquestes grans empreses.
- L'experiència ha demostrat que Internet i les xarxes, lluny d'acostar els seus productes a les xarxes, ha fet el contrari. Hi ha molts compradors de grans productes i pocs de menuts.

La internacionalització: exportar o migrar – Joan Aguilar (Editorial Dylar)

1. Establecer líneas de subvención a fondo perdido, para la realización de un estudio de mercado serio y completo, en donde se analice: competencia interior; competencia exterior; canales de distribución; subvenciones; aranceles; logística...
2. Un plan de viabilidad exhaustivo, para ver con la mayor aproximación posible: Las necesidades financieras, temporalizando las mismas.
3. Establecer líneas de subvención total y a fondo perdido, para la creación de la empresa, si así

lo aconsejan los estudios anteriores y el presupuesto de desarrollo de la empresa a crear.

4. Préstamos compuestos por: una cantidad reintegrable del 70% y subvención del 30% del mismo, en función de la facturación de la empresa durante los 3 primeros años.
5. Todas las subvenciones se debe anticipar a los gastos, justificándose a posteriori los mismos.

Aportacions orals

Problemes: pèrdua del control del llibre [no se saben quants llibres es venen i quants no], problemes econòmics [costos] – migració: creació d'una empresa en el país destinatari on s'haurà de contractar gent del país d'origen de l'empresa.

Recomanacions a l'hora d'exportar: contractar gerent espanyol + fer una carta de crèdit.

Coneixements adquirits per la seua experiència:

- És millor migrar que exportar perquè aporta major control.
- Per a crear una empresa en un altre país: establir línies de fons invertit que analitze les competències, la logística, la distribució, etc.
- Elaboració d'un pla de viabilitat econòmica
- Establir línies de subvenció
- Préstecs compostos per una quantitat integrable del 70% i una subvenció del 30% que s'haurà de tornar 3 anys després de la creació de l'empresa
- Les subvencions s'hauran d'anticipar a les despeses de l'empresa. No té sentit obtindre una subvenció després d'haver creat l'empresa.

El Foment del Llibre – Jesús Figuerola (FULL)

1. Superar la invisibilitat del llibre valencià en general i del llibre en valencià en particular.

El sector editorial valencià, els autors i les autores valencianes i en general tots els agents propis que intervenen en el procés del llibre pateixen d'un greu problema d'invisibilitat del seu treball i dels seus productes. La promoció i difusió del llibre, amb actuacions ben precises i mesurades, això sí, deu ser un element important del pla.

2. Prestar especial atenció a la lectura en la llengua pròpia del país. La lectura no prescriptiva en català a casa nostra és ínfima i, amb molt, la més baixa d'entre les comunitats de l'estat amb llengua pròpia. Afavorir la presència del llibre en valencià a les llibreries i biblioteques és una mesura imprescindible, com ho hauria de ser també avançar en el reconeixement explícit de la unitat de la llengua catalana. Encara hi ha moltes resistències socials a acceptar aquesta realitat i caldrà dissenyar accions constants i fermes que ajuden a superar la situació actual.

3. Establir línies de suport, que no vol dir subvencions a fons perdut, que ajuden a enfortir el sector editorial valencià i que serveixen per a incentivar la realització de projectes editorials innovadors.

Afavorir les traduccions, establir línies de crèdit específiques per al sector o crear línies d'ajudes a la realització de projectes editorials singulars són algunes de les línies que hauria de contemplar el futur Pla Valencià de Foment del Llibre i la Lectura.

4. Establir acords de col·laboració, coedicions, entre les administracions públiques i les editorials comercials. Aquesta mesura tindria un doble efecte: aportaria negoci a un sector editorial menut i atomitzat com és el valencià i impediria que es donaren situacions com la que hem conegut recentment a través de la premsa de l'existència de centenars de milers de llibres institucionals emmagatzemats en una nau industrial.

Aportacions orals

- El fet de competir contra les grans empreses trobem el fet que cultures amb llengua pròpia com la nostra pot suposar la seua extinció.
- Estem dissenyant un pla per a cinc anys on cal prestar atenció al llibre en digital però tampoc hem de deixar de treballar pel llibre. Cal superar la invisibilitat del llibre valencià. Hi ha producció però poca demanda.
- Un altre fenomen preocupant és la unitat de la llengua.
- Ajudes, subvencions. El llibre és cultura i si no és així no mereix ajudes. Hem de dissenyar noves ajudes que faciliten la producció. També hem de donar eixida a les traduccions en la nostra llengua.
- Una altra recomanació seria que tots els llibres editats per institucions públiques s'editaren conjuntament amb editorials privades tal com es fa en altres comunitats autònomes.

El respecte a la Propietat Intel·lectual – Rafael Domínguez (Ed. Tirant Lo Blanch)

Dues reclamacions, un prec i un desig.

Cada volta que em demanen que parle sobre propietat intel·lectual em faig la mateixa pregunta: Per a què? Aquells que ja respecten la propietat intel·lectual continuaran fent-ho, mentre que aquells que no ho fan no crec que canvien d'opinió.

En aquesta ocasió la cosa pareix diferent, però intentaré no il·lusionar-me en excés.

Lamentablement la situació en què es troba el sector editorial és crítica i hi ha molts fronts oberts, però enfocant la falta de respecte a la propietat intel·lectual podríem centrar-la en dues reclamacions.

Dues reclamacions del sector editorial.

La primera, i és prou evident, es refereix a les fotocòpies il·legals.

Diferenciarè les fotocòpies en centres públics, d'aquelles que es fan en fotocopisteries privades. Sent importants les dues, considerem molt mes greus aquelles que es fan en els centres públics, ja que haurien de ser les primeres en complir la legalitat.

Què reclamem als centres públics?

És imprescindible que totes les fotocopiadores que hi ha en els centres docents, en les administracions públiques i en les biblioteques i que es puguen emprar per fotocopiar material protegit pel dret de propietat intel·lectual estiguen llicenciades per CEDRO, que és l'entitat de gestió encarregada de defensar i gestionar de forma col·lectiva els drets de propietat intel·lectual d'autors i editors.

Fotocòpies en comerços.

Totes les fotocopisteries privades que d'alguna manera fotocopien material subjecte al dret de propietat intel·lectual tindrien que estar igualment llicenciades per CEDRO; però allò més important és que no es permeta la fotocòpia de llibres complets amb la impunitat que hi ha actualment. Demanem una major vigilància per part de les forces de l'ordre a fi d'erradicar d'una volta per totes el que és una activitat delictiva en les nostres ciutats. I demanem a la comunitat educativa universitària que no permeta material fotocopiat en les seues aules. Sorprén veure com la Universitat, que és bàsicament creadora de propietat intel·lectual, permet material que atempta contra un dret tan fonamental per a una societat culta i lliure.

La segona reclamació es produeix per l'aparició de noves tecnologies que permeten la lectura digital dels llibres i que estan a lliure disposició en la xarxa. En aquest cas, a l'igual que en l'anterior, diferenciarem entre les plataformes privades de descàrrega gratuïta, i les aules virtuals, fonamentalment de les universitats.

Aules virtuals. El poc control per part dels centres educatius sobre el material que es penja en les aules virtuals de les universitats està produint un perjudici greu al sector del llibre que ha de ser resolt de manera definitiva. I en aquest punt les universitats tenen avui en dia la possibilitat de demostrar que respecten de manera clara i inequívoca els drets de propietat intel·lectual firmant un acord amb CEDRO per llicenciar aquestes aules virtuals.

Plataformes de descàrrega de ebooks gratuïtes.

Reclamem a l'Administració una major vigilància per erradicar de la nostra societat la pirateria de ebooks en la xarxa mitjançant tots els medis dels que disposen les forces de l'ordre.

Aquestes reclamacions es podrien sintetitzar tan sols en una: compliment de la legalitat, de la llei del llibre. Autors i editors estan avui en dia teòricament protegits per les lleis, però en realitat es troben desprotegits per la seua escasa aplicació.

Un prec.

El major respecte és el reconeixement. Preguem a la Conselleria de Cultura que, tal com acaba de fer la Direcció General d'Arxius, Biblioteques, Museus i Patrimoni de la Generalitat de Catalunya, arribe a un acord amb CEDRO per a simplificar el pagament de drets d'autor del canon de préstec bibliotecari, tal com va aprovar el Reial Decret 624/2014, que desenvolupa el dret de remuneració als autors pel préstec de les seues obres realitzat en les biblioteques.

I un desig.

Avaluar el llibre i tota la seua cadena de creació i comercialització. Des de l'autor fins al llibreter. Els centres educatius, les administracions públiques i les institucions públiques haurien d'enviar un missatge clar i inequívoc de respecte als drets de propietat intel·lectual, realitzant campanyes contra la còpia il·legal i sobre els perills que això comporta per a la societat. Dissenyant, difonent i avaluant els efectes de campanyes públiques adreçades a grups de risc (adolescents, estudiants universitaris, etc.) sobre la còpia pirata.

Aportacion orals

Problemàtica amb les fotocopiadores. Cal que CEDRO [entitat de protecció] llicencie totes les copisteries + màquines de fotocòpies de centres, biblioteques i, sobretot, les universitats. Demana una major vigilància per erradicar aquesta activitat delictiva. Demana també a la universitat que no admeta l'ús de fotocòpies a les aules.

Pel que fa al món digital, cal anar amb compte amb les aules virtuals de les universitats i els materials que es comparteixen ja que no tenen cap mena d'acord amb CEDRO per a defensar els drets de la PI.

Plataformes de descàrrega ebooks. Cal una major vigilància per tal de controlar les descarregues il·legals. Teòricament autors i editors estan "protegits" per les lleis però aquesta protecció no s'aplica.

Fa un prec al reconeixement dels drets d'autor. Cal pagar els drets d'autor. Demana a la Conselleria de Cultura, que tal com ha fet la direcció de Museus i Biblioteques de la GenCat, el pagament dels drets a CEDRO. Avui dia aquest pagament és totalment inviable i normalment no es realitza.

Un desig: avaluar el llibre des de la seua creació fins la seua distribució. Cal +respecte cap a la còpia il·legal [+campanyes per joves sobre la còpia pirata]. R.

El circuit de la lectura recomanada – Josep Gregori (Edicions Bromera)

1. Campanya d'escriptors a les aules

A petició dels centres, propiciar la visita de l'escriptor a aquelles aules que hagen llegit prèviament llibre/s d'un autor determinat. Cal tenir en compte la remuneració dels autors, però també que, com que molts són professors en actiu, s'haurien d'arbitrar les mesures necessàries (p.e. un mes de substitució d'un professor/a per a l'aula) a fi que pogueren fer aquesta tasca de promoció de la lectura. Els centres adscrits a aquesta activitat, haurien de comprometre's a fer un treball escolar

basat en un recull d'orientacions (aquestes recomanacions s'haurien de difondre prèviament per part de l'administració educativa i, entre altres, explicarien com es prepara una visita d'un autor al centre). En els cursos fins al cicle mitjà d'Educació primària, també hauria d'obrir-se l'activitat de la visita escolar als il·lustradors.

2. Biblioteques d'aula

Cal posar en marxa ajudes econòmiques per a l'adquisició de biblioteques d'aula amb la finalitat que totes les aules puguen disposar d'una biblioteca ben nodrida de llibres adequats a l'edat dels escolars. Almenys el 75% dels llibres adquirits hauries de ser en valencià per compensar el dèficit de llibres en aquest idioma i alhora ajudar a la indústria editorial valenciana. Cal vigilar perquè la inversió es faça realment en llibres.

3. Dinamitzador de lectures.

Creació del responsable d'animació a la lectura del centre. El perfil d'aquest professional hauria de ser, més enllà del típic bibliotecari, el d'un professional format en les diferents tècniques per a seduir a la lectura. Aquesta persona hauria de dur a terme la creació de clubs de lectura en els centres docents, especialment de secundària i batxillerat.

Una experiència semblant es va implantar a Galícia, on ha obtingut bons resultats. Cal que els clubs estiguen coordinats per responsables ben preparats, que sàpien provocar el debat d'idees i la participació dels lectors. Cal aquests professionals, capaços de dinamitzar aquestes activitats, siguen contractats per la seua vàlua i capacitat contrastada.

Una fórmula similar és l'organització de tertúlies dialògiques entorn dels clàssics universals adaptats.

4. Formació del professorat

Cursos de formació del professorat en tècniques d'animació a la lectura, elaboració de plans lectors de centre, etc

5. Teatre i lectura

Campanya que gestione i financie l'assistència a la representació d'una obra de teatre que prèviament hagen llegit i treballat a classe, facilitant el col·loqui posterior amb els actors i/o autors de l'obra.

6. Booktràilers

Concurs de booktràilers sobre llibres llegits a l'aula o per suggeriment del professor o Dinamitzador de lectures, i que haurà l'estil del que es fa a Catalunya: <http://www.booktrailer.cat/>

Intervenció oral

Comença amb dues anècdotes. La primera ahir amb la tornada a l'estació el taxista va comentar que el valencià sols el parla la gent del poble. La segona, el debat amb un altre taxista sobre si és filologia catalana o valenciana.

Aquestes anècdotes demostren la poca normalitat al PV. Calen més iniciatives per a revertir una situació anòmala en molts terrenys i una de les més preocupants és la lectura i la normalització del valencià. Els lectors han de comprar i llegir llibres en valencià.

Propostes:

Primera mesura:

Organitzar una campanya d'escriptors a les aules [exemple IEC i alguns encontres d'escriptors a la Biblioteca Valenciana], d'aquesta manera es dignifica la figura de l'autor però també cal remunerar-la. Ací trobem un cas dins del marc de la LIJ on molts dels autors són mestres o professors en actiu, cosa que impossibilitza fer la investigació cap on deuriem anar. Des de la Fundació Bromera es proposa l'alliberament durant períodes curts [un mes] dels escriptors/autors/il·lustradors que realitzen la docència per a fer un recorregut pels centres que s'hagen compromés a llegir les seues obres. Per dur a terme aquesta mesura cal voluntat política i una xicoteta inversió econòmica que aniria lligada a l'educació i no a la cultura. Els centres que sol·liciten aquesta activitat, en cas de ser-ne molts, haurien de ser premiats pel treball de l'obra tractada amb l'autor.

Per part de l'administració, Conselleria, s'hauria de fer la redacció d'unes orientacions breus sobre com s'ha de fer la presentació de l'autor a l'aula per a guiar la seua visita als alumnes.

També cal reivindicar la il·lustració. Els il·lustradors dels llibres infantils també poden fer aquestes visites a les aules per a explicar als alumnes com es fan els dibuixos, com es planifiquen les il·lustracions, etc. Potser aquesta proposta seria interessant a les aules d'educació infantil.

Segona mesura: biblioteques d'aula

És important que els alumnes disposen d'una biblioteca a l'aula on accedir-hi.

La biblioteca d'aula ha de discriminar positivament la llengua i les editorials valencianes. Almenys un 75% dels llibres adquirits haurien de ser en valencià. Tanmateix, cal anar amb compte amb convertir la biblioteca d'aula amb un banc de llibres per als alumnes. Ha d'haver-hi una gran varietat de llibres perquè així podem incentivar la lectura.

Tercera mesura: dinamitzador de la lectura

No un bibliotecari. Una persona amb la formació suficient per a contagiar el gust per la lectura als xiquets i fer animació sobre un determinat llibre o dinamitzar tertúlies amb els alumnes.

Creació de clubs de lectura, sobretot a secundària i als instituts. Tenim l'experiència a Galícia, on aquestes tertúlies literàries foren un èxit a les aules.

Quarta mesura: la formació del professorat

Hem d'aprofitar la xarxa de professors per aprofundir la seua formació en dinamització i animació de la lectura.

També hem de primar el teatre. No tota la literatura és narrativa.

Quinta mesura: concurs de booktrailers

Sobre llibres llegits a l'aula

Aportacions dels assistents

El sector ha d'estar unit. En aquest simposi podem demostrar que aquesta unió existeix.

Cal treballar l'associacionisme

Dins del sector no som competència els uns amb els altres. Cal manifestar actituds col·laboratives sense deixar-nos dur per l'administració.

Destinar 250.000€ a aquest projecte està molt bé però ha d'arribar a la base. Si no arriba al de baix no serveix per a res. Cal avançar junts.

Hem d'evitar que els grans oprimeixen els menors.

Si la institució ha de publicar amb els diners de tots ha de fer-ho col·laborativament

Apunts de mesures d'Arturo Puig: Cal fer que els joves treballen com es fa un llibre a l'aula, de manera que aquest estiga present a l'aula, per tal que el valoren i respecten.

Josep Gregori: els estudiants han de conèixer tota la feina que hi ha rere la creació, la producció i la distribució d'un llibre

És rentable lluitar per la propietat intel·lectual

Exemple del cas anglosaxó: controlar la reproducció de l'obra. Si jo et controle, puc ser més generós amb l'autor remunerant-lo. En aquest cas no podem arriscar-ho perquè qui controla el dret de còpia, no està protegit.

Exemple: una col·lecció sobre com cuidar a les mascotes. Destinataris: nens 12 anys. Pàgines: 120. Prenem 6 veterinaris que fan el text + il·lustracions. Qui és el creador d'aquesta col·lecció? Està perfectament distribuït qui fa cada tasca. Ara arriba un comprador paquistaní que demana els drets d'autor de la col·lecció per a traduir-la en la seua llengua. Si 1 dels autors/il·lustradors diu que no, no es fa res.

Edició institucional. Exemple: una administració fa un llibre sobre la paternitat responsable. Es fa el llibret i es donen preservatius amb el llibret. La tasca estarà ben feta si el llibret el fa un editor i els preservatius es compren a una fàbrica. [exemple coedicions]. Un altre exemple és quan les publicacions institucionals es fan per concurs de creditors.

Tema tecnologies. És un tema complicat. Hem transmés la imatge que som antiinnovació, antitecnologies. Com la idea és que no ho farem nosaltres, ja ho fan els altres. Ací és on trobem el perill de les tecnologies. Cal identificar què és innovació i ajudar els projectes innovadors. També hem d'anar amb compte amb la gamificació: les ajudes no han d'anar als videojocs sinó a edicions de llibre editorial que sí incorporen la gamificació i la realitat virtual a les seues obres.

Necessitem un plantejament innovador. No calen més estudis que ens diguen el que ja sabem i que a més, suposen inversions que no tenim.

Cal treballar el teixit informatiu entre editors. És molt important la comunicació

Necessitem municipis i ciutats lectores. Els diners invertits, per molts que siguem, seran pocs però necessitem un escenari possible amb ajuntaments implicats: ciutats lectores. Fins i tots les empreses no dedicades al món del llibre poden implicar-se. Hem de deixar de mirar-nos el melic, no podem fer grans històries amb pancartes de “volem llegir”, hem de tindre una gran presència als mitjans de comunicació. Però sobretot, hem de treballar per aconseguir gent amb la voluntat d’engegar programes. És fonamental que els tècnics de cultura dels ajuntaments s’impliquen, també els bibliotecaris, els regidors de cultura, les llibreries... Hem de fer totes estes coses i hem d’enfortir el sector editorial. Si en este país hi ha 300 escriptors, 290 han eixit de les editorials valencianes. Si hi ha xiquets que els agrada llegir en valencià és perquè han hagut cabuts que han editat en valencià. Si fem tot açò, triomfem. necessitem un escenari possible amb ajuntaments implicats.

Haurem d’anar en compte a l’hora de fomentar la lectura i la indústria valenciana. En este sentit, les ajudes públiques s’haurien d’enfocar per a difondre els llibres. No només hem d’ajudar a la difusió editorial sinó a la difusió de la seua producció.

El fet d’invertir en l’educació és invertir en lectors juvenil que es convertiran en lectors adults. Són beneficis a llarg termini.

Cal reconèixer d’alguna forma donant un reforç positiu: curricular, acadèmica, a tots els centres que fomenten la lectura.

Josep Gregori torna a traure el tema d’itbooks i la seua producció ja que afirma que Arturo Puig peca de modèstia, llavors ensenya l’app de lectura de “Cadavercita Roja”, una versió zombi de Caputxeta Vermella que ens recorda a les imatges de Tim Burton. Llavors, Arturo Puig parla més sobre els projectes de la seua empresa i com funciona:

ITBOOKS: treballa un guió en original en versió digital. És una idea a desenvolupar que comença amb un guió literari que es tradueix a un guió semblant al cinematogràfic: storyboard que desenvolupa la història gràficament. Després ja vindran els il·lustradors, els correctors, etc. Compta amb la possibilitat d’animació per aquest tipus de literatura. És una postura novedosa pel que fa al concepte: narrativa interactiva que motiva als usuaris a llegir. En les pàgines de lectura s’intenten evitar les distraccions. Tanmateix cal més difusió.

Gregori afirma que recentment Faristol ha començat a fer ressenyes d’aquests tipus de lectures però que no és suficient per a donar a conèixer aquesta tasca.

Maria Peris parla sobre formes d’aproximar la lectura als més joves, sobre booktubers o influencers ja que els joves passen més temps entre pantalles que a la xarxa. Potser caldria incidir més en aquest tipus de publicitat per cridar la seua atenció. També posa exemples com els booktrailer, llistes de cançons a Spotify com les que utilitza l’editorial Sembra Llibres per apropar-se als lectors o la

producció de vídeos musicals com el que va fer Bromera el passat estiu per acompanyar la novel·la *Aquell agost amb punt final* de Joanjo Garcia.

Llavors s'enceta el tema sobre la influència a la xarxa i una participant al grup de discussió afirma que cal anar amb compte amb la magnificació perquè podem fer que les indústries grans siguin encara més grans i les menudes més menudes i açò és el que cal cuidar.

II.3.9 Grup de discussió de biblioteques

Coordinació: Josep Maria Baldaquí (Universitat Alacant)

Foment de la Lectura en Biblioteques – Asun Atero (Biblioteca de Massamagrell)

Què podem fer des de les **biblioteques públiques** per a arribar a públics inèdits, fidelitzar els actuals i, si de cas, reforçar el protagonisme d'estos equipaments entre l'opinió pública –ciutadana i política- i aconseguir la presència mediàtica que es mereixen, per tal d'assolir l'objectiu de **promocionar i fomentar la lectura?**

I únicament vaig a centrar-me en les biblioteques públiques, perquè són a qui hem encomanat la gestió de la lectura pública.

Els bibliotecaris hem de reconèixer que desenvolupar estratègies de promoció és més complex a l'actualitat: dificultat per a captar l'atenció de la ciutadania; interessos diversos dels potencials usuaris; dificultat del llibre per a competir amb altres “entreteniments” que ja hi són a l'abast de tots des de l'adolescència... I **la crisi**, que ha suposat un augment considerable del nombre d'usuaris i de l'ús que es fa del conjunt de la biblioteca, i que conviu amb les retallades, que incideixen especialment en l'adquisició de les col·leccions.

Aquest és el repte... Necessitem biblioteques modernes i amb serveis adequats –més bé, innovadors- a la localitat sobre la que incidim.

L'organització del Simposi ens ha demanat que presentem 2-3 necessitats o deficiències sobre aquesta matèria que podria assumir un futur Pla de Foment de la Lectura i del Llibre.

Les **propostes** que apunte per al debat, tracten d'implicar a la ciutadania -i a les institucions que els donen suport- en la configuració de com ha de ser el servei públic anomenat biblioteca, posant en valor l'espai, el fons i la actitud.

1. Posar la mirada en els espais de les biblioteques públiques.
2. Difondre el fons local a través de la tecnologia wiki.
3. Adquirir de manera participativa el fons de les biblioteques.

1. Posar la mirada en els espais de les biblioteques

L'objectiu és **modernitzar edificis, instal·lacions i equipaments** –en definitiva, les infraestructures- de les biblioteques públiques, més enllà dels mínims en metres quadrats i horaris d'obertura setmanal que arreu de l'article 26 de la Llei 4/2011 de Biblioteques de la Comunitat Valenciana.

Idees bàsiques per a articular la proposta:

1.1 L'ESPAI de la biblioteca és un recurs clau per al foment de la lectura i la primera estratègia de posicionament de la biblioteca respecte a la comunitat per a la que treballa.

L'espai ocupat per la biblioteca, el seu emplaçament i el seu acondicionament no són elements neutres per a l'impacte que poden causar en la població on estan ubicades.

1.2 La biblioteca és l'aparador més important del llibre a la seua comunitat i és l'únic equipament bàsic i obligatori de l'àmbit cultural a un municipi de més de 5000 habitants.

Necessitem biblioteques modernes, atractives, acollidores, que ajuden a desenvolupar serveis adequats per a la població; que criden l'atenció dels no usuaris i dels potencials usuaris; amb possibilitat de mostrar i d'exposar els seus fons i els seus recursos; accessibles, grans, obertes, intergeneracionals i concebudes com a espai públic de trobada –física o virtual- on capiem tots.

Necessitem biblioteques amb **espais innovadors**. Tot en la biblioteca -des del mobiliari ben dissenyat, la decoració, la disponibilitat del fons, la il·luminació, els equipaments informàtics, la senyalització, la wifi, la disponibilitat d'endolls, ... fins l'actitud del personal- ha de produir una atmosfera de lloc interessant i utilitzable, d'escenari o laboratori per a la lectura.

2. Difondre el fons local a través de la tecnologia wiki

L'objectiu és posar a l'abast de la ciutadania **el fons d'àmbit local** de les biblioteques públiques i **donar visibilitat als autors locals**, a través de la **tecnologia wiki**. Proposta:

2.1 Apostar per un concepte de biblioteca que crea comunitat i treballa per la difusió de la col·lecció local, la qual presenta els aspectes més diferenciadors del fons de moltes biblioteques.

La col·lecció local és una de les seccions de més interès i, segurament, la més curiosa de les biblioteques; i singularitza l'oferta que realitza front a altres serveis culturals i altres biblioteques del seu entorn geogràfic. Cal recordar que bona part d'aquest fons està ubicat en dipòsits o magatzems, en espais poc accessibles o exclosa del préstec.

2.2 Apostar per un concepte de biblioteca com a productora de continguts i treballar les diverses possibilitats que permet la tecnologia *wiki* per editar continguts d'àmbit local, amb especial incidència en la difusió dels autors locals i la seua obra, i en valencià.

Per a assolir aquesta finalitat, hem de potenciar el voluntariat cultural i la col·laboració de les biblioteques amb els Amics de la Vikipèdia i altres entitats locals per a que s'integren en el projecte Vikipèdia.

La utilització de les ferramentes web pot augmentar i diversificar les oportunitats de lectura i acostar a altres tipus d'usuaris cap als autors de l'entorn més immediat.

Necessitem biblioteques productores de continguts, que elaboren un relat amb missatge propi, que col·laboren amb altres entitats per a que els autors locals estiguen disponibles en Internet i en valencià; i amb llicències lliures per a la fàcil accessibilitat a la informació.

3. Adquirir de manera participativa el fons de les biblioteques

L'objectiu és obrir les portes a la **gestió participativa** de les biblioteques públiques en la **selecció i la formació del seu fons**, a través de les **propostes d'adquisicions i les donacions**. Idees bàsiques per a articular la proposta:

- Hem d'encertar en allò que oferim a la ciutadania, especialment davant la crisi, i el contingut del fons d'una biblioteca és una prioritat front a altres serveis o ofertes culturals.
- La participació de tots en oferir un tipus de fons ben valorat –és a dir, allò que interessa- permet fidelitzar els usuaris i accedir a sectors inèdits (molt més que organitzar moltes activitats) i transmet la idea de què les biblioteques són de tots i per a tots.

Proposta:

3.1 Apostar per un concepte de biblioteca a la carta, que potencie el servei de desiderata i considere les propostes d'adquisicions com una selecció “en firme” del fons a adquirir; que organitze grups de treball, entre usuaris i no usuaris, per a elaborar la política d'adquisicions i sincronitze amb la demanda real (i potencial) de lectura pública.

3.2 Apostar per les donacions, valorant-les com un compromís de la ciutadania amb la formació del fons de les biblioteques, i amb moltes possibilitats d'accions.

Cal explicar què documents són susceptibles de ser incorporats i quins documents no i perquè. Però la biblioteca pot gestionar alternatives al fons que no interessa; i estudiar els possibles beneficis fiscals d'una donació.

En definitiva, necessitem biblioteques barates i útils.

Algunes lectures:

- <http://elcafedeocata.blogspot.com.es/2015/12/leer.html>
- <http://elcafedeocata.blogspot.com.es/2015/12/cuantos-libros-hay-en-casa.html>
- <http://es.slideshare.net/fcampal/propuestas-para-las-nuevas-bibliotecas-pblicas>
- <http://www.infotecarios.com/pensando-una-nueva-biblioteca-propuestas-de-gestion-para-nuevos-desafios/>
- Com les biblioteques poden promoure la lectura a partir d'activitats basades en internet. Rolf Hapel <http://bid.ub.edu/22hapel1.htm>
- Cincuenta ideas para sorprender desde la biblioteca pública. Carme Fenoll i Ciro Llueca <http://bid.ub.edu/17fenol2.htm>

- Contra les activitats d'animació de la lectura per a adults en la biblioteca pública: l'experiència de Can Sumarro. Pere Comellas Casanova: <http://www.ub.es/biblio/bid/02comell.htm>

Reptes actuals de les biblioteques valencianes. María Jesús Carrillo (Subdirecció General del Llibre, Arxius i Biblioteques. GVA)

1. Adaptación de las bibliotecas a las demandas de ciudadanos en el contexto social y tecnológico. Nuevos servicios y nuevos perfiles profesionales. Cambio de paradigma para continuar siendo facilitadores democráticos de servicios culturales y dotar y formar en las nuevas herramientas de lectura y conocimiento.

Un buen servicio bibliotecario es el que responde a las necesidades reales de los ciudadanos. En este sentido nos encaminamos hacia un doble papel cultural y social:

- biblioteca como lugar de estímulo intelectual. Un reto para las nuevas bibliotecas es convertirse en espacio para la creatividad, saber qué ideas están despertando interés y fomentar en nuestros centros la innovación, el ingenio y el talento local. Además. Citando a Paul Hauldegraber: “La lectura es una experiencia que puede oscilar entre lo privado y lo público, ser estimulada en la arena pública, para regresar enriquecida a la esfera privada
- la biblioteca como lugar que invita a la comodidad y al disfrute de su espacio reservando zonas para el uso social. Disponer de un espacio común, acogedor y con recursos, es también un derecho de los ciudadanos.

Precisamente la dimensión social de la biblioteca pública la convierte en un eficaz elemento para combatir el desarraigo y la exclusión social. La actuación de las bibliotecas como elemento integrador, igualador de oportunidades y de facilitador de recursos básicos de información y cultura, está cobrando cada día mayor relevancia

- la biblioteca como espacio virtual. Además de integrar servicios de préstamo online de lectura electrónica, deber ofrecer un espacio social virtual para los ciudadanos de sus respectivas comunidades locales, donde éstos puedan participar activamente agregando contenidos o a través de las redes sociales u obteniendo recursos formativos a través de eLearning.

El cambio en su distribución espacial encaminada al esparcimiento cultural y el uso social, y el crecimiento en el espacio virtual revierten necesariamente en un cambio en la oferta de recursos, servicios y la adaptación de su funcionamiento y normativa a esta nueva realidad.

En conjunto, hemos de potenciar la biblioteca como lugar para el aprendizaje – y sobre todo para la lectura- desde el disfrute y la experimentación, un lugar donde elegir y en el cual convivan múltiples recursos: libros, juegos interactivos, cine, música, cuentacuentos, talleres de lectura, exposiciones y todo aquello que estimule la curiosidad y satisfaga la capacidad innata de aprendizaje del ser humano y el placer de la lectura desde la más absoluta libertad.

2. Bibliotecas y acceso a la lectura y dinamización cultural en pequeños municipios o zonas desfavorecidas. Necesidad de políticas culturales específicas.

Si anteriormente hemos expuesto el papel social y de dinamización cultural de las bibliotecas, tenemos por delante un importante reto que cubrir y es potenciar el papel de las bibliotecas precisamente donde más carencias hay. Los pequeños municipios y zonas desfavorecidas necesitan la acción de políticas específicas que inviertan recursos y doten de estructuras flexibles para cubrir las necesidades de lectura, formación y cultura de toda la población, independientemente de cuál sea su ubicación geográfica. El derecho a la lectura es para todos.

Los requisitos mínimos que debe cumplir para integrarse en la Red de Bibliotecas Públicas de la Comunitat Valenciana actualmente están regulados en la Ley 4/2011, de 23 de marzo, de la Generalitat, de bibliotecas de la Comunitat Valenciana:

Según marca su artículo 26, los municipios cuya población supere los 5.000 habitantes, de acuerdo con lo prescrito por la Ley 7/1985, de 2 de abril, Reguladora las Bases del Régimen Local, deberá crearse y mantenerse, una biblioteca pública municipal.

La creación de bibliotecas públicas municipales deberán reunir los siguientes requisitos mínimos:

- a) Cumplirán la normativa específica sobre personas con discapacidad, y en materia de accesibilidad y supresión de barreras arquitectónicas, urbanísticas y de la comunicación.
- b) La superficie de uso exclusivo bibliotecario será, como mínimo, de 300 metros cuadrados útiles.
- c) Deberán contar en la plantilla de la corporación municipal, mínimo, con las siguientes plazas de personal técnico de bibliotecas: 1.º Bibliotecas de municipios de entre 5.000 y 10.000 habitantes: un técnico de bibliotecas.
- d) Se establecerá un horario mínimo de apertura semanal al público de 30 horas para bibliotecas públicas pertenecientes a municipios entre 5.000 y 10.000 habitantes.

Sin embargo, para los municipios menores de 5.000 habitantes no es obligatorio. En su artículo 27 se marcan los requisitos de creación de las Agencias de lectura pública municipales

- a) Cumplirán la normativa específica sobre personas con discapacidad, y en materia de accesibilidad y supresión de barreras arquitectónicas, urbanísticas y de la comunicación.
- b) La superficie de uso exclusivo bibliotecario será de 150 metros cuadrados útiles.
- c) Deberán contar, en la plantilla de la corporación municipal, como mínimo, con las siguientes plazas de personal de bibliotecas: un auxiliar de bibliotecas.
- d) Se establece un horario mínimo de apertura semanal al público de 20 horas.

Una vez integrados en la Red de Bibliotecas Públicas de la Comunidad Valenciana pueden integrarse también en la Red Electrónica de Lectura Pública Valenciana, tal y como establece el artículo 17 de la citada Ley 4/2011.

En consecuencia, los municipios que no cumplen estos requisitos quedan fuera de la Red Electrónica de Lectura Pública Valenciana, lo cual les excluye de la opción de solicitar Ayudas y también de integrarse en el catálogo colectivo, la Plataforma eBiblio, y otras ventajas de la Red.

Nos encontramos ante el reto de que las políticas públicas de bibliotecas, a través del PVFLL, contemplen una línea estratégica de actuación que combine normativas, recursos y cooperación administrativa para resolver la paradoja actual que deja a ciertos municipios fuera del Sistema Bibliotecario, y por tanto crea una situación de ciudadanos de “segunda” respecto al derecho al servicio público de la lectura.

3. Lectura digital en bibliotecas. Derecho a la lectura e información como servicio público. Plataformas digitales y acceso a licencias. Modelo de negocio nuevo aún por definir que condicione los servicios de lectura digital.

La gran ventaja del servicio de préstamo online de libros electrónicos gestionado a través de plataformas tecnológicas propias o contratadas, es que crea hábitos de lectura digital con respeto a los derechos de autor, llega a toda la geografía de la comunidad lectora valenciana y supera todas las barreras de movilidad y horarios que puede ser un inconveniente para ciertos colectivos de lectores.

En estos momentos en la Comunitat contamos con la plataforma eBiblio CV, que es un proyecto del estado gestionado por las CCAA. El proyecto está en su arranque y está obteniendo buenos resultados según la inversión en contenidos y difusión que se realice. Cataluña y Madrid son quienes lideran las cifras de usuarios. El problema actual es que por la competencia empresarial y cuestiones de contratación, la plataforma está sujeta a demasiadas vicisitudes tanto de adaptación tecnológica como de contenidos que dependen de nuevos acuerdos con el sector editorial.

Si logran superarse ambos obstáculos y se invierte en contenidos (con especial focalización de la lectura en valenciano) puede ser una potente herramienta para facilitar la lectura en ciertos colectivos y atraer a nuevos tipos de usuarios.

La Lectura Infantil en Biblioteques. María Dolores Insa Ribelles (Biblioteca de Cocentaina)

És necessària una col·laboració conjunta de les diferents àrees d'Educació i de Cultura de la Generalitat Valenciana per al foment de la lectura entre els nostres xiquets i joves. Ajuntar esforços, recursos, inversions, coordinar-se amb les diferents Administracions i associacions implicades en el foment de la lectura.

Formació:

1. Al bibliotecaris: formació permanent en diferents sectors referent al llibre, les biblioteques i el món digital. Reciclatge continu, com abans. Hi tenim moltes mancances, sobretot dins del món digital i la difusió de la lectura.
2. Als professors: formació referent no sols al funcionament d'una biblioteca escolar i la seua dinamització, també al voltant del món del llibre i documents i al món digital. Hi ha molt desconeixement per part dels mestres sobre editorials, coneixements d'autors/es (escriptors i il·lustradors/es), sobre els llibres d'informació i obres de consulta (en suport paper i digital) fonamentals per a desenvolupar projectes de treball a l'aula.
3. Al pares: formació, amb xerrades i tallers, sobre la importància de la lectura i la seua difusió dins de la família, sobre la selecció dels llibres per als seus fills, o com contar històries i jugar amb poemes, sobre la importància de la lectura iconogràfica i la seua funció, etc.
4. Als xiquets/es i joves, amb tallers sobre diferents gèneres literaris, sobre booktoubers i booktrailers, sobre còmics, etc.

Altres propostes

5. Seria interessant que el programa de catalogació de documents fora el mateix per a les biblioteques públiques, les biblioteques escolars i les dels CEFIREs. Es tractaria de crear una autèntica xarxa de biblioteques, més enllà de les Administracions a les que pertanyen.
6. **Creació d'una biblioteca centralitzada per als Clubs de Lectura Infants i Juvenils** que anirà creixent el seu fons i servirà per a fomentar aquest tipus d'activitat, realitzant préstec a totes les biblioteques (de qualsevol tipus) que ho sol·liciten. Es pot ampliar a lectura per adults. Màxima rendibilitat d'aquests llibres.
7. La **intercomunicació entre biblioteques públiques i biblioteques escolars** és imprescindible i ha d'anar més enllà de les visites escolars. Tenim objectius comuns. Per tal de rendibilitzar els fons documental, caldria que les biblioteques públiques estigueren dotades d'un fons bibliogràfic, divers, ampli i actualitzat, que assortiria a les biblioteques escolars i que els seus serveis entraren dins de l'aula, atenent a les necessitats educatives, informatives i lúdiques dels alumnes.
8. **Comissió de selecció de llibres infantils i juvenils**, actualitzats, que difonguin la LIJ, incloent i donant a conèixer tot tipus d'editorials i tot tipus de lectures. Els resultats es penjaran en una plataforma digital o s'editaran digitalment i s'enviaran a les biblioteques públiques i a les biblioteques escolars. Les actualitzacions es faran trimestralment. A més, seria interessant realitzar i difondre guies de lectura temàtiques (<https://es.pinterest.com/salviabiblio/muerte-en-la-literatura-infantil-mort-en-la-lij/>).
9. Tenim molts bons **escriptors/es i il·lustradors/es**, de vegades poc coneguts. Caldria ficar-se en contacte amb les associacions d'escriptors/es, il·lustradors/es, editors i llibreters per tal de dissenyar diferents tipus d'activitats conjuntes i donar a conèixer la seua obra pels diferents indrets del nostre territori. Per exemple, les exposicions que realitza l'APIV podrien mostrar-

se en les biblioteques, complementant-se amb fons bibliogràfic dels il·lustradors i amb tallers. Dissenyar rutes literàries anuals amb els escriptors/es i il·lustradors.

10. **Creació i foment d'aplicacions digitals que fomenten la lectura i l'escriptura en la nostra llengua.** Creació i foment de xarxes digitals conjuntes per a la lectura infantil i juvenil, amb la participació de pares, mestres, bibliotecaris, xiquets/es, etc. Hem d'aprofitar les TIC i TAC per a difondre la lectura d'una manera lúdica. Aplicar tècniques de gamificació a les biblioteques –públiques i escolars, conjuntament- per a crear i fidelitzar lectors, fent xarxes de lectura i assolint l'hàbit lector.
11. Fomentar **trobades anuals entre els diferents sectors implicats en el foment de la lectura.**
12. A l'actualitat hi ha moltes **biblioteques que estan fora de la XLPV** –tan sols unides per la catalogació de llibres-, per diferents motius. Cal recuperar aquestes biblioteques si volem una autèntica XLPV que actuï conjuntament, unint i compartint esforços.
13. Els llibres infantils i juvenils tenen una escaient **presència als mitjans de comunicació**, caldria que augmentara i millorara. Aprofitar 'les estrelles' actuals –esportistes, cantants, etc.- per a publicitar la lectura i els seus beneficis, per a recomanar llibres.
14. Caldria crear **bibliobusos** (o altres mitjans semblants) a les comarques on hi ha un gran nombre de poblacions menudes que no tenen biblioteques i que, a més, tampoc funcionen les biblioteques escolars per no tenir fons bibliogràfics adients en els CRAs. És una idea que fa anys vaig proposar a la Conselleria de Cultura perquè em sembla discriminatori que per nàixer en un poblet no es pugui tenir accés als documents. Caldria actuar conjuntament Conselleria de Cultura i Educació, amb les Diputacions territorials i els Departaments corresponents de la Comunitat Europea –que hi donen subvencions per aturar i salvar els desequilibris territorials-. El bibliobús dependria d'una biblioteca pública capçalera que difondria els documents, faria aplegar els seus serveis a tota la comarca i compartiria les activitats de foment lector a tots els seus habitants, especialment als xiquets i xiquetes. A l'actualitat, per exemple, la Biblioteca Municipal de Cocentaina realitza actuacions de biblioteca comarcal –Comarca del Comtat-, treballant conjuntament amb els CRA 'Mariola-Benicadell' –Annacleta, la bibliobicicleta- i 'L'Encantada' i amb el centre escolar de Benilloba per tal de que els seus alumnes no tinguin mancances bibliogràfiques ni de foment a la lectura, però tot depèn de l'Ajuntament de Cocentaina; es podria fer més i millor.
15. **Valorar la lectura:** familiar, social i educativament, sense hipocresies. Un lector no naix, és fa, i això suposa un esforç individual i col·lectiu, dels que hem de ser conscients. Les biblioteques públiques som especialistes en lectura i la nostra tasca s'ha d'enlairar públicament per a transmetre a la societat què fem i per a que serveix el què fem. Treballar tots junts per a que l'objectiu de crear lector i fidelitzar-los siga una realitat.

Els Clubs de lectura (en Internet). Teresa Juan (Xarxa de Biblioteques de l'Ajuntament de València)

Necesidades o sugerencias respecto al tema CLUBS DE LECTURA

1. Es de sobra conocido que los clubs de lectura tienen una gran aceptación por parte de los usuarios de bibliotecas. En ocasiones son personas particulares, profesores de literatura o grandes aficionados a la lectura, los que coordinan los mismos, con la ayuda y colaboración del personal bibliotecario. Pero en otras ocasiones somos los bibliotecarios los que nos encargamos de coordinar dichos grupos, desde la selección de lecturas hasta la discusión de las mismas en grupo. Sin embargo, no somos personal especializado, y necesitaríamos apoyo y formación al respecto, tanto en lo referente a literatura, como en las habilidades en el manejo de las redes para enriquecer nuestra aportación a los mismos; así como el intercambio con las experiencias de otros Clubs.
2. Por otra parte en ocasiones la adquisición de lotes de libros para la actividad resulta en ocasiones una barrera. En nuestro caso, ya que somos una red de más de 30 bibliotecas, suele ser menor, pero en ocasiones tenemos que ceñirnos a los fondos que ya tenemos, y sobre todo en lo que respecta a poesía y teatro, son muy escasos, ya que las adquisiciones, como bien sabéis, están supeditadas a los escasos presupuestos.
3. Y por último, nos gustaría poder contar con más autores que participen en las reuniones de los clubs, ya que resulta del todo gratificante y enriquecedor poder comentar los libros con los mismos. Tal vez, en alguna medida, las editoriales podrían prestarnos su ayuda en ésta tarea.

Els casals de la joventut. Àngeles Cuenca (IVAJ. Cap secció CCDIJ i xarxa d'informació)

Considerem que els casals de joventut o els centres juvenils, com a espais d'oci educatiu, són un lloc estratègic per a plantejar la lectura com una activitat lúdica, sense les connotacions d'obligatorietat que podria tindre dins de l'àmbit escolar.

Com a necessitats que presentaríem en el "II Simposi sobre la lectura, el llibre, les biblioteques i l'escola", relacionades amb el sector juvenil, serien les següents:

1. Col·laboració entre les biblioteques i els centres juvenils per a la realització d'activitats de foment de la lectura per al sector de població infantil i juvenil (clubs de lectura, racons d'alliberament de llibres, tallers de lectura en veu alta, etc.).
2. Formació en animació lectora per al personal tècnic de joventut.
3. Activitats de foment de la lectura a les xarxes socials (grups de discussió, concursos, etc.).

Aportacions dels assistents

En general, el debat que es va suscitar va incidir en aspectes relacionats amb les intervencions inicials dels invitats, amb suggeriments i matisacions realitzades sobre la informació aportada. Enumerem a continuació algunes de les idees o matisos introduïts de nou o subratllats en el debat:

- Hi ha unanimitat en la necessitat de reformar la Llei Valenciana de Biblioteques. És un dels temes més subratllats, que ja havia estat introduït per M. Jesús Carrillo i M. Dolors Insa.
- S'incideix en la necessitat de definir la funció de la biblioteca més enllà dels aspectes materials que han de tenir. Les biblioteques han de ser centres socioculturals comunitaris (Agora) i centres de producció de continguts, especialment en relació als continguts locals.
- La necessitat d'introduir les biblioteques petites en la xarxa de biblioteques amb totes les funcionalitats. En l'actualitat, la major part de les biblioteques valencianes només empenen el servei de la xarxa de biblioteques per a la catalogació
- La necessitat de dinamitzar les biblioteques dels centres educatius, d'enfortir les relacions entre biblioteques públiques i biblioteques educatives i, fins i tot, d'introduir-les biblioteques educatives en la xarxa de biblioteques públiques (com passa a altres països). Se subratlla la falta de dotació pressupostària i de personal de les biblioteques escolars.
- Necessitat de dotar millor les biblioteques, especialment de personal, no necessàriament bibliotecaris.
- En relació al punt anterior, necessitat d'obrir les biblioteques a nous perfils professionals. Se'n comenten dos exemples: a) Docents: per a dotar de serveis nous les biblioteques (p. ex. ajudar els joves a fer els deures escolars); b) Tècnics Superiors en Animació Sociocultural i Turisme, que pot ser interessant per a dinamitzar les biblioteques i també per a fomentar la relació entre la biblioteca i l'entorn.
- En relació al punt anterior, hi ha coincidència a valorar que una part del funcionament de les biblioteques, especialment en allò que implica innovació, és basa en el voluntarisme dels bibliotecaris i la resta de personal que hi treballen, la qual cosa no és sostenible.
- Obrir les biblioteques a la població. Aprofitar i coordinar les accions de voluntariat.

II.3.10 Grup de discussió d'ensenyament

Coordinació: Gemma Lluch (Universitat València) Relatora: Núria Arnau Mechó (Universitat València)

Ensenyament, lectura i Internet – Alicia Martí (Un entre tants)

DEFICIÈNCIES

1. Falta de recursos en els centres:

A. humans: l'augment de ràtio (36 a l'ESO, 45 al batxillerat -ara sembla que disminuirà de manera poc significativa encara en 3 o 4 alumnes per aula per l'any que ve-) i d'hores lectives impossibilita l'atenció organitzada i cooperativa de la Biblioteca escolar (i de molts altres aspectes del funcionament escolar, és clar). La majoria de vegades les hores de biblioteca són "hores de guàrdia" i el Pla lector de centre és paper mullat a efectes pràctics. No tenim espai temporal per a treballar en equips de biblioteca i programar l'actuació des de la biblioteca de centre. En centres antics on no hi ha espais físics adequats la biblioteca fa altres funcions: espai per castigats, per tallers de prevenció de salut, educació vial...

B. tecnològics: Els recursos tecnològics són desiguals segons els centres, però la majoria no tenen ordinador en cada classe. En general, els ordinadors són obsolets, la majoria heretats, no funcionen bé. Els projectors sembla que están més estesos, es trenquen sovint així com els sistemes d'àudio. Si s'espantla alguna màquina es tarda molt en reparar i si toca fer actualitzacions el professorat d'informàtica o el coordinador/a TIC no donen l'abast, per les hores i la ràtio. No hi ha lectors digitals ni tauletes. No hi ha suficient instal·lació electrònica (endolls, cables...) ni potència d'Internet (no sé si els centres podrien pagar pel preu de la llum una integració real de les TIC a l'aula).

C. materials: els materials en els centres (llibres, materials de foment lector...) quasi sempre procedeixen de donacions editorials ja que fa anys, almenys 4, que els departaments no fem "comandes" per a comprar res. El material fungible com cartolines, colors, fotocòpies, fotocòpies a color, o bé es paga per part del professorat o bé es compra i el centre te'l paga (però no està massa ben vist gastar en això si no eres de plàstica). Els pressupostos es dediquen a calefacció, llum i aigua principalment, també a avaries i a dotar de tecnologia els centres molt lentament.

D. espais confortables: Hi ha escoles europees públiques que compten amb sofàs, estores, coixins, prestatgeries on l'alumnat té varietat de llibres a l'abast en tot moment i quan finalitzen les tasques, lliguen voluntàriament com a descans (llibres, còmics...)[1].

E. censura: la censura de les xarxes socials als centres s'ha de plantejar d'una altra manera que conjumine la protecció del menor, la responsabilitat del professor i l'agilitat per poder programar activitats fent-ne ús d'elles.

2. Organitzatives: encara que els professors ens formem molt i hi ha un gran interès en aquest tema, tant l'amplitud dels currículums, com les hores lectives, com el nombre d'alumnes, com els espais i recursos insuficients dels centres fa que dissenyar i posar en marxa activitats de TIC i lectura es convertisca en una heroïcitat la majoria de vegades. Es pot fer, però amb moltes dificultats. És normal trobar dificultats quan assagem noves activitats amb els alumnes, però ara mateix en la situació que està l'escola és molt més que complicat. Tot i així hi ha moltes experiències que els professors posem en marxa.

L'organització de l'actual sistema escolar on, per exemple, la distinció entre primer cicle d'ESO i segon cicle d'ESO s'ha convertit en una cosa purament nominal (la ràtio i els espais són els mateixos, la metodologia ha de ser per força la mateixa, mateix nombre de professors, la transició

de primària a secundària que feien molts centres s'ha vist molt perjudicada per les retallades, no hi ha prou professorat, reforços, poca flexibilitat per crear plantilles) no permet dedicar temps a posar en marxa un pla lector realista transversal en la majoria dels centres, ni tan sols dedicant-hi temps propi, perquè habitualment amb anar solucionant els problemes de convivència que van sorgint en el dia a dia i fent les hores lectives i els continguts que proposa el currículum (exàmens, avaluacions, treballs...) ja en tenim prou.

NECESSITATS:

Se'n deriven de les deficiències:

- baixar la ràtio a números assumibles (ara amb la introducció de les competències l'avaluació encara és més detallada i personalitzada, però l'hem d'aplicar en un context on tot continua igual: espais, nombre d'alumnes, continguts... es multiplica el temps dedicat a aquesta tasca i la introducció de les competències, al capdavant, es converteix en ineficient i mal feta),
- baixar les hores lectives (els professors treballem al centre i a casa, però hem de disposar de més hores al centre que no siguin de "pura classe" perquè al centre és on s'experimenten els canvis en sincronia física)
- proposar que una part dels continguts del currículum es treballen a través de la lectura (el currículum no s'especifica com s'ha de treballar, són llistats de continguts i objectius, ara classificats per competències, amb què els professors batallarem com podem, habitualment amb el llibre de text, a partir de les retallades encara més per la dificultat de treball cooperatiu, etc.) és a dir, proposar que, per exemple, es dedique un terç de cada avaluació a la lectura.
- També caldria augmentar els dies de permís a l'any per assistir a conferències, congressos, seminaris (actualment en són 6 per any[2], no per curs lectiu, vol dir que si participes en juliol que no tens hores lectives però sí de permanència al centre també te'ls descompten d'aquests dies) que tenim els professors de secundària per a participar com a ponents o com a assistents en congressos específics sobre lectura i internet que es fan, habitualment de matí i en contextos universitaris i que aquest permís vinga donat per Conselleria directament com a cosa prioritària i no pel Director del centre, després es pot presentar una memòria o proposta d'activitat i dur-la a la pràctica. Els altres cursos formatius sobre lectura i internet (CEFIREs, etc.) ja els fem en el nostre temps lliure, habitualment de vesprada o congressos en cap de setmana organitzats per gent de primària i secundària.
- També és fonamental un enfocament diferencial de la lectura en valencià (i de la llengua) en les zones on els programes d'ensenyament bilingües no s'han posat en marxa mai i on hi ha exempció i la introducció de lectura en valencià i Internet en aquestes zones és una cosa molt potent i beneficiosa.

Hi ha un gran interès per aquest temes per part del professorat, des d'infantil a secundària i batxillerat, i un gran esforç per introduir-lo en la pràctica diària, però no s'està capitalitzant, per totes les mancances esmentades abans i derivades de temes econòmics i organitzatius (íntimament

l·ligats, però no completament) i perquè no es fan iniciatives a les quals els professors de primària i secundària puguen acudir a exposar les seues experiències (per horari i per temps).

Es podrien fer jornades d'intercanvis d'experiències als centres, activitats intercentres de lectura, jornades formatives amb professors i alumnes en altres centres i que tot això estiguera contemplat com a part de l'horari escolar..., a banda dels congressos, seminaris, que es fan de matí. Però crec que tot açò, si no milloren una miqueta les circumstàncies bàsiques de la faena, és una mica impossible de fer que perdure en el temps i s'enfortisca. Estem perdent oportunitats importantíssimes per a l'escola.

Cal dissenyar una acció planificada i avaluada de lectura en els centres escolars, com desenvolupa Gemma Lluch en la seua obra *La lectura al centre. Estratègies i activitats diferents*, que ja es fan de manera més o menys sistemàtica i contextualitzada a les aules: clubs de lectura, tertúlies, dinàmiques de biblioteca, etc.

Possibles objectius:

- Realitzar estudis/informes/enquestes sobre hàbits lectors dels estudiants. Quins són? Què lligen? On? Amb qui? Després d'escoltar/llegir a qui? (vg. Mireia Manresa, *L'univers lector adolescent*)
- Incloure els estudiants en la reflexió sobre el paper de la lectura, els hàbits i el gaudi lectors en l'èxit escolar i en la vida personal i professional de cada persona.
- Establir un corpus mínim de lectures -no sols literàries ni en llibre (també en altres formats; també digitals)- que els estudiants haurien d'haver fet en acabar cada etapa educativa, al marge d'altres de tria personal.
- Desenvolupar un pla de formació específica i de fòrums de reflexió i de treball de tot el professorat per tal de fer una feina efectiva de mediació/acompanyament al llarg del recorregut formatiu de cada matèria.
- Crear espais confortables i preveure-hi temps de lectura, amb abundants lectures de qualitat i variades.
- Vincular aquests espais i temps amb altres espais socials de fora de l'escola en l'espai físic de cada població i en Internet: biblioteques, museus, lleure (recitals, teatre, etc.).
- Incorporar especialistes en els centres: bibliotecaris, mediadors i assessors professionals.

La xarxa, ho sabem, és un bon espai per a desenvolupar i difondre part d'aquestes activitats. Com també, per a desenvolupar alguns dels objectius esbossats, com ara, la formació del professorat i la creació de fòrums de reflexió i de treball sobre lectura en el sistema educatiu.

[1] La nostra companya Olga Gargallo ha intentat crear un espai de lectura a l'aula del PMAR, on poden llegir en qualsevol postura, fins i tot es porten coixins de casa... L'experiència d'una hora a la setmana de lectura lliure s'ha enriquit en aplicar, punt per punt, el decàleg de Pennac: triar la lectura, possibilitat de canviar-la, de no acabar-la, de botar-ne pàgines, de llegir a través d'una aplicació del mòbil (Wattpad), de llegir tombats, amb coixins... Per a alguns alumnes ha estat la

primera vegada que s'han llegit del tot un llibre i han gaudit amb la lectura. Els pares i mares no ho podien creure... i la professora, si no ho hagués viscut en primera persona, tampoc no s'ho hauria cregut, sobretot perquè al PMAR la majoria d'alumnes no han llegit mai.

[2] DOCV Núm. 5690 / 29.01.2008. DECRET 7/2008, de 25 de gener, del Consell, pel qual es regulen els permisos i llicències del personal docent no universitari dependent de la Conselleria d'Educació. Correcció DOCV 24/04/08

Les trobades d'ensenyament i la lectura. Francesc Gisbert (Coordinadora pel Valencià Alcoià-Comtat)

Són activitats que estem fent des de la Coordinadora pel Valencià Alcoià-Comtat, dins del nostre àmbit d'actuació per trencar el prejudici que té la gent amb els llibres.

En les Trobades han inclòs activitats sobre la lectura.

1. Programa Autors a les Aules: organitzar visites dels autors als centres educatius.
2. Programa d'animació a la lectura a partir de contacontes i dramatitzacions, per a primària i secundària (poesia, narrativa i teatre).
3. Projecte de rutes literàries (per a centres educatius i població adulta): rutes per la muntanya, notes nocturnes cantant rondalles, pràctiques fora de l'escola però lligaes o publicidades des de l'escola.
4. Una de les rutes "el meu poble conta" que es fa per promocionar un llibre amb aquells que se situen en un poble concret.
5. Valoració del treball del contacontes en la promoció de la lectura. Arribar a la lectura per l'oïda.
6. Creació d'una pàgina web que incorpore totes les propostes de rutes literàries (a la nostra omarca en tenim 8 en actiu), ajudes per a l'edició de díptics i materials, difusió d'un calendari d'activitats.
7. Creació del progrma d'autors a les aules.

En la intervenció oral explica un programa per a promoure la lectura. La gent opina que els llibres són avorrits, per trencar açò es poden fer trobades. Aquestes trobades tenen la finalitat d'arribar a molta gent, la majoria dels quals tots aquells que no llegeixen gairebé mai. Hi ha una que es fa a Penàguila que s'ha convertit en una trobada anual i reuneix a 450 persones. També tenen dos altres trobades nocturnes, les quals impliquen un recorregut nocturn mentre es conten rondalles. Els xiquets arrosseguen els pares i els iaies a aquestes trobades

Són trobades per promocionar autors com Enric Valor i, a partir d'això es dóna un punt de vista de la lectura viva.

Els pares i els mestres hem de contar un llibre als més menuts per tal de fer-los veure que la lectura és divertida, és a dir, hem de motivar-los perquè comencen a llegir, i no donar-los un llibre i deixar-los sols en el moment de llegir-lo.

Un perill d'aquestes iniciatives és que siguen oblidades o perdudes. Per no perdre-ho, en alguns diaris es van publicant fotografies, explicacions de les activitats, etc. Per donar una imatge viva, gravem les intervencions dels contacontes i les reparteixen als xiquets.

Una de les finalitats d'aquestes trobades és divulgar i fer conèixer els escriptors. A més, involucrem escriptors perquè vinguen.

Ensenyament del valencià i la lectura. Vicent Moreno (Escola Valenciana)

1. A l'escola la lectura ha de tindre un horari: tenir 30' de lectura a la primera hora del dia, o durant el dia, fixe a l'horari de classe.
2. Potenciar al màxim la biblioteca d'aula amb el préstec setmanal.
3. Tenir a la plantilla del centre la figura del mestre dinamitzador de la biblioteca general de l'escola.
4. Realitzar sessions d'animació lectora amb contacontes, etc.
5. Realitzar al menys 1 vegada a l'any l'activitat dels padrins lectors a l'escola, els majors són els padrins i els menuts són els fillols.
6. Realitzar servei de préstec a la biblioteca central de l'escola tots els dies a l'eixida de classe per la vesprada.
7. Realitzar l'activitat de la biblioteca tutoritzada totes les vesprades 1 hora en acabar les classes.

En la intervenció oral, recorda Enric Queralt qui va dir que hauríem de tenir unes hores imposades de lectura. A Catalunya tenen 30 minuts de lectura. Dins de cada classe ha d'haver una biblioteca de classe i totes les setmanes agafar un llibre; en algun moment donat, deuríem traure una quantitat monetària per a contractar un contacontes. També, per motivar els alumnes, és llegir-se un llibre i contar al més menuts un conte o que vinguen els iaies dels alumnes a contar un conte als alumnes (padrins [de segon cap amunt] i fillols [de primer cap avall]). També en l'horari del pati, els més majors agafen els més menuts, i es conta un conte, escollint els propis alumnes una zona on es senten còmodes i contar el conte (els alumnes són uns mers espectadors).

Una reivindicació laboral és tenir, a banda del TIC, un expert en la biblioteca. Si hi haguera un mestre bibliotecari, la biblioteca estaria millor organitzada; el jornal seria de bibliotecari, però les hores serien com un professor.

També hi ha tertúlies literàries. Amb els alumnes es trien autors clàssics perquè transmeten valors que no caduquen.

Lectura i escriptura. Laura Font (Fundació Sambori)

1. La necessitat de fer de la lectura i l'escriptura un aprenentatge cooperatiu amb la implicació de tota la comunitat educativa de manera que el pla de foment lector que totes les escoles tenen ja elaborat, esdevinga una veritable eina d'aprenentatge i no un document més del centre. Realment açò és el que intentem fer des del Sambori, creant xarxa als centres educatius
2. Fomentar i facilitar la formació del professorat tant en tècniques d'animació lectora com en creació de textos de tot tipus.
3. Les accions de Fundació Sambori i Escola Valenciana funcionen perquè creen xarxa.

En la intervenció oral, el premi *Sambori* és un premi de l'Escola Valenciana. Aquesta fundació és un èxit. És el premi amb més participació de tota Europa. Aquest premi ja conta amb tota l'educació primària, secundària, universitat i mòduls. Ha eixit bé gràcies a la xarxa, se'n crea més. Quan un xiquet guanya un premi, guanya tot aquell que envolta al xiquet: el professor, el xiquet, el centre educatiu, la família, etc. El resultat és la col·lecció *Arc de sant Martí*.

S'ha vist una deficiència en l'escriptura, per tant, cal incentivar-la d'alguna manera. Un exemple de millora seria aquest premi.

El cànon de literatura universal a Secundària. Enric Iborra (IES Lluís Vives)

Necessitats sobre el cànon de literatura universal:

1. Que hi haja presència a les biblioteques i llibreries d'edicions en català de les obres més importants del cànon.
2. Fomentar que aquestes traduccions s'esmenten en els mitjans de comunicació en les ressenyes o articles sobre autors del cànon, ressenyes d'adaptacions cinematogràfiques d'obres del cànon, etc.
3. Millors adaptacions de les grans obres de la literatura canònica.
4. La lectura als instituts vacunen els estudiants per a la lectura.

En la intervenció oral, Iborra recorda que el cànon de la literatura universal és la gran literatura. La literatura que es dóna és gairebé tota catalana i castellana, les qual tenen també un punt en contra: són incompletes. Aquest enfocament s'agreuja amb una activitat mecànica que no serveix per a res. Aquest enfocament enfoca un sepultament de la literatura perquè els professors pensen que si no li expliques el context de l'obra no s'entén l'obra.

Una proposta concreta, a banda d'arraconar d'aquest enfocament acadèmic, seria recomanar una major entrada de la literatura universal.

Una última qüestió, de vegades es posen traduccions: amb açò es pot veure que poden accedir a qualsevol llengua des del català. Seria important, quan es fa una ressenya, esmentar que hi ha una ressenya en català.

Lectura i Universitat. Rosa Agost (Universitat Jaume I)

1. Preocupació per la formació del formadors de formadors. Cal revisar la formació que donem als futurs mestres i en el pla de formació de secundària.
2. En les convocatòries d'investigació: introduir línies prioritàries sobre lectura, lectura i gènere, promoció de la lectura, etc.
3. Fer una diagnosi de què fa falta i què por fer la universitat.
4. Trobades interdisciplinars per a dialogar i retroalimentar-nos entre els diferents agents de la lectura.

En la intervenció oral, subratlla com es detecta que l'alumnat ve amb una falta d'interès per la lectura. La generalitat deuria donar suport a tots aquells que volen fer una tesi sobre l'ensenyament i, a més, en tots els nivells didàctics. A més, la Conselleria podria donar suport a trobades com aquesta que estem fent avui.

Una de les activitats que es va fer a la UJI va ser un dia de lectura a la universitat. Cada any es contacta amb cadascuna de les escoles de Castelló; havien treballat creant un conte, van ser una sèrie d'activitats relacionades amb la lectura, regalant un llibre als xiquets. També es fan tertúlies pedagògiques, conferències relacionades amb la lectura.

Aportacions dels assistents

Assistents: Alicia Martí (relator), Francesc Gisbert (relators), Vicent Moreno (relator), Laura Font (relators), Enric Iborra (relators), Rosa Agost (relators), Gemma Lluch (coordinadora del grup de discussió), Nieves (professora de Villar del Arzobispo), Gràcia Sanjuan (professora), Miquel Puig (mestre de l'Alcúdia, director del centre), Jose Luís Álvarez (professor d'un centre d'Elx), Rosa (documentalista), Mireia Ferrando (estudiant), Natalia (estudiant), Paco Rodrigo, Maite Monar (treballa a la Conselleria educativa, però també és professora), Paqui Oliver (treballa a Escola d'adults), etc.

Gràcia Sanjuan

Gràcia Sant Juan afirma que els alumnes es dispersen en el moment que cada professor dona una assignatura concreta als alumnes. A més, també reivindica la figura d'un bibliotecari que gestione les biblioteques perquè estiga tot ordenat; no és necessari que estiga tots els dies, sinó un dia concret creu que és suficient. Per una altra banda, seria interessant que tots els centres mantinguen un contacte directe amb la biblioteca municipal.

Miquel Puig

Assevera que es necessita un bibliotecari en els centres educatius, però ha de tindre una formació concreta. També és necessari buscar una flexibilitat horària i independitzar l'horari del professorat de l'horari dels centres. També és important la formació entre pares i mares: parlar dels continguts, de tots aquells dubtes. Una altra possibilitat seria impulsar una reunió amb pares i fills a l'escola.

Jose Luís Álvarez

Els professors del centre estan unes hores concretes a la biblioteca, però el que han fet és organitzar-se entre ells per portar tots de la mateixa manera la biblioteca, però s'han de formar també (és una funció que deuria fer Educació, ha de fer un pla).

Rosa

Reivindica una persona formada en biblioteques als centres educatius. També assevera que seria important crear un vincle amb la resta de comunitats per veure què estan fent en un determinat tema mitjançant una xarxa creada per les biblioteques. A més, aconsella portar els alumnes a les biblioteques per tal de fer veure als alumnes que copiar una idea d'una altra persona està mal vist i està prohibit.

Maite Monar

Cal que hi haja un pla de lectura de cada centre. Reafirma la idea de tindre un bibliotecari; però, opina que no és possible, per tant, proposa posar en contacte els professors amb les biblioteques municipals per formar-los en el món bibliotecari.

Paqui Oliver

Assegura que tenir una connexió directa entre professors i les biblioteques municipals seria un pas important per a l'objectiu de tindre una bona biblioteca dins dels centres educatius.

Rosa Agost

Des d'infantil hauríem de trencar eixa assimilació de la lectura amb les lletres. També seria convenient treballar amb gran diversitat de textos: de teatre, d'assaig, científics, etc.

II.3.11 Grup de discussió dels mitjans de comunicació

Coordinació: Dari Escandell (Universitat Alacant)

Unió de Periodistes Valencians – Adolf Beltran

- Ignorem si econòmica és rendible o no disposar d'una premsa generalista privada en valencià: això és, que els diaris de major tirada (Levante-EMV, Información, Mediterráneo, les edicions valencianes d'El País, El Mundo, etc.) isquen al carrer (i/o a la pantalla) en tirada bilingüe

valencià-castellà, com en el seu moment feren La Vanguardia o El Periódico. Falta per tant investigació: enquestes a peu de bar, a peu de vagó de metro.

- Cal acabar amb l'absència de premsa impresa (diaris, revistes de divulgació, etc.) en els grans superfícies comercials. Potser la inversió, en comptes de reduir-la a injectar diners directament a editorials, caldria plantejar-la d'una altra forma perquè en l'aparador del dia a dia la societat entenga com a normal la presència del valencià arreu i en tots els àmbits. Això en normalitzaria el consum.
- Les subvencions són perilloses. No podem farcir de diners rotatius perquè garantisquen la presència mínima del valencià en les seues pàgines i no plantejar-nos que aporten ni quin impacte i profit tenen. Cal veure en quins apartats, en quines seccions i en quines dates convindria que fóra més efectiu fer-ho i per a això hi calen estudis estadístiques que en justifiquen la desició.

La lectura en la premsa – Alfons García (Cultura Levante EMV)

- Captar el lector jove. Les últimes dades de l'EMG sobre lectura en premsa són reveladores: el 75% assegura fullejar diaris en paper almenys una volta a la setmana. En canvi, en menys d'una dècada els lectors habituals en paper han baixat del 43% al preocupant 28%, mentre que els lectors digitals han augmentat del 29% al 67% en el mateix període. Per edats, els majors de 40 anys han fet el salt a la premsa digital i combinen tots dos formats; en canvi, els joves no mostren interès per l'edició en paper i només accedeixen a les notícies digitals de la premsa a través de les xarxes socials.
- Els joves només accedeixen a notícies lligades a l'oci. La majoria de community managers apunten que l'única fórmula de captació és aquesta. Cal una fusió entre l'entrenament i la informació periodística.
- No hi ha relació entre escola i mitjans de comunicació. Caldria una estructura pedagògica que immiscira la premsa a l'aula com a eina de treball en totes les àrees del currículum. Abans existia la cultura d'explotar la premsa escrita (articles d'opinió, etc.), però s'ha perdut i cal recuperarla. Ara l'acte de llegir es concentra en els llibre i la premsa escrita n'ha estat víctima.

La lectura en valencià als nous mitjans digitals – Moisès Vizcaino (La Veu del PV)

Necessitats sobre la lectura en valencià als nous mitjans digitals:

- Suplement cultural. Actualment, als mitjans digitals del País Valencià, especialment als de més tirada al nostre territori, els manca un suplement cultural o de llibres de qualitat (sobretot després de la desaparició de Quadern, d'El País) que faça difusió de les novetats editorials amb ressenyes i recomanacions, i done a conèixer els escriptors valencians, que, en general encara tenen

dificultats per accedir a un públic ampli. També caldria recuperar obres clàssiques i motivar-ne la lectura.

- Col·laboració dels escriptors amb els mitjans. En aquest sentit, seria interessant comptar -i no només en el suplement- amb la col·laboració de més escriptors per tal que arriben al màxim de lectors possibles i que els mitjans aconseguisquen el major grau d'excel·lència possible.
- Publicació de continguts literaris. Una altra aportació que també pot fomentar la lectura -i ja hi ha alguns exemples- consisteix a publicar contes, relats breus, avanços d'obres o obres per capítols. Això contribueix a descobrir autors i a crear el gust de llegir, dues qüestions fonamentals per incrementar l'interès pels llibres.
- Difusió de les obres i autors. Amb independència de l'existència del suplement cultural esmentat en el punt 1, els cibermitjans generalistes haurien d'implicar-se en la difusió de les obres i autors a través de diferents seccions i/o formats que incloguen entre altres els continguts que proposem com a exemple:
 - a) Agenda de presentacions de llibres, activitats clubs de lectura, esdeveniments organitzats per les biblioteques, actes promoguts per llibreries i editorials.
 - b) Crítica especialitzada de literatura i crítica especialitzada en altres gèneres (assaig, viatges, economia, psicologia, ...).
 - c) Informació actualitzada sobre novetats editorials.
 - d) Entrevistes als autors que escriuen en valencià.
 - e) Una atenció especial a la recomanació de llibres per a joves i xiquets.
 - f) Directori d'autors en valencià.

Foment de la Lectura a TV – Dani Fabra (Barret Cooperativa)

- Prioritat en la programació. Trobem a faltar que no s'entenga des de les televisions públiques la prioritat que suposa el foment de la lectura en general per suposa. Les televisions tradicionalment releguen a les segones cadenes aquest tipus de contingut i en unes franges horàries que no permeten accedir a tot el món.
- Programació segmentada. El fet que s'acote la programació a un programa de literatura fa que siguen els lectors els que hagen de buscar el programa quan la televisió pública deuria anar en recerca de nous lectors. La programació de foment de la lectura no hauria de limitar-se a un espai sinó estar present de manera transversal a tota la programació. I en el nostre context de disseny d'una nova televisió del segle XXI podem pegar-li la volta al concepte de televisió i dissenyar nombrosos formats i presències diferents. Informatius, programes de qualsevol tipus i fons i tot espais publicitaris són susceptibles de ser espais on es parle i es recomane literatura.
- Absència de programació transmèdia. No es dissenyen els programes amb una interacció adequada amb l'espectador. No hi ha espais on escoltar-lo i no s'utilitza amb la potència pertinent totes les finestres i formats que les noves tecnologies posen al nostre abast.

La Lectura de revistas – Xavi Aliaga (El Temps)

- Les revistes es troben immerses en ple període de transició del paper al digital. Cal aprofitar aquesta reconversió per a guanyar lectors joves; això és, rejuenir-ne els continguts. Crear espais on es parle d'art, de música, etc.
- Cal aprofitar el prestigi del format paper. Una cosa impesa és important. Les revistes han de tornar als centres educatius: el paper té poder de seducció i no podem bandejar-lo.
- Ben poques biblioteques disposen d'una secció de revistes diversa i potent. La majoria ni tan sols estan subscriptes i sovint la causa és falta de formació d'un personal que desconeix què es fa i com es tramita.
- En relació les dues accions anteriors, cal incrementar la formació dels docents i dels bibliotecaris. Hi ha professorat que deixaren de llegir en acabar la carrera i els seus coneixements enciclopèdics (escriptors actuals que també col·laboren en la premsa) van caducar en acabar la carrera.
- Periodisme també és literatura. El paper dels prescriptors és fonamental i no podem continuar obviant-lo. Els agents i els mediadors han d'estar a l'aguait de què es fa, de què es publica, de què pot resultar útil, on i quan, etc.

¹ Inmaculada Fajardo, Antonio Ferrer, Vicenta Ávila y Lalo Salmerón forman parte de la ERI Lectura (<http://www.uv.es/lectura>), un grupo interdisciplinar de investigadores de la *Universitat de València*, dedicado al estudio de la lectura.

Todos ellos vienen trabajando desde el año 2008 en distintos proyectos investigación y desarrollo relacionados con la lectura fácil y las personas con discapacidad. Asimismo, su docencia en la Universidad de Valencia está vinculada con materias de grado y postgrado relacionadas con la educación, la instrucción y las necesidades educativas especiales siendo uno de sus miembros, Antonio Ferrer, director del Master Universitario en Educación Especial

Los principales proyectos en los que el mencionado grupo de investigadores ha participado bien como Investigadores principales bien como equipo se resumen a continuación:

-Proyecto 'Lectura Fácil: Elaboración y difusión de materiales y análisis de la experiencia de usuario' dentro del programa dirigido a personas con discapacidad intelectual AVANZA (TSI-040200-2008-0063) del Ministerio de Industria, Turismo y Tecnología (Fundación ONCE) (IP Inmaculada Fajardo). El objetivo desarrollado en este proyecto fue analizar la experiencia de usuarios con discapacidad intelectual cuando noticias en lectura fácil del periódico digital www.noticiasfacil.es

-Proyecto "Desarrollo de materiales didácticos de lectura fácil para Programas de Cualificación Profesional Inicial (PCPI) mediante el uso de la plataforma Moodle" (2010). Proyecto del Ministerio de Educación (IP Inmaculada Fajardo). En este proyecto se elaboraron materiales en lectura fácil para el módulo de Formación y Orientación Laboral de formación en PCPI dirigido a alumnos con discapacidad intelectual usando la plataforma Moodle como soporte y recurso instruccional.

-Proyecto "Lenguaje figurativo y anáforas en Trastornos del Desarrollo: Estudio de movimientos oculares". Financiado por la convocatoria de Ayuda para Acciones Especiales de Investigación de la UV en 2015 (IP Inmaculada Fajardo)

(UV-INV-AE15-339330). El objetivo es evaluar la influencia que ejercen la presencia de lenguaje figurativo y elementos anafóricos en la comprensión lectora de diversos tipos de trastornos del desarrollo, en particular, los Trastornos del Espectro Autista (TEA) y la Discapacidad Intelectual (DI).

-Proyecto de investigación 'Lectura crítica en Internet: evaluación, desarrollo e intervención', financiado por el Ministerio de Economía y competitividad, para el periodo 2015-17 (referencia EDU2014-59422). (IP: Ladislao Salmerón). Uno de los objetivos de este proyecto consiste en evaluar el nivel de lectura crítica de las personas con discapacidad intelectual, y en desarrollar instrumentos de intervención para su mejora mediante la lectura fácil.

Fruto de estos proyectos en los que han participado los 4 investigadores arriban mencionados se enumeran artículos publicados y comunicaciones presentadas a congresos nacionales e internacionales:

Artículos:

Salmerón, L., Gómez, M., & Fajardo, I. (en prensa). How students with intellectual disabilities evaluate recommendations from Internet forums. *Reading and Writing*. <http://link.springer.com/article/10.1007%2Fs11145-016-9621-4>

Tavares, G., Fajardo, I., Ávila, V., Salmerón, L., & Ferrer, A. (2015). Who do you refer to? How young students with mild intellectual disability confront anaphoric ambiguities in texts and sentences. *Research in developmental disabilities*, 38, 108-124.

Fajardo, I., Ávila, V., Tavares, G., Ferrer, A., Gómez, M., & Fernandez, A. (2014). Easy-to-read texts for students with intellectual disability: Linguistic Factors affecting comprehension. *Journal of Applied Research in Intellectual Disability*, May;27(3):212-25.

Fajardo, I., Tavares, G., Ávila, V., & Ferrer, A. (2013). Towards text simplification for poor readers with Intellectual disability: When do connective enhance text cohesion? *Research in developmental disabilities*, 34 (4), 1267-1279.

Madrid, I., Ávila, V., Fajardo, I., Ferrer, A. (2012). Writing easy to read documents for people with intellectual disability. In M. Torrance et al (Eds.). *Learning to Write Effectively: Current Trends in European Writing Research*. Brussels: OPOCE.

Comunicaciones presentadas:

Fajardo, I., Ávila, V., Gil, L., Ferrer, A., Salmerón, L., Gómez, M. and Gelormini, C. (2014). Type of anaphor effect's in readers with Intellectual Disability: What eye movements say. Poster presented at the *SIG 2 Comprehension of Text and Graphics, 2014*, Rotterdam (The Netherlands)

Fajardo, I., Ávila, V., Gil, L., Salmerón, L. & Ferrer, A. (2013). *Repeated Name penalty en lectores con discapacidad intelectual: un estudio de movimientos oculares*. Poster presented at the TAELEC (Tendencias Actuales en el Estudio de la Lectura), Madrid, 25-27 September.

Fajardo, I., Tavares, G., Ávila, V., Salmerón, L. & Ferrer, A. (2013). *Lectores con discapacidad intelectual: detección de inconsistencias anafóricas*. Paper presented at the TAELEC (Tendencias Actuales en el Estudio de la Lectura), Madrid, 25-27 September.

Ávila, V.; Fajardo, I.; Gomez, M.; Hernandez, A.; Ferrer, A.; Tavares, G. (2012). Identificación de dificultades de comprensión lectora en el uso de Internet en jóvenes con discapacidad intelectual para el desarrollo de un periódico digital. Comunicación Simposio presentada en VII Jornadas Científicas Internacionales de Investigación sobre Discapacidad, Salamanca (España).

Fajardo, I.; Ferrer, A.; Ávila, V.; Tavares, G. (2012). Prácticas Basadas en la evidencia científica en la educación de las personas con discapacidad intelectual. Comunicación Simposio presentada en VII Jornadas Científicas Internacionales de Investigación sobre Discapacidad, Salamanca (España).

Gomez, M.; Ávila, V.; Fajardo, I.; Tavares, G.; Hernandez, A.; Ferrer, A (2012). Desarrollo de Materiales didácticos adaptados en 'lectura fácil' dirigidos a estudiantes de Programas de Cualificación Profesional Inicial mediante el uso de la plataforma Moodle. Comunicación Simposio presentada en VII Jornadas Científicas Internacionales de Investigación sobre Discapacidad, Salamanca (España).

Tavares, G., Fajardo, I., Ávila, V., Salmerón, L., Ferrer, A. (2012). Detección de inconsistencias pronominales en lectores con discapacidad intelectual: evidencias a partir de los movimientos oculares, Poster aceptado en el XXVIII Congreso Internacional de AELFA (5-7 de Julio).

Tavares, G., Fajardo, I., y Ávila, V. (2011). The resolution of ambiguous pronoun anaphors in Spanish: Evidence from eye-movement analyses. Poster accepted at the Twenty-first Annual Meeting of the Society for Text and Discourse. July 11-13. Poitiers, France.

Tavares, G., Fajardo, I., Ávila, V., Ferrer, A. & Salmerón, L. (2011). *Eye tracking evidence for pronoun resolution in students with intellectual disability*. Poster presented at the 17th Meeting of the European Society for Cognitive Psychology, San Sebastián, Spain.

Fajardo, I., Ávila, V., Tavares, G., Ferrer, A. (2010). Easy to read text for students with intellectual disability. Biennial Meeting of EARLI SIG 15: Special Educational Needs. September 6.-7. Frankfurt a. M. (Germany)

Fajardo, I., Ávila, V., Tavares, G., Ferrer, A. (2010). More than the sum of the parts: the combined effect of connectives and word frequency on poor readers' text comprehension. 8th Spanish Experimental Psychological Society (SEPEX). April, 15 – 1. Granada (Spain).

² Alexandre Bataller Català (Xarxa "Geografies Literàries 3.0") coordina el Grup "Geografies Literàries" des del curs 2010-2011, centrat en l'estudi i elaboració de rutes literàries amb finalitats educatives, que publiquem al web <http://geografiesliteraries.com/>. Actualment ens constituïm com a projecte de Xarxa d'Innovació Contínua "Geografies Literàries 3.0 (2015-2016)", avalat pel Vicerectorat de Polítiques de Formació i Qualitat Educativa de la Universitat de València, que integra 30 membres vinculats, a més de la UV, a cinc universitats del nostre àmbit lingüístic. Són les següents, amb la indicació del PDI responsable: UVIC (Llorenç Soldevila), UB (Glòria Bordons), UIB (Caterina Valriu), UA (Joan Borja) i URV (Carme Oriol).